

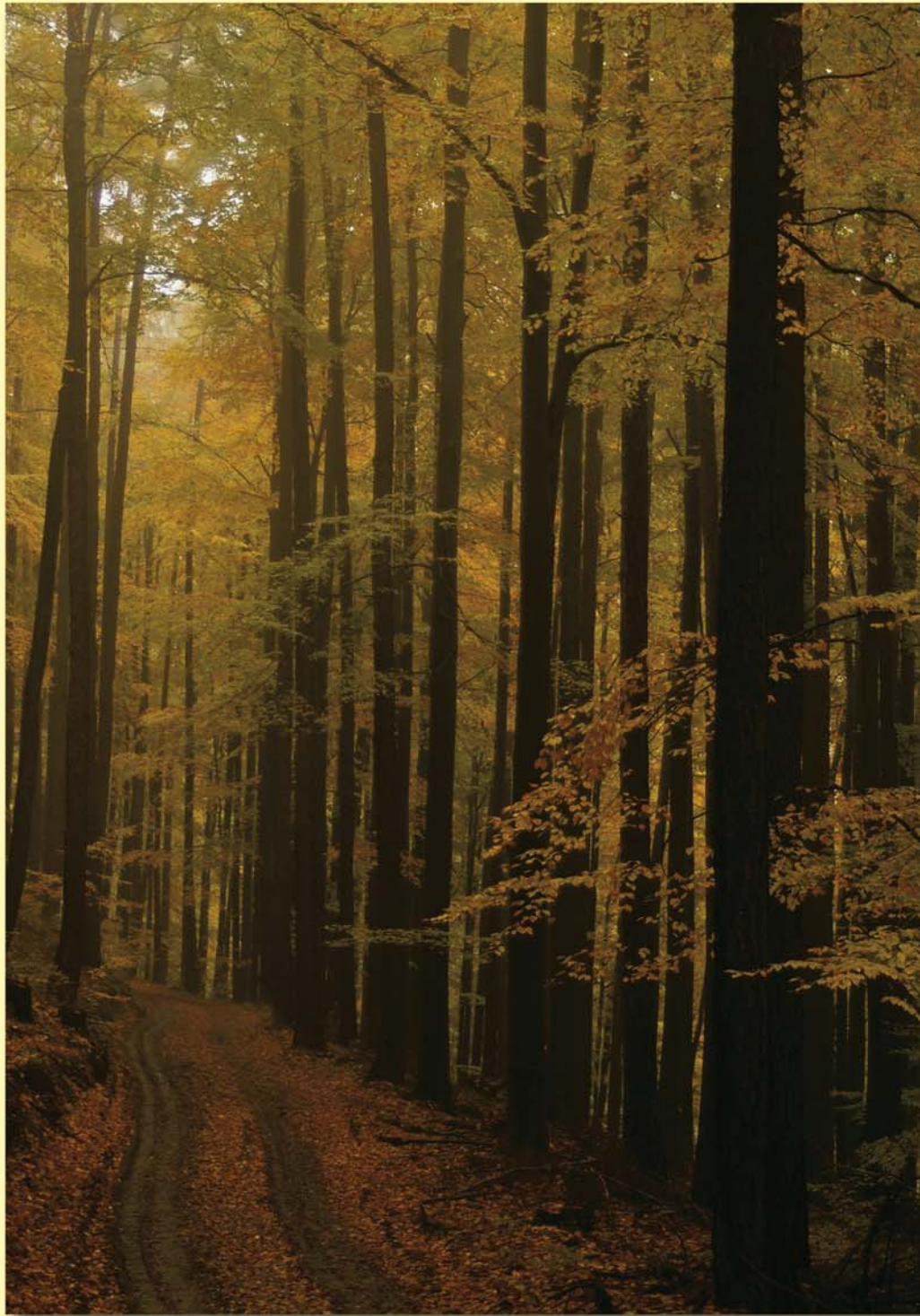
ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET FOLYÓIRATA

CXLVII. évfolyam

2012. november

Alapítva: 1862-ben

www.oee.hu

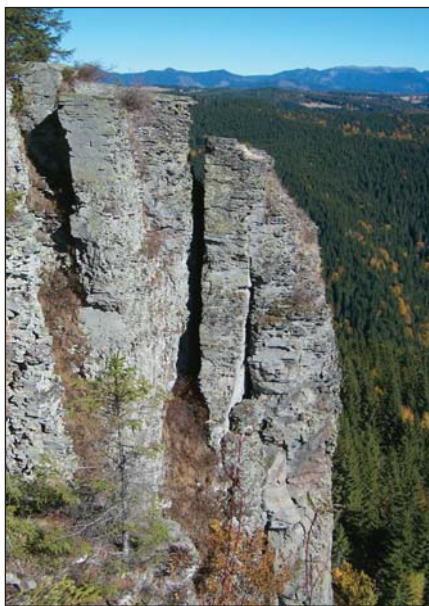

XII. Erdészeti szakkonferencia

Az 1990-ben alapított Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság Erdészeti Szakosztálya immáron tizenkettedik alkalommal, 2012. október 19–20. között rendezte meg hagyományos Erdészeti szakkonferenciát, melynek társrendezője volt az ERTI és az OEE Erdélyi Helyi Csoportja. Idén a Maros két partján fekvő Szászrégen várta az erdész résztvevőket. A romániai magyar anyanyelvű műszaki és természettudományi szakemberek érdekvéköpieteli szervezete szakosztályain keresztül fontosnak tartja a magyar szaknyelv ápolását és a magyarországi szakemberekkel, szakmai szervezetekkel ápolandó folyamatos tapasztalatcserét, kapcsolatépítést. Ezek jegyében zajlottak idén is az erdélyi programok: a szakmai konferenciától, tanulmányutaktól, a Kelemen-havasok legnyugatabbi csúcsának, az Istenszékének a „meghódításán” át, a baráti találkozókon keresztül a Mezőség értékeit megismertető közös buszos kirándulásokig. (Lásd beszámoló cikkanyagunkat a 352. oldalon.)

Nagy László

Az Istenszéke csúcsán

A somkeréki templom

Már csak 148 év...

Nagyon hosszú idő, nemzedékek sorának közös akarata, sok-sok munkája, kitartása, elhivatottsága és nem kevés szerencse is kell ahhoz, hogy egy szaklap megérhesse a 150. évfolyamát. Hogy ez nem lehetetlen, azt éppen az idén másfél évszázados Erdészeti Lapok példázza.

Először is meg kell jelennie az első kötetnek. Az Erdészettudományi Közleményekkel ez 2011-ben meg is történt. Aztán az elsőt mindenképpen követnie kell a másodiknak. Éppen itt tartunk most, 2012 novemberében. Az alapítók – az Erdészeti Tudományos Intézet és az Erdőmérnöki Kar – nem tervezhetnek 150 évre előre felelősséggel, de feltett szándékuk, hogy a jövőben (a lehető leghosszabb ideig) megfelelő tartalommal töltsék meg e kiadvány lapjait.

A 2. kötet „zászlóscikkai” a folyamatos erdőborítás kérdéskörét érintik. Időszerte, kiemelten fontos témakör, ehhez aligha fér kétség. Szerkesztőként közelről láttuk, hogy ezek a kéziratok már a lektorálás során is élénk szakmai vitát gerjesztettek. Megjelenésük azonban reményeink szerint nem jelenti e viták végét, hanem további eszmecserét, együttgondolkodást generál. Kérünk és biztatunk tehát mindenkit, akinek a témakörhöz kapcsolódó mondandója van, hogy akár az Erdészeti Lapok, akár az Erdészettudományi Közlemények hasábjain fejtse ki azokat. Az érdemi szakmai vita nem gyengíti, hanem erősíti szakmánkat!

Nem lehetnek túl sokan, akiknek elkerülte a figyelmét, hogy az új kötet borítójára „idegen” logók kerültek. Nem titkoljuk, hogy mi sem örülünk ennek túlzottan. Tudomásul kell azonban venni, hogy vannak megkezdhetetlen realitások. Örömlünk kell annak, hogy a 2. kötet nyomdai költségeit pályázati forrásokból lehet finanszírozni. Ez viszont azzal is jár, hogy a támogatást nyújtó projekt emblémáját a lap borítóján fel kell tüntetni. Szokjunk hozzá a gondolathoz, hogy ez a jövőben is nagy eséllyel így lesz. Reménykedjünk, hogy hosszú időn keresztül lesznek olyan, a lap kinyomtatását is finanszírozó pályázatok, melyek logóját kötelezően fel kell majd tüntetni.

Csüggedésre azonban semmi ok, már csak 148 éven át kell folyamatosan pénzügyi és szellemi forrásokat találni ahhoz, hogy majdan az Erdészettudományi Közlemények is megünnepelhesse 150 éves jubileumát.

**Csóka György
Lakatos Ferenc**
szerkesztők

Lapos Tamás: A Natura 2000 területeket érintő uniós környezetjogi szabályozás hatása a hazai erdőgazdálkodásra, 2. rész338

Dr. Schiberna Endre, Horváth Kitti:
PEFC tanúsítás Magyarországon341

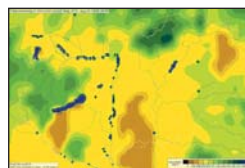
Dr. Borovics Attila:
A császárfű hazai alkalmazhatósága342

Nagy József, Holl Katalin:
Tájékoztató az NVT keretében megvalósult erdőtelepítések befejezéséről343

Dr. habil. Frank Norbert: A zselencicemeggy (*Padus avium* L.) erdőművelési tulajdonságai345

Dr. Sárvári János:
MEGOSZ konferenciák Kecskeméten és Somogyfőszéken346

Dr. Horváth Ákos, Dr. Kerényi Judit, Dr. Lakatos Mónika, Nagy Andrea, Németh Ákos, Szenyán Ildikó:
A 2012-es rendkívüli aszály meteorológiai háttere347

Horvát Attila, Major Tamás, Prof. Dr. Rumpf János:
16. KWF-Tagung erdészeti gépkiallítás és vásár349

Orbók Ilona, Molnár Dénes, Folcz Ádám:
Erdészeti Szakkonferencia és erdészetalálkozó Szászrégenben352

A XVI. Erdők Hete rendezvényei354

Fóris Dóra: Konferencia a Tolnai-dombságért356

Dr. Gólya János: XXX. Fakitermelő Világbajnokság357

Wágner Tibor:
Nagy emberek látogatása az egrieknél359

Dr. Folcz Tóbiás: Az erdészeti szakoktatás a 150 éves Erdészeti Lapokban, 1. rész362

Lomniczi Gergely:
Emlékkonferencia Selmechányán367

Nagy László: A Foltán-kereszt a Börzsönyben368

ERDÉSZETI LAPOK • Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata CXLVII. évfolyam 11. szám (november)

FŐSZERKESZTŐ: **NAGY LÁSZLÓ** • A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: **HARASZTI GYULA**

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Bartha Dénes, Detrich Miklós, Lengyel László, Lomniczi Gergely, Oroszi Sándor, Puskás Lajos, Sárvári János

SZERKESZTŐSÉG: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. Telefon: 06 (1) 201-6293 • Mobil: 06 (20) 330-3462 • e-mail: erdlap@oee.hu • www.erdeszetilapok.hu

KIADÓ: Országos Erdészeti Egyesület, 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • Levélcím: 1021 Budapest, Budakeszi út 91. • FELELŐS KIADÓ: **ZAMBÓ PÉTER** elnök

Tördelőszerkesztő: Balog Zoltán • Olvasószerkesztő: Rimóczi Irén • Nyomdai munkák: F & F Print Line Kft., Budapest • Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2012. november 5.

ISSN 1215-0398

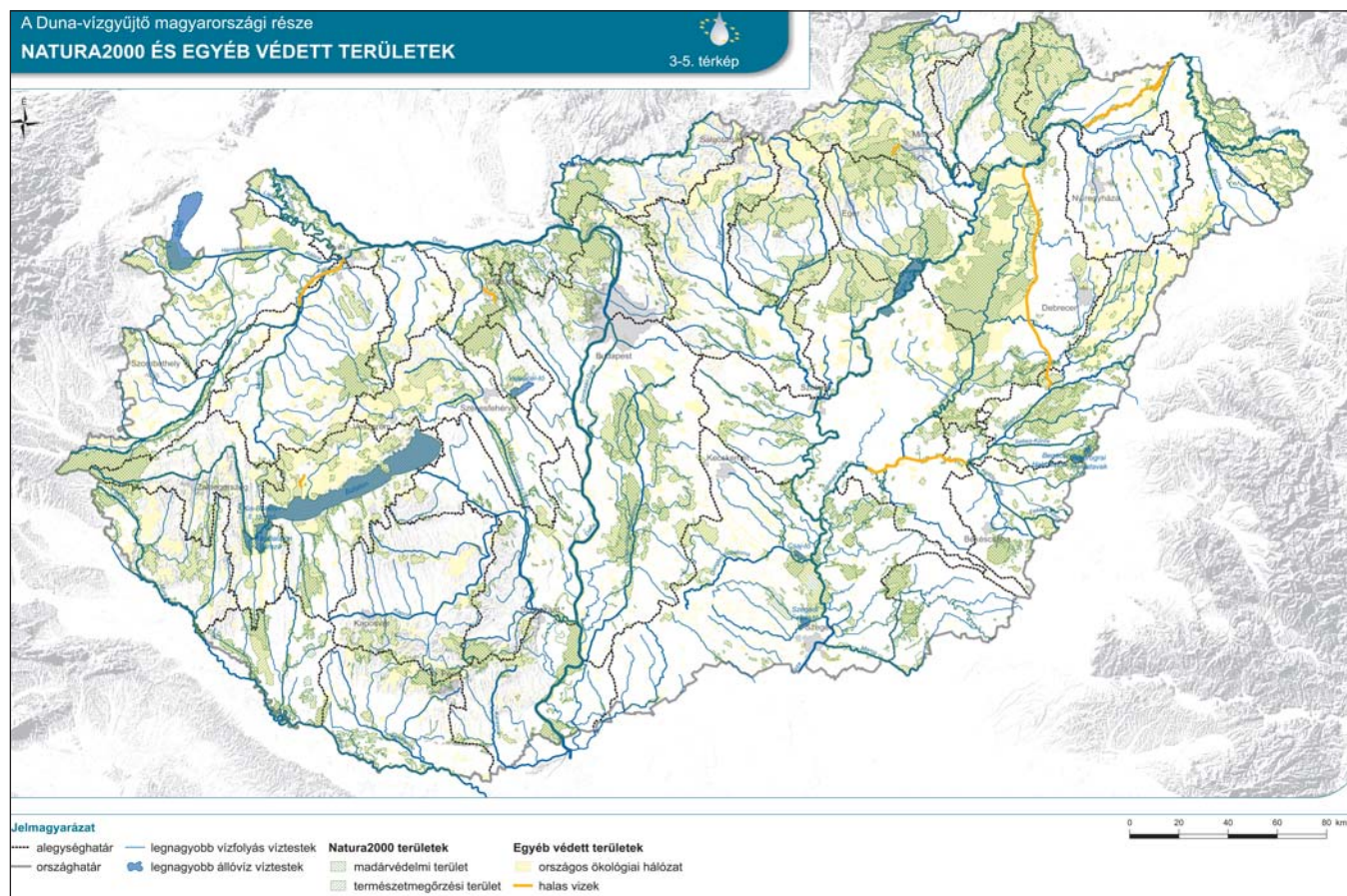
Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta.

A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosok a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. Honoráriumot megegyezéssel csak felkért írásokért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

A címlapon: Merengő utakon. Fotó: Nagy László.

A Natura 2000 területeket érintő uniós környezetjogi szabályozás hatása a hazai erdőgazdálkodásra, 2. rész

Lapos Tamás – okl. erdőmérnök, jogi szakokleveles környezetvédelmi szakértő

A Natura 2000 hatásvizsgálat

A Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás szempontjából döntő jelentőséggel bír az adott tevékenység engedélyezésének feltételeit meghatározó tervek, programok Natura 2000 területekre gyakorolt hatásainak vizsgálata. Ezt az élőhelyirányelv legtöbbet vizsgált és vitatott rendelkezése – a 6. cikk (3) bekezdése – szabályozza.

E kiemelten fontos szabályozási részt az EU Bíróság számos döntésében részletesen vizsgálta, így azokból teljes képet nyerünk arról, mit kell érteni a „megfelelő vizsgálat”, a „tervek” és a „programok” fogalmak alatt, illetve ezekkel kapcsolatban milyen tagállami kötelezettségeket azonosított a Bíróság.

A Bíróság ítélezési gyakorlatában az egyes döntések egymásra épülnek, azaz minél többször foglalkozott egy-azon kérdéskörrel, annál részletesebb kifejtését adta az adott szabályozás értelmezésének.

Egyik korai ítéletében¹ a Bíróság megállapította, hogy még az éves engedélyezés alapján, tehát nagy valószínűséggel azonos feltételek, hatások mellett folytatott tevékenységeket is olyan tervként, vagy projektként kell kezelni, amelyeket szükség esetén vizsgálatnak kell alávetni. Az éves erdőgazdálkodási tevékenységet azért nem szükséges ilyen tervként kezelni, mivel annak keretfeltételeit az érintett erdőgazdálkodók működési területére készített hatósági terv, az úgynevezett körzeti erdőterv megfelelő részletességgel szabályozza, így ez kell, hogy legyen a vizsgálat tárgya.

A Bíróság talán legfontosabb megállapítása a jelzett ítéletben, hogy **a hatásvizsgálat lefolytatása során egyértelműen az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni**, és ebben a témakörben meghatározó jelentőségű értelmezést ad, amelyre más ítéleteiben is gyakran hivatkozik.

„3) a) [...] a természeti terület védelmével kapcsolatos célkitűzéseket figyelembe véve **megfelelő vizsgálatot kell lefolytatni minden ... terv vagy projekt hatásait illetően**, [...] ha objektív körülmények alapján nem zárható ki annak lebetősege, hogy a terv vagy projekt – akár önmagában, akár más terv vagy projekt részeként – jelentős hatást gyakorolhat az érintett természeti területre.”

Az elővigyázatosság elvének az irányelv fő célkitűzésével összekapcsolva értelmezését az ítélet² 44. pontja tartalmazza.

¹ C-127/02. sz. ügy

² C-127/02. sz. ügy

„44. Márpedig, különös tekintettel a környezet minőségének magas szintű védelmét megfogalmazó közösségi környezetpolitika sarkalatos pontját képező elővigyázatosság elvére, [...] amelyekre tekintettel az „élőhely”-irányelvet értelmezni kell, az ilyen kockázatok (az adott terv, vagy projekt jelentős hatásának kockázata – a szerző megjegyzése) már akkor fennáll, ha objektív szempontok alapján nem zárható ki annak lehetősége, hogy a szóban forgó terv vagy projekt az érintett természeti területre jelentős hatást gyakorolhat.”

Ezen értelmezésnek különösen nagy jelentősége van a körzeti erdőtervezés szempontjából, mivel ebben az esetben olyan emberi tevékenység szabályozásáról van szó, amely esetében nem zárható ki egyértelműen a jelentős hatások előfordulásának kockázata. A tervek és projektek megfelelő vizsgálata az egyik legfontosabb szabályozási eszköz az élőhelyirányelv elsőrendű célkitűzése, a biológiai sokféleség védelme érdekében, amely teljesítésére vonatkozóan hazánk mind uniós, mind nemzetközi szinten kötelezettséget vállalt.

Külön ki kell emelni az ítélet³ rendelkező részének 5. pontját, mely az irányelv átültetésére rendelkezésre álló határidő letele után gyakorlatilag az irányelv 6. cikk (3) bekezdés rendelkezéseinek közvetlen hatályát mondja ki, amely esetünkben azt jelenti, hogy a hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó kötelezettséget akkor is számon kérik hazánkon, ha nem gondoskodunk annak hazai jogszabályokba történő átültetéséről.

Miután egyértelművé vált, hogy a körzeti erdőtervek esetében a megfelelő vizsgálatot le kell folytatni, azt kell tisztázni, hogy azt milyen módon, milyen minőségben kell elvégezni. Ez több tagország számára is problémát okozott, ezért a Natura 2000 hatásvizsgálat egyes konkrét esetekben történő megfelelő alkalmazása érdekében a Bizottság több útmutatót is kidolgozott, illetve közreadott, melyeket a hazai jogalkalmazás során is használnak.⁴

A Bíróság több esetben is kifejtette, hogy a Bizottság által a hatás-

vizsgálatok elvégzésére készített útmutatók jelentős szerepet játszanak, azok alkalmazása gyakorlatilag kötelező, mivel azokat „perdöntő” hivatkozási alapként használta fel az ítéleteiben.

A hivatkozott bizottsági útmutatók az erdészeti hatósági jogalkalmazás, az állami feladatként végrehajtásra kerülő erdőtervezési gyakorlat hazai szabályozása során is kiemelkedő szerepet kapnak.

A körzeti erdőtervezés és a Natura 2000 hatásvizsgálat rendszere

A fenntartható erdőgazdálkodás feltételeinek érvényesülését Magyarország elsősorban az állami feladatként elvégzett körzeti erdőtervezési, majd az erre épülő erdészeti hatósági ellenőrzési és felügyeleti rendszerrel biztosítja.

Az állam az erdőtervezési feladatoknak az ellátása során elsőként a körzeti erdőtervezés kereteit meghatározó jogszabályt alkot (erdőterv rendelet), ezt követően elkészíti a jogszabályban lehatárolt erdőtervezési körzetekre a körzeti erdőterveket, majd ezek alapján az egyes erdőgazdálkodók működési területére erdőterv-határozatokat ad ki.

A 2009. évi erdőtvény szerinti új típusú, 2011-től alkalmazandó körzeti erdőtervezés folyamatán belül a Natura 2000 hatásvizsgálat helye, szerepe és főleg annak tartalma sokáig vitatott volt. Ennek rendezésében fontos szerepet játszottak az egyes Natura 2000 erdőkkel – Sajóládi erdő, Girinci erdő – kapcsolatban indított, és még jelenleg is folyamatban lévő kötelezettségsszegési eljárások⁵.

Az eljárások során gyakorlatilag egyetlen megoldatlan probléma ma-

Holtfás erdő a Naszályon (MTM)

radt, nevezetesen a körzeti erdőtervek megfelelő vizsgálatának, azaz hatásvizsgálatának a megvalósítása. Végül az erdőterv-rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010 (II. 4.) FVM-rendelet 2011. október 25-től hatályos módosítása során került meghatározásra, hogy a körzeti erdőtervezés folyamatába építetten hogyan kell elvégezni az erdőgazdálkodás Natura 2000 területekre gyakorolt hatásainak vizsgálatát.

A körzeti erdőtervezés folyamatában minden érintett kormányzati és nem kormányzati szerv együttműködése, adatszolgáltatási kötelezettsége, valamint a döntési pontok meghatározására kerültek. Ez a szabályozott folyamat hivatott biztosítani, hogy az irányelv célkitűzései teljesüljenek.

Ezt követően, a megvalósítás során mindenekelőtt a körzeti erdőtervek és a Natura 2000 hatásvizsgálati dokumentáció megfelelő szakmai tartalmát, színvonalát kell biztosítani.

A Bíróság ítélezési gyakorlatában többször kiemelte annak fontosságát, hogy az egyes tervek hatásainak megfelelő vizsgálatát kellő részletességgel, tudományosan megalapozott adatokkal, ésszerű mérlegeléssel kell lefolytatni. Több kötelezettségsszegési eljárásban a Bíróság egészen a konkrét szakmai érvelések szintjéig ment le, amikor egyes fajok és élőhelyek esetében foglalt állást a szükséges beavatkozásokat és azok értékelését illetően. Ez tehát azt mutatja, hogy a megfelelő jogi szabályozás után nagyon sok múlik az érintett nemzeti hatóságok együttműködésén, a nyilvánosságra, valamint a szakértők bevonásán, a tudományos igényű adatgyűjtésen és azok szakszerű felhasználásán.

Az eddigi eljárások során nyilvánvalóvá vált, hogy a természetvédelmi szervek adathiánnyal küzdenek, és sokszor önhibájukon kívül nem tudnak megfelelően nyilatkozni egyes területek esetében az ott található természetvédelmi értékekről, az azokkal kapcsolatos elvárásokról.

Ha mindezt összevetjük azzal, hogy az uniós természetvédelmi elvárások teljesítése során alaphelyzetben általában az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni, érthetővé válik, hogy a legtöbb esetben a természetvédelmi szervek ezt az elvet „a túlzó korlátozásból nem lehet baj” megfontolás alapján kívánják érvényesíteni. Ebből viszont egyenesen következik, hogy az erdőgazdálkodók jogosan lesznek ellenérdekeltek az így

³ C-127/02. sz. ügy

⁴ Managing Natura 2000 sites. The provisions of Article 6 of the ‘Habitats’ Directive 92/43/EEC European Commission, 2000; Guidance document on Article 6(4) of the ‘Habitats Directive’ 92/43/EEC Clarification of the concepts of alternative solutions, imperative reasons of overriding public interest, compensatory measures, overall coherence, opinion of the Commission, January 2007.

⁵ http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/peti/cm/870/870218/870218hu.pdf, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/peti/cm/824/824566/824566hu.pdf

született előírások betartásában, folyamatosan vitatják azt.

Mostanra elkészültek azok a szakmai anyagok, útmutatók, eljárásrendek, amelyek alapján a Natura 2000 szempontokat szem előtt tartó erdőgazdálkodási előírás javaslatai kialakíthatók, valamint az ezeket értékelő Natura 2000 hatásvizsgálat megfelelő színvonalon elvégezhető.

Ennek megvalósításában **kulcskérdés az, hogy a körzeti erdőtervezésben résztvevő közigazgatási szervek rendelkeznek-e a megfelelő minőségű adatokkal**, és azokat, vagy azok egy részét a tervezés során az érintettekkel megismertette **el tudják-e érni, hogy az előírások csak a szükséges, de az irányelvi célkitűzések teljesítése érdekében még elégséges mértékig korlátozzák az erdőgazdálkodást**.

Hazánkban a Natura 2000 területek kijelölésekor a természetvédelem nagyon sok esetben azt kommunikálta az érintett erdőgazdálkodók felé, és ez így terjedt el a köztudatban, hogy a korábban már engedélyezett erdőgazdálkodási tevékenységeket a későbbiekben is korlátozás nélkül lehet folytatni. Ennek nyilvánvaló célja volt, hogy rövid távon csökkentse az érintettek elégedetlenségét a kijelölésekkel kapcsolatban. Ez a téves tájékoztatás azonban, amikor a kijelölések befejezése után az egyes erdőt érintő kötelezettségszegési eljárások nyomán országos szinten felül kellett vizsgálni a korábban kiadott erdészeti hatósági engedélyeket, csak fokozta az erdőgazdálkodók elégedetlenségét és ellenállását a Natura 2000 célkitűzések teljesítésével szemben. A valós elvárások és lehetőségek tisztázása érdekében a jogszabályi környezetet az uniós elvárásoknak megfelelően pontosítani kellett, továbbá ennek megfelelően korrekt tájékoztatást kellett adni az erdőgazdálkodóknak, végül pedig meg kellett kezdeni az uniós forrásokra alapozott úgynevezett Natura 2000 erdő kompenzációs rendszer kidolgozását. A hatályos, vidékfejlesztési támogatásokról szóló tanácsi rendelet 46. cikke szerint az élőhelyirányelv „*végrehajtásával összefüggő korlátozások eredményeként az érintett területen felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából*” kompenzáció jellegű kifizetés adható az erdőgazdálkodóknak, azonban ez egyelőre csak a magánerdők esetében érhető el. Remélhetőleg a 2014-től kezdődő új vi-

dékfejlesztési rendelet változást hoz, és a kompenzáció az erdőgazdálkodók szélesebb körének is elérhetővé válik.

Következtetések, javaslatok

- A Bíróság egyértelmű joggyakorlata alapján a tagállamok az élőhelyirányelv 6. cikke (3) bekezdésének alkalmazása során nem mentesülhetnek a tervek Natura 2000 területekre gyakorolt hatása vizsgálata alól, sem egyes, korábban már megfelelően szabályozott ágazati tevékenységek, sem egyéb módon, például a korábban engedélyhez kötött tevékenységek esetében *bejelentési kötelezettség előírásával*.
- A Bíróság döntéseiből kitűnik, hogy a Bizottság által az élőhelyirányelv 6. cikk (3) bekezdésének értelmezésére készített útmutatók használata gyakorlatilag kötelező.
- A körzeti erdőtervek Natura 2000 hatásvizsgálata során egyértelműen az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni. Ennek megfelelően csak olyan körzeti erdőterv fogadható el, amely esetében objektív körülmények alapján kizárható, hogy annak nincs

jelentős hatása a Natura 2000 fajokra és élőhelyekre.

- A hatásvizsgálatot csak megbízható, megfelelő vizsgálatokon, felméréseken alapuló, a legújabb tudományos ismereteket is tartalmazó adatokra alapozva lehet eredményesen elvégezni. Ehhez a körzeti erdőterv elkészítésében részt vevő minden szereplőtől a rendelkezésre álló információk teljes körének átadása szükséges, és csak ezekre alapozott érvek, állítások fogadhatóak el a tervezés és a vizsgálat során.
- A körzeti erdőtervek Natura 2000 hatásvizsgálatának központi jelentősége van az élőhelyirányelv végrehajtása szempontjából, annak megvalósítását továbbra is kiemelt figyelemmel fogja követni az EU Bizottság az erdős ügyekben folyamatban lévő kötelezettségszegési eljárásokban.
- Amennyiben egy tagország hatásvizsgálattal igazoltan az élőhelyirányelv célkitűzéseinek megfelelő erdőgazdálkodást folytat, az erdőgazdálkodók legszélesebb körének biztosítani kell a vidékfejlesztési forrásokból a szabályozásokból adódó többletköltség és jövedelemkiesés ellentételezését. 🍂

Módosult a védett növényfajok köre és természetvédelmi értéke

A vidékfejlesztési miniszter a 100/2012. (IX. 28.) VM-rendeletével módosította a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajok körét, valamint természetvédelmi értékét. A növények esetében a fokozottan védett fajok természetvé-

delmi értéke 250 és 100 ezer Ft, míg a védetteké 50, 10 és 5 ezer Ft. A 2012. október 1-jén életbe lépett jogszabály alapján védelmet élvez 35 gombafaj, 8 zuzmófaj, 77 mohafaj, 37 harasztfaj és 531 zárvatermő faj, fokozott védelemben részesül 7 harasztfaj, 1 nyitvatermő faj és 80 zárvatermő faj. (Az állatok esetében védett 986 faj, fokozottan védett 186 faj.)

A fás szárú növényfajokat vizsgálva a legjelentősebb változás, hogy fokozott védelmet kapott a fekete galagonya, amelynek megmaradt állományai szinte kizárólag a mai Magyarország területére esnek. Továbbra is fokozottan védett státuszt élvez a csikófark és a magyar vadvadkörte. További lényeges bővülés a lisztes levélfonákú berkenye kistajók és átmeneti alakok területén tapasztalható, ahol az utóbbi évtizedben több új kistajt írtak le a tudomány számára leírórk. (Köztük van ifj. Barabits Elemér erdőmérnök is.) Védelmet kapott az újra felfedezett feketedő fűz is.

Feketedő fűz

Dr. Bartha Dénes

III. Erdész-ökonómus Találkozó

PEFC tanúsítás Magyarországon

Dr. Schiberna Endre – NyME EMK EVGI, intézetigazgató
Horváth Kitti – NyME EMK EVGI, doktorandusz

Egy éven belül Magyarországon is elérhető lesz a világ legnagyobb erdőtanúsítási rendszere, a PEFC – ezt a célt tűzte ki a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdővagyon-gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézete (EVGI) által vezetett munkacsoport. Első lépésként 2012. szeptember 7-én a III. Erdész-ökonómus Találkozó keretében mintegy 50 ember ismerhette meg a környező ország PEFC tanúsítási gyakorlatát, és tájékozódhatott a magyarországi bevezetés lehetőségeiről. A rendezvény az EVGI, az OEE Közgazdasági Szakosztálya és az OEE Tanúsítási Rendszerek Szakosztálya közös szervezésében valósult meg.

A PEFC 1999-ben alakult európai érdekképviselői szervezetek, köztük állami és magán-erdőgazdálkodók kezdeményezésének köszönhetően, akik felismerték, hogy szükséges egy olyan erdészeti tanúsító rendszer, amely a természetvédelem mellett figyelembe veszi a gazdálkodási szempontokat és a kisebb erdőterületet művelők érdekeit is. Az eredetileg európai kezdeményezés a kezdeti elképzeléseket túlnőve a tanúsított erdők 70%-át (240 millió ha) fedi le, és ma már a világ legelterjedtebb erdőtanúsításává vált.

Az erdőtanúsítás szerepe, hogy a tartamos erdőgazdálkodásból származó faanyagot megjelöli, és az erdőtől a végfelhasználóig nyomon követi. A vevő –

megismerve a tanúsítás emblémáját – az ilyen termékeket nagyobb bizalommal veszi meg. Ez még azokban az országokban is fontos, ahol a jogszabályok szigorú kereteket szabnak az erdőgazdálkodók számára, hiszen egyrészt a szigorú szabályozásról a laikus fogyasztók semmit sem tudnak, másrészt a fatermékek a világ bármely részére eljuthatnak, ahova nem követi őket a származási ország jó, vagy rossz híre.

Éves költségek	Németország	Szlovénia	Szlovákia
Erdőtanúsítás 1 ha-ra eső fajlagos költség	0,16 € - 0,2 €	0,5 € - 1 €	0,17€ - 1,37 €
Terméklánc tanúsítás (CoC)	60 € - 900 €	150 € - 2000 €	165 € - 3320 €

Az egyes erdőgazdálkodók számára a különböző tanúsítványok megszerzése kifejezetten nagy tortúrával jár, és különösen az adminisztráció, valamint az életszerűtlen követelmények teszik bonyolulttá és fásasztóvá ezen rendszerek bevezetését. A PEFC természetesen nem teljesen mentes mindezekről, de kifejezett előnye, hogy minden ország saját körülményeihez igazíthatja a tartandó kritériumokat, és ebbe nem csak a civil szervezetek, hanem a gazdálkodók képviselői is beleszólhatnak.

A regionális és a csoportos tanúsítási formának köszönhetően azok is könnyen és egyszerűen csatlakozhatnak, akik viszonylag kis területen gazdálkodnak. Ez a lehetőség lényegesen

csökkenti az egyes gazdálkodóra eső adminisztratív feladatokat, és mindenki számára megfizethetővé teszi a tanúsítást. A környező országokban működő ilyen rendszerekben a fizetendő díjak nagyon különbözőek: Szlovákiában a gazdálkodási terület szerinti sávokban határoznak meg díjakat, míg Németországban és Szlovéniában erdőterületre vetített fajlagos díjak vannak. A fejlett agrárkamrai rendszernek köszönhetően Ausztriában külön tanúsítási díjat nem szednek, az a kamarai tagdíj része.

Az erdőtanúsítás mellett külön kategóriát jelent a terméklánc (chain of custody) tanúsítás, amely a felfeldolgozók és a fatermesztők tevékenységéről igazolja, hogy a felvásárolt tanúsított fát a többtől elkülönülten kezelik, és így az eladott árujukat ők is tanúsítvánnyal adhatják tovább egészen a vásárlóig. Az ő számukra a fizetendő díjak is különbözőek és általában a forgalmazott famennyiség, vagy az árbevétel alapján határozzák meg.

A PEFC nem lesz megoldás a magyar erdőgazdálkodás minden problémájára, de megakadályozhatja, hogy a magyar hengeres fa és a feldolgozott fatermékek kiszoruljanak a nyugat-európai piacokról, és mindezt elfogadható költségszinten érhetjük el.

A gazdasági előnyök mellett gondoljuk csak meg, hogy milyen nehezen tudunk védekezni az erdőgazdálkodást vagy a fafelhasználás gyakorlatát (pl.: erőművi) érő kritikákkal szemben, amelyek többsége esetén nincs sem idő, sem lehetőség a részletes magyarázkodásra. Pedig elég lenne csak annyit mondani, hogy a gazdálkodásunk gondosságát egy világméretű szervezet igazolja.

Az előttünk álló egy év feladata, hogy a magyar szabványt létrehozzuk. Ebben minden érintett fél részt vehet annak érdekében, hogy egy konszenzuson alapuló tanúsítási rendszer jöjjön létre. A PEFC bevezetésének folyamatáról a www.pefc.hu oldalain tájékozódhatnak az érdeklődők. 🌲

A császárfa hazai alkalmazhatósága

Dr. Borovics Attila – Erdészeti Tudományos Intézet, főigazgató,

A következő áttekintést az erdőtelepítők, ültetvénylétesítők hiteles tájékoztatása érdekében állítottuk össze. Sava-nyú a szőlő, gondolhatja egy-két tájékozottabb olvasó, hiszen az ERTI alapvetően érdekelt az erdészeti és energetikai fajták piaci hasznosításában. Az Intézet valójában abban érdekelt, hogy korrekt, megbízható információk alapján felelősséggel hozhassa meg mindenki a telepítői, befektetői döntését. E tekintetben talán valóban elfogultak vagyunk.

Szakmai szempontok

Jelenleg hiányoznak a Paulownia fajhibridekre alapozott, mikroszaporítással vegetatív úton előállított fajták biztonságos hazai termesztését megalapozó tapasztalatok, független vizsgálatok. A különböző fórumokon, reklámanyagokon, internetes oldalakon közzétett hozamadatokat nem lehet a hazai termőhelyi feltételek között értelmezni. (Megadhatnánk az *Eucalyptus* fajtáinak Brazíliai termőhelyi körülmények közötti hozamadatait, amelynek azonban Magyarországon nincs relevanciája.) A fűzzel és nyárral történő összehasonlításnak statisztikailag kiértékelhető módon kialakított kísérleti elrendezéssel, megfelelő számú ismétléssel lenne értelme. Ennek hiányában egyszerű marketingfogásként értelmezhető a fűz-, nyár- és a Paulownia fajták hozamadatainak egymás mellé állítása. Más meghatározó tulajdonságok tekintetében is a fajták hazai forgalmazóinak véleményére vagyunk kénytelenek hagyatkozni, tényszerű, kísérletekkel alátámasztott és az erre szakosodott független hatóság (NÉBIH Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság Erdészeti és Energetikai Szaporítóanyag Felügyeleti Osztály) által megerősített adatok hiányában. Ma még nincs megnyugtató válasz arra sem, hogy a császárfákra általában jellemző inváziós képességekkel az adott fajták valóban nem rendelkeznek. A spontán terjedéséből fakadó magas természetvédelmi kockázat kizárásáig még a kísérleti célú telepítésük is különös körültekintést igényelne! Fagytűrés, betegségekkel szembeni ellenálló képesség és egy sor hasonló kérdés tisztázása szükséges továbbá ahhoz, hogy a fajták hazai bevezetését felelősséggel el lehessen indítani.

Ezzel szemben kiterjedt és jól működő kampány folyik a Paulownia-fajták azonnali bevetését célozva, képzéssel, önkormányzati programokkal, közös faültetésekkel, országos sajtóvisszhangot kiváltva.

Jogszabályi szempontok

A hazai termesztési tapasztalatok hiányoznak, amelyet a hatályos jogi szabályozás is visszatükröz. Az erdőben és energetikai faültetvényekben alkalmazható fafajokat, fajtákat jogszabályokban rögzített módon lehet használni. Az Evt. Vhr. (153/2009. (XI. 13.) FVM-rendelet) 1. sz. melléklete tartalmazza az erdőt alkotó fa- és cserjefajok jegyzékét. Ebben a Paulownia nem szerepel, így az ebből levezethető fajták erdészeti célú használatára jelenleg jogszabályi akadályba ütközik. A fás szárú ültetvények létesítésének jogszabályi lehetőségét és feltételeit a 71/2007. (IV.14.) kormányrendelet teremtette meg, amely a fűz-, nyár- és akácfa- és ezekből levezethető fajták használatát tette lehetővé. Ennek egy sor hazai tapasztalatokon alapuló szakmai oka van. Ezen fafajokra több évtizedes gazdálkodói tapasztalat halmozódott fel, a hazai termőhelyi körülmények között biztonságosan termesztethető, fajtakisérletekkel igazolt fajtaválaszték áll rendelkezésre, ugyanakkor a császárfának tulajdonított célok (szén-dioxid-megkötés, fosszilis energiahordozók kiváltása, hasonló fűtőérték stb.) mindegyikét teljesíteni lehet általuk.

A fentiekből az következik, hogy a Paulownia erdészeti, vagy energetikai faültetvényi használata jelenleg jogszabályellenesen történik!

Néhány további szempont

A Paulownia különböző fajtáit bemutató tájékoztató anyagokban olyan általános kijelentéseket találunk, amely egyrészt minden fafajra jellemzők, például szén-dioxidot, port köt meg, párologtat és ezáltal helyi klímát javít, megújuló energiaforrásként hasznosítható stb.; másrészt sajnos félrevezető információkat is olvashatunk bennük. Meglepődve olvassuk például, hogy háromszor akkora a fűtőértéke, mint a nyárfáké. Az igazság ezzel szemben az, hogy adott víztartalom mellett a fafajok fűtőértéke közel azonos, nincsen közöttük számottevő különbség (14-15 MJ/kg 20%-os víztartalom mellett), mely alól a Paulownia-félék sem kivételek. Azáltal, hogy őrjási a levele, vagy C4-es fotoszintézissel jellemezhető egy-egy Paulownia-fajta, nem adódik, hogy több szén-dioxidot köt meg, mint például a hazánkban jelenleg köztermesztésben lévő nyárfajták. Ez a képesség egyértelműen a produkcióval függ össze, a növekedés során felépülő biomassza közel fele ugyanis szén. Tehát nem a levélnagyság, hanem a termőhelyi adottságokat legjobban kihasz-

náló fajta helyes megválasztása az, amely meghatározza a szén-dioxid-megkötést egységnyi idő alatt, egységnyi területen.

A Paulownia fajták befektetői szemmel

A hozam adatok közlése felelősséggel jár. Befektetői, ültetvénylétesítői döntéseket alapozhat meg. Egy rövid számolási példával mutatjuk be a különböző forrásokban közzétett kiemelkedő teljesítmény adatokat közötti önellentmondást: A Kertészet és Szőlészet (2012. május 16. 20. szám, 24. oldal) például azt írja, hogy 3 éves korban 500 darab/hektáros smaragd ffa (egy a lehetséges Paulownia-fajták sorában) ültetvény 80,9 tonna hozamra képes. Ez egyedenként 0,162 tonna biomaszt jelent. Egy másik, az adott fajta kiváló tulajdonságait leíró, kéretlen emailen körözött ismertetőben ugyanakkor azt olvashatjuk, hogy a faipar számára kedvezően könnyű a fája, 0,300 tonna/m³. Ebből az következik, hogy 3 éves korra 0,54 m³-es törzseket nevel az ültetvény! Ugyanebben az ismertetőben viszont 8 éves korra valószínűsíti a 0,6-1,0 m³-es hozamot egyedenként.

A befektetői döntést azonban nemcsak a hozam-, hanem a költség oldalról is érdemes mérlegelni. Lássuk a legfontosabb, azonnal jelentkező tételt, a szaporítóanyag árát. Amennyiben a Paulownia-fajták esetében a különböző fórumokon fellelhető 5000-7500 forintos egységárat vesszük alapul, akkor egy 500 darab/hektáros ültetvény szaporítóanyag költsége 2,5-3,7 millió forint között mozog. Ezzel szemben a nemesnyár 6 x 6 m-es hálózattal és 700 forintos csúcscrágyes karódugvánnyal kalkulálva tizedannyiba se kerül, nem éri el a 200 ezer forintot a szaporítóanyag költsége. Ha folytatjuk az összehasonlítást, akkor a hazai tapasztalatok alapján kijelenthetjük, hogy a nemesnyár közepes termőhelyen 12 éves korra akár 1,2 m³ vágáslepleti fatérfogatot produkálhat tövenként, amennyiben biztosítjuk az intenzív művelést. Műtrágyázás, talajápolás, nyesés, növényvédelem mellett azonban ehhez a produkcióhoz többet vízre is szüksége van a gyökérzónában. A smaragd ffa kezelési útmutatója szerint az ültetési sorokat fóliázni szükséges, majd műtrágyázni, öntözni, metszeni kell. Kérdés, hogy milyen termőhelyen és mekkora hozamot érünk el általa?

Hazai termőhelyi feltételek között ezekre a kérdésekre jelenleg senki nem tud hiteles választ adni. 🌱

Tájékoztató az NVT keretében megvalósult erdőtelepítések befejezéséről

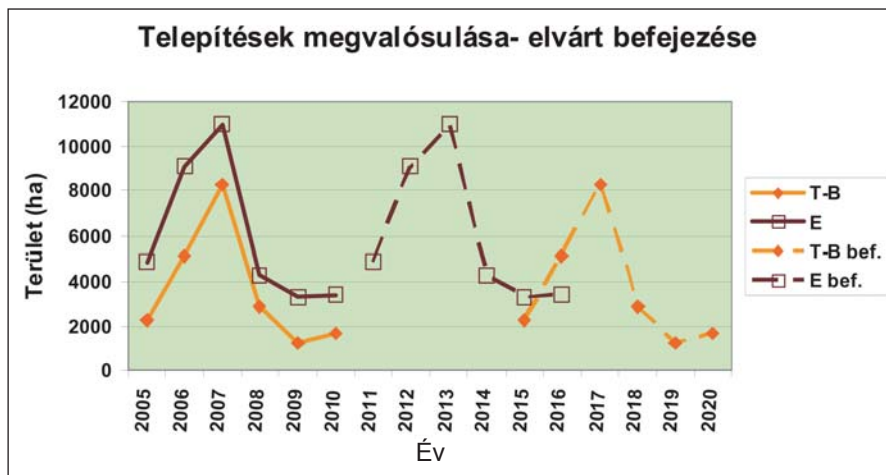
Nagy József – NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

Holl Katalin – NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

A Nemzeti Vidékfejlesztés Terv (NVT) keretében finanszírozott EU-s erdőtelepítések befejezésére a támogatási rendelet a hatályos erdő-törvénytől eltérő, szigorú – állománytípus-csoporttól függő – határidőt állapít meg az erdőgazdálkodók számára. Amennyiben ezt a határidőt a gazdálkodó nem tudja teljesíteni, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) elrendeli az addig felvett támogatási összegek visszafizetését.

Hazánk 2004. évi csatlakozásakor az Európai Unió a hétéves költségvetési időszaka közepe táján tartott. A 2007-ig még hátralévő időszakra vonatkozóan készült el az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap hazai megvalósulását jelentő NVT program, melynek egyetlen erdészeti vonatkozású szereplőjeként meghirdették a „Mezőgazdasági területek erdősítése” támogatási jogcímét. A jogcím révén lehetőség nyílt a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas, de még a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (MePAR) területalapú támogatási jogosultsággal rendelkező területek beerdősítésére, így a mezőgazdasági szerkezet-átalakítás elősegítésére, az erdőterület növelésére.

A jogcím támogatási lehetőséget biztosított az erdőtelepítés első kivételéhez, az ápoláshoz, valamint az erdőtelepítés miatti jövedelemkiesés pótlásához. Emellett a gazdálkodónak lehetősége volt különböző, úgynevezett kiegészítő intézkedések (például vadkár elhárító kerítés) közül is választani. Az első kivételért járó összeget az ügyfél már az első kifizetés alkalmával megkapta, míg az ápolási támogatáshoz az

Forrás: NÉBIH Erdészeti Igazgatóság, Készítette: Holl Katalin

első öt évben jutott hozzá. A jövedelempótló támogatási időszak igen hosszú, tölgy és bükk célállományok esetében például 20 évben került megállapításra, évenkénti kifizetésekkel.

A jogcím gyakorlati végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján az érintett erdőgazdálkodók fő figyelemüket az ötödik évben esedékes, az ápolási támogatáshoz kapcsolódó úgynevezett sikeresség-vizsgálatra fordítják. Ekkor az MVH azt ellenőrzi, hogy a főfafaj legalább 3 éves egyedeinek egyed-száma eléri-e az első kivételre tervezett egyedszám 70%-át, véderdők esetében az 50%-át, az elegyarány a jóváhagyott célállomány-típusnak megfelel-e, és a pótlást legkésőbb az előző tenyészeti időszakban hajtották-e végre a területen.

A tapasztalatok szerint ezt követően az erdőgazdálkodók nem fordítanak kellő figyelmet a támogatási rendeletben előírt sajátos befejezési határidőkre. Így szükséges kiemelni a 132/2004. (IX.11.) FVM-rendelet 23. § (1)-(2) bekezdéseit, miszerint:

23. § (1) Amennyiben az erdősítés engedélyezett legkésőbbi befejezésének évében (tölgy és bükk célállomány esetében 10., minden egyéb célállomány esetében 6. év) az erdősítés nem fejezhető be, és emiatt az erdőtelepítést az erdészeti hatóság nem nyilvánítja befejezettnek, úgy a támogatásra jogosult:

a) köteles az első kivételhez és az ápoláshoz korábban már felvett támogatást a támogatási határozat kiadásának évében érvényben lévő feltételekkel, a jegybanki alapkamattal növelt összegben visszafizetni,

b) támogatási jogosultságát elveszti, és
c) két évig e rendelet alapján támogatásban nem részesülhet.

(2) A támogatási jogosultság elvesztése esetén megszűnik a jövedelempótló támogatás igénybevételéhez való jogosultság is.

Vagyis a súlyos szankciók elkerülése érdekében, a tölgy és bükk célállományok kivételével az érintett erdőrészeket a 6. évben, a tölgy és bükk főfafajú telepítések esetében pedig a 10. évben be kell fejezni. Az egyéb kemény lombos támogatási kategóriába tartozó, főként csert tartalmazó célállományok esetében a 6. évre történő befejezhetőség a tapasztalatok szerint fokozott problémát jelent.

Az ábra szemlélteti a fent meghatározott két befejezési kor szerint csoportosítva az NVT keretében megvalósított erdőtelepítéseket. A diagram egyúttal – a grafikonokat időben eltolva – bemutatja a teljesítendő befejezési határidőket és a befejezéssel érintett erdőterület nagyságát. Jól látszik, hogy a nem tölgy és bükk, az ábrán az „Egyéb” kategóriába sorolt erdőrészek esetében 2012 és 2013 kritikus év lesz. A tölgy és bükk támogatási cso-

Forrás: origo.hu

Fotó: Rajai Péter

portnál a befejezési kényszer csúcspontja 2017-ben várható.

Logikus megoldásként kínálkozna a támogatási rendeletben szabott egyedi, a gyakorlatban nehezen megvalósítható kritériumrendszer megváltoztatása. Viszont ez a feltételrendszer a Bizottság által elfogadott programszövegben is ilyen formában került rögzítésre, és így a lezárt költségvetési időszak tekintetében programmódosítás kezdeményezésére már nincs lehetősége a tagállamnak. Ennek következménye, hogy a program szövegétől eltérően, azzal ellentétben a támogatási rendelet módosítására sincs mód.

A befejezési kor teljesítése elé egyre gyakrabban gördítenek akadályokat a gazdálkodótól független külső körülmények, az úgynevezett vis maior események (pl. tavaszi fagyok, aszálykár). A kor megállapítása egy korábban súlyosan károsodott erdőrészlet esetében koránt sem annyira nyilvánvaló, mint ott, ahol az első kivétel elvégzését követően

kizárólag a szokásos mértékűnek tekinthető pótlások elvégzésére került sor. Az MVH kizárólag egyértelmű jogszabályi felhatalmazás esetén tudja kezelni az erdőrészletek időbeli „visszaléptetését”, vagyis azt a helyzetet, amikor is az első kivétel éve óta eltelt idő és az erdőrészlet „bírálati kora” eltér egymástól.

A Magyar Közlöny 2012. évi 45. számában jelent meg a 37/2012. (IV.16.) VM-rendelet, mely többek között az alábbiak szerint rendelkezik a 132/2004. FVM-rendelet módosításáról:

15/A. §(4) Azokban az erdőültetvényekben, ahol a gazdálkodó jóváhagyott vis maior bejelentéssel rendelkezik az adott erdőültetés vonatkozásában és a káresemény által sújtott terület nagysága az erdőültetésben

a) nem különíthető el, de mértéke eléri az 50%-ot, vagy

b) elkülöníthető és mértéke eléri az 1 ha-t vagy a részlet felét

a 23. § (1) bekezdésben foglaltakat a vis maior káresemény bejelentésének elfogadásáról szóló helyi adó vagy részben helyi adó határozat jogerőre emelkedésétől számítva kell teljesítenie a gazdálkodónak.

A módosítás szövege egyértelművé teszi, hogy a támogatási rendeletben meghatározott befejezési határidők teljesítése alól kizárólag a vis maior eseménnyel érintett erdőrészletek kaphatnak átmeneti haladékot. Ennek azonban fontos előfeltétele az, hogy az ügyfél az MVH által elfogadható módon, az egységes kérelem felületén, elektronikusan nyújtsa be vis maior kérelmét. A területileg illetékes erdőfelügyelőnek való kárbejelentés, egyeztetés – még ha az írásban történik is – nem helyettesíti az MVH-hoz történő, a szabályoknak megfelelő bejelentést.

Fotó: Gáspár Gábor

Csemetekerti homoktalajok tartós javítása

A homoktalajok termőképességének meghatározó tényezője az agyagkolloid-tartalom. Ebből a 2 ezred mm-nél kisebb részecskékből a sovány homokjaink csak 3–5%-ot tartalmaznak a kívánatos 20%-kal szemben.

Ismeretes, hogy a talajok víz- és tápanyagtároló képessége az agyagkolloid-tartalom függvénye. Az agyagot nem tartalmazó homok levegős, könnyen befogadja és átengedi a vizet. Az így trágyázott talajok szervesanyag-tartalma az élénk /sok levegős/ baktériumos bontás hatására hamar lebomlik (elég) és a csapadékban vagy öntözővízben akadálytalanul mozog lefelé a talajvíz irányába. A műtrágyák is hasonlóan rövid ideig hatásosak. A csapadéktól függően hamar kimosódnak.

Az elméleti ismeretekkel alátámasztott gyakorlati tapasztalat szerint a ho-

moktalajok agyagkolloidokkal való dúsítása lényegesen emeli a termőképességet. Különösen kedvező a hatás, ha a szerves trágya és az agyag összeérlelésével előállított földestrágyával történik a talajerő-utánpótlás. Az összeérlelés ideje alatt alakul ki az agyag-humusz-kolloid komplex, mely a legnagyobb termelőerőt képviselő, mezőszegi (csernozjom) talajoknak is jellemző része. Az agyag és a szerves trágya összeérlelésével létrehozott anyag tartós talajjavító hatású. Javul a vízvisszatartó képesség, melynek következtében a tápanyagok nem mosódnak ki, megkötődnek az agyagkolloidok felületén, kedvezőbb víz- és tápanyagfelvételi lehetőséget biztosítva a természetes növény részére. Az így javított homoktalajok újabb szerves trágyázása is

nagyobb hatású a javuló vízvisszatartó és tápanyagmegkötő képesség következtében.

A leírtakból kínálkozik a lehetőség, mely szerint a közelben található agyagtartalmú talaj, vagy nyers bányagyag is felhasználható homoktalajok javítására.

Az éretlen trágyák a termesztett növényre káros anyagokat tartalmaznak. Ezek az anyagok az ismertetett eljárás során kedvezően átalakulnak.

Mindenképpen célszerű legalább annyi agyagtartalmú földet a trágyák érlelésére felhasználni, ami a lebomlás során keletkező humuszanyagokat, tápanyagokat megköti. Az így átalakított trágya már kiszórható a gyors lebomlás és kimosódás veszélye nélkül.

Nagy Antal, erdőmérnök

A zselnicemeggy (*Padus avium* L.) erdőművelési tulajdonságai

Dr. habil. Frank Norbert – NyME EMK EMEVI, tanszékvezető

Az erdőn kívüli fásítások és a nemesnyárfa-ültetvények második lombkorona-szintjének kialakítására egykoron előszeretettel ültetett zselnicemeggy ma már inkább csak az erdőszegélyeken, illetve a parkokban fordul elő.

A zselnicemeggy eurázsiai elterjedésű fafaj; areájának északi részén a síkságokon és a folyóvölgyekben, míg a déli részekben a domb- és hegyvidéki területeken fordul elő. Optimális élőhelye a megfelelő nedvességtartalmú, semleges, vagy kissé acidofil jellegű termőterület. Gyökérzetére jellemző a talajfelszín közelében futó szívgyökérrendszer.

Viszonylag korán, április első felében, a lombfakadással egy időben virágzik. (Néhány nemzetközi szakirodalom szerint a virágzás akkor kezdődik, ha az első lomblevelek kifejlődése már befejeződött, illetve ha az árnyékban mért napi hőmérséklet eléri a 10-12°C.) A néphit szerint Svédország egyes részein a tavaszi vetések csak akkor kezdődhetnek el, ha a zselnicemeggy már virágzik. A fehér, igen illatos virágai bókölő fűtőkben nyílnak az előző évi hajtások hónaljgyeiből fejlődött leveles rövidhajtások csúcsán. Már fiatalon, 8-10 éves korban virágzik és terem. Bőséges virágzás és magtermés csak a fényélvező hajtásokon várható.

Termése, amely július-augusztusban érkezik, fényes, fekete, éréskor sok csersav-tartalmaz; kesernyős ízű. Talajra hullott magjának csírázóképesége már a második évben igen jelentősen csökken, s számos nemzetközi vizsgálat eredménye azt mutatja, hogy a harmadik évben a magvak alig néhány százaléka csírázóképes. A megérett termést – a teljesen fekete szín elérése után – azonnal gyűjteni kell, mert gyorsan hullik, illetve a madarak elhordják. Hűtőkamrá-

ban, légmentesen lezárva a magvak csírázóképesége akár 10 év át is megőrizhető. A csírázóképeség faegyedtől és évjáráttól függően erősen változik.

Csemetetermesztéshez a magvakat a gyűjtés után azonnal ki kell mosni a húsos burokból, majd szikkasztani. Ezután fedett, hűvös helyen – legjobban a pince – a mennyiségtől függően, de maximum 20-30 cm vastagságban szétterítve kell tárolni. Szükség szerint kell locsolni, és 7-14 naponta átforgatni. (Ha túl nedves körülmények között történik a magvak tárolása, akkor kora tavasszal, még a vetési időszak előtt elkezdenek csírázni.) Ősszel és tavasszal is vethető, azonban a tavaszi vetés esetén jobb a kelési százalék. Mindkét esetben szükséges azonban a vetések takarása, amelynek vastagsága 5-10 cm legyen. Sűrű vetés esetén két, ritka vetésnél egy év alatt érik el a csemeték a kiültetési méretet. Fiatalon árnyékkedvelő, így a csemetetermesztése során az árnyalásról feltétlenül gondoskodni kell. Szakszerű metszéssel, és optimális termőhelyi viszonyok megléte esetén 3-4 éves korra elérhető a sorfaméret. Dugványozással (hajtásdugvány, fás dugvány) is jól, könnyen szaporítható.

Megfelelő fényviszonyok esetén gazdagon és rendszeresen virágzik, bár a virágok megtermékenyülése hiányos. Magról jól újul, töről igen jól sarjadzik; gyökérsarjakat viszont nem hoz. Vissza-

szorozóképessége igen jó, ezért hajtásrendszerét gyorsan képes regenerálni, így élősvénynek kiválóan alkalmas. Kései fagyokra nem érzékeny.

Fiatalon rendkívül gyors növekedésű fafaj, így ebben az életfázisban – kedvező termőhelyi körülmények között – évente 60-90 cm-es vezérhajtást is fejleszthet. Ezen életfázis végére magasági növekedése jelentősen lelassul, viszont koronafejlesztő képessége továbbra is megmarad. Vastagsági növekedése ezzel szemben sokkal tartósabb, de 40-50 cm-nél vastagabb törzset szinte csak elvétve láthatunk.

Egészségi állapota – egyes szerzők szerint – 40 éves korától kezdődően romlik, s általában a tőkorhasztó gombák károsítása következtében el is pusztul.

Közvetlen erdőgazdasági hasznosítása, hasznosíthatósága alacsony, azonban könnyen bomló, káliumban és nitrogénben igen gazdag avarja a termőhelyére kedvezően hat. Lombozata keveset párologtat, így a rosszul szellőzőt, glejes talajokon is kiválóan tenyészik.

Rendkívül dekoratív virágzata miatt erdőszegélyek, parkfásítások, kedvezőtlen termőhelyi viszonyokat elviselő képessége miatt út-, utcafásítások, valamint az erdőszávok széleinek, illetve második lombkoronaszintjének kialakításában döntő szerepet játszhat(na) a jövőben. 🌸

Forrás: Borostyan.net

MEGOSZ konferenciák Kecskeméten és Somogyszobon

A rendkívül jól sikerült napkori MEGOSZ nagyrendezvényt követően az ország keleti és nyugati felében újabb konferenciákat szervezett szövetségünk, amelyek fő témája a PEFC erdőtanúsítási rendszer tervezett bevezetése volt a magyar magánerdőkben. A **Kecskeméten** 2012. október 15-én és **Somogyszobon** október 24-én megtartott rendezvények résztvevői ezen kívül fontos információkat kaphattak az erdészeti igazgatás aktuális kérdéseiről, illetve az erdészeti jogcímek várható változásairól a 2014-2020 közötti időszakában. Az átlagosan félórás előadások után ugyanannyi időt szántunk az egyes témákkal kapcsolatos kérdésekre és válaszokra.

A PEFC tanúsítás bevezetése a magyar magánerdőkben címmel **Horváth Kitti** doktorandusz tartott ismertetést mindkét helyszínen, amit Somogyszobon

Dr. Schiberna Endre intézetigazgató (NymE-EMK-EVGI) egészített ki. Elmondták, hogy a világ tanúsított erdeinek kétharmada, mintegy 240 millió hektár PEFC tanúsított. Az európai magán-erdőgazdálkodók kezdeményezésére 1999-ben létrejött non profit civil szervezet irányítja a PEFC rendszert világszerte, amelynek célja a tartamos erdőgazdálkodás független tanúsítása. Európában 21 ország rendelkezik közel 80 millió hektár PEFC tanúsított erdővel. A témának különleges aktualitása van napjainkban, hiszen 2013. március 01-jével hazánkban is be kell vezetni az úgynevezett EUTR rendszert az unió belüli faanyagmozgatás nyomon követésére és ellenőrzésére. A legfrissebb hírek arról szólnak, hogy a PEFC rövid időn belül alkalmas lesz az EUTR előírásainak teljesítésére is ellenőrző szervezetként, míg a hatósági feladatokat az

erdészeti szakhatóság láthatná el. Ezzel kapcsolatban – tekintettel az erdőtervény folyamatban lévő módosítására – élénk eszmecsere bontakozott ki a somogyszobi rendezvényen.

Második előadóként keretében a helyileg illetékes kormányhivatalok erdészeti igazgatói, Kecskeméten **Szabó Tibor**, míg Somogyszobon **Szabó József** adtak részletes tájékoztatást és hasznos információkat a megjelent erdőgazdálkodóknak az erdészeti igazgatás munkájáról az érintett dél-alföldi, illetve déldunántúli térségekben. Előadásaikban külön is kitértek a környezeti erdőtervezés aktuális feladataira.

Dr. Sárvári János, a MEGOSZ ügyvezető elnöke bemutatta az erdészeti jogcímek múltját, jelenét és részletes tájékoztatást adott a következő, 2014-2020. évi uniós költségvetési időszakban várható változásokról. Külön is kitért a mind a két konferencia környezetében oly fontos erdőtelepítések jövőbeni helyzetére. Jelezte, hogy amennyiben nem tudjuk majd megőrizni a jövedelempótló támogatásokat és a nyugat-európai országok színvonalára felemelni a támogatási egységarakat, akkor a magyarországi erdőtelepítések sorsa teljesen bizonytalanná válik az említett időszakban. A többi jogcím vonatkozásában alapvetően pozitív változások várhatók jelen ismereteink szerint.

A **STIHL** és a **VALKON-2007 Kft.**, a MEGOSZ kiemelt stratégiai partnerei, ismeretterjesztő előadásokat és Kecskeméten gépbemutatót is tartottak.

A két kiválóan előkészített és megszervezett rendezvényen összességében mintegy 120 erdőtulajdonos és gazdálkodó vett részt. Ezúton is kifejezzük köszönetünket a két rendezvény házigazdájának, Kecskeméten **Sípos Istvánnak** (Fanyarka Kft.), Somogyszobon pedig **Mocz Andrásnak** (Mocz és Társa Magán Erdészeti Kft.)!

Dr. Sárvári János
ügyvezető elnök

Stratégiai megállapodás a MEGOSZ és a VM között

A Vidékfejlesztési Minisztériumban 2012. október 9-én ünnepség keretében adta át Dr. Fazekas Sándor miniszter az aláírt Stratégiai Partnerségi Megállapodást 18 agrár és erdészeti szervezetnek. A megállapodást a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos

Szövetsége képviselőjében Luzsi József, a MEGOSZ elnöke vette át.

Mint a tárca vezetője elmondta, a minisztérium nagy súlyt fektet a különböző jogszabályok és jogszabálytervezetek megalapozását elősegítő együttműködésekre, hiszen a civil szervezetek széles társadalmi érdeket jelenítenek meg. A partnerségi megállapodás tíz együttműködési tárgykört jelöl meg, s azon belül kiemelt témaként kezeli egyebek között: az agrár-vidékfejlesztési, erdőgazdálkodási, vadgazdálkodási, környezetvédelmi, földügyi vonatkozású törvényeket, kormányrendeleteket, az erdészeti ágazatot érintő miniszteri rendeleteket, az erdészeti ágazatot érintő európai uniós jogszabályokkal kapcsolatos tagállami álláspontokat, kormányrendeleteket, az átfogó ágazati stratégiákat, programokat, valamint az erdészeti ágazatot, környezetvédelmet érintő stratégiákat, programokat, intézkedési terveket. Az erdészeti ágazat tehát valóban széles együttműködési lehetőséget kap a jogszabályelőkészítés közös munkájában.

Dr. Sárvári János
ügyvezető elnök

Luzsi József és Fazekas Sándor

Honlapjaink:

www.oee.hu

www.erdeszetilapok.hu

www.vandorgyules.hu

A 2012-es rendkívüli aszály meteorológiai háttere

Dr. Horváth Ákos¹, Dr. Kerényi Judit²
Dr. Lakatos Mónika³, Nagy Andrea³, Németh Ákos³
Szenyán Ildikó⁴

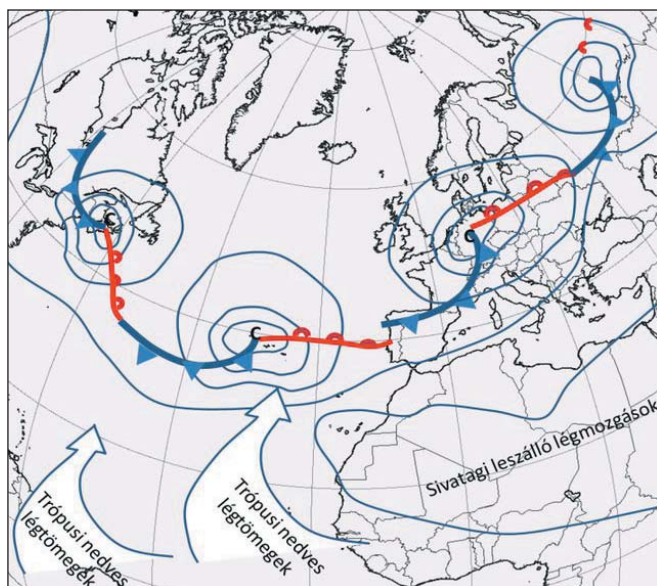
2011-es és 2012-es aszály a földi cirkuláció változásának része, hasonlóan a 2001–2003. évekhez, amikor többek között rekord alacsonnyá vált a Balaton vízállása. A légkörben fellépő globális változások már nem a jövő problémái, hanem a mindennapi időjárás szintjén itt és most történnek.

2011-ben országos átlagban alig több mint 400 mm csapadék hullott, amely a sokéves átlag kétharmad része. 1901-óta ez volt a legszárazabb év. Várhatóan a 2012-es év is hasonlóan száraz lesz, de az sincs kizárva, hogy az aszály mértéke meghaladja a tavalyit. Az ország legnagyobb részén augusztusig mindössze 225–350 mm csapadékmennyiséget mértek. A legkevesebb csapadék a Balatontól délre (Tab környezetében), az Alföld középső részén (Szolnok, Kecskemét, Karcag térségében), illetve Budapesttől északra és a Mátra vidékén esett. Ezeken a területeken az időszakos csapadékösszeg a 225 mm-t sem érte el (az 1971–2000-es sokévi átlag 386 mm). A legkevesebb csapadékot a vizsgált időszakban Zics állomáson mérték, ott 181,5 mm hullott augusztusig. Átlag körüli értékeket csak Sopron térségében, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi, határ menti területein mértek, ott 450–500 mm feletti csapadékmennyiség hullott.

A csapadék hiánya miatt a kiszáradt talaj hamarabb melegszik fel, mint a nedves. A zavartalan napsugárzás, valamint a nyugati szelek övének áramlási rendszerében fellépő változások eredményezték, hogy már 2012 nyara elején, a legnagyobb napmagasság idején, gyakran alakulhattak ki hőséggel járó meleg periódusok. Az áramlási rendszerben fellépő változás az óceán és légkör bonyolult kapcsolatrendszerében bekövetkezett változás következménye: a ténitők térségét jellemző leszálló légmozgások öve kiterjeszkedett, módosítva az Atlanti-óceán felett Európa felé tartó ciklonok szokásos pályáját, meghatározva ezzel egész Európa időjárási folyamatait (1. ábra).

Egy átlagos áramlási helyzetben a nyugati szelek övében kialakuló ciklonok jelentős nedvességhez jutnak a trópusi térségekből, főként az Atlanti-óceán középső, illetve nyugati területeiről. A Szahara felől az óceán fölé a szokásosnál jobban benyúló leszálló légáramlatok leszűkítették ezt a csatornát, a nyugati szelek övében lévő ciklonok kevesebb nedvességhez jutottak és azok pályái is északabbra húzódnak. Ez volt az oka a Brit-szigeteken szokatlanul hűvös és csapadékos nyárnak, a Közép- és Dél-Európában rendkívül meleg és száraz időjárásnak.

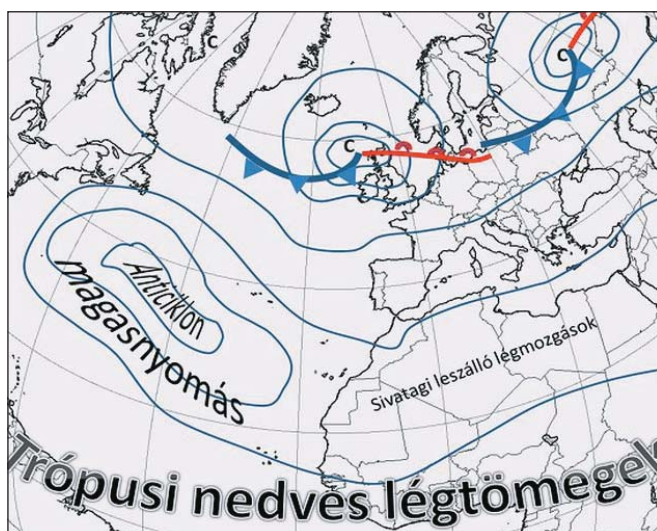
A ciklonok áramlási övének mind gyakoribb északabbra húzódásával térségünket sokszor az időjárási frontoknak csak a déli, száraz ága súrolta, amely legtöbbször mindössze viharos szelet hozott magával, csapadék nélkül. Feltűnő jelenség a nyár elején tapasztalható Meclárd-időszak lerövidülése vagy elmaradása (2. ábra).

1. ábra. A trópusi nedves levegő a nyugati szelek övébe áramolva növeli a ciklonok gyakoriságát, így Európában több lesz a csapadék

A kora nyári zivatarok elmaradásához az is hozzájárult, hogy a száraz telet követően nem volt elegendő nedvesség a talajban. A talaj párolgása fontos adalékot jelent a helyi gomolyfelhő képződéshez. Annak hiányában kevesebb lett a nyár elején fontos, helyi zivatarokkal járó csapadék.

Az északi hemiszférában lezajló időjárásváltozás hátterében valószínűleg a pólus felgyorsult felmelegedése áll, amely a jégtakaró kiterjedésének csökkenéséből is látható. Ez viszont visszahat az időjárásra.

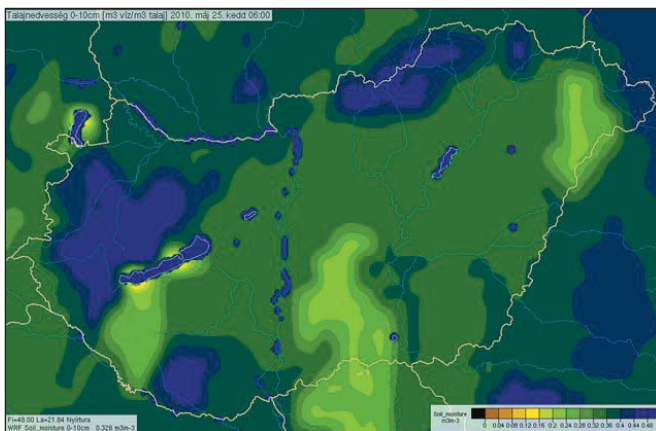
2. ábra. A sivatagi magasnyomás óceán fölé történő kiterjedése Európa nagy részén lezárja a trópusi légtömegek pályáját.

¹ vezető főtanácsos, OMSZ

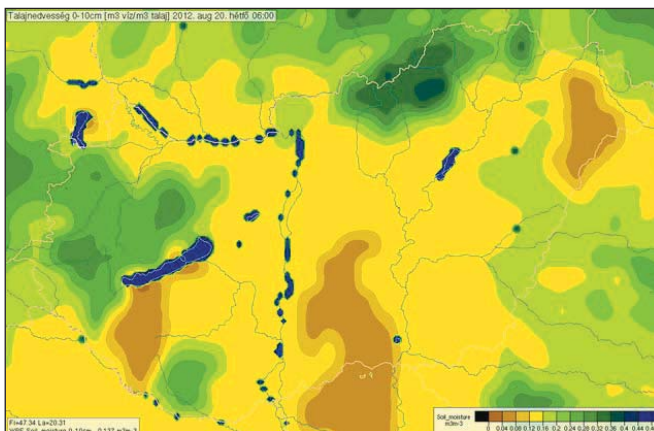
² főtanácsos, OMSZ

³ OMSZ Éghajlati Osztály

⁴ OMSZ Távérzékelési Osztály

3. ábra. A talajállapot monitoring rendszer által számított talajnedvesség-eloszlása 2010 májusában

4. ábra. A talajállapot monitoring rendszer által számított talajnedvesség-eloszlása 2012 májusában

Az aszályt okozó cirkulációs anomália egy többéves periódussal rendelkező jelenséghez, az *Észak Atlanti Oszillációhoz* (NOA) köthető. Az oszcillációnak a másik végkitérése az, amikor a trópusi eredetű nedvesség képes feljutni az Atlanti-óceán északi területeire, a ciklonok és a nyugat-kelet irányú nedvességáram megnövekedését okozva. Ilyen helyzet volt 2010-ben, amikor 960 mm-rel a valaha mért legmagasabb éves csapadék mennyiség hullott, amit a mérések történetének két legszárazabb éve követett. A cirkulációs rendszer átalakulását szélsőséges időjárás kíséri: a hosszabb száraz periódusokat rövid, nagyon nedves, heves csapadékokkal társult időszakok váltják fel.

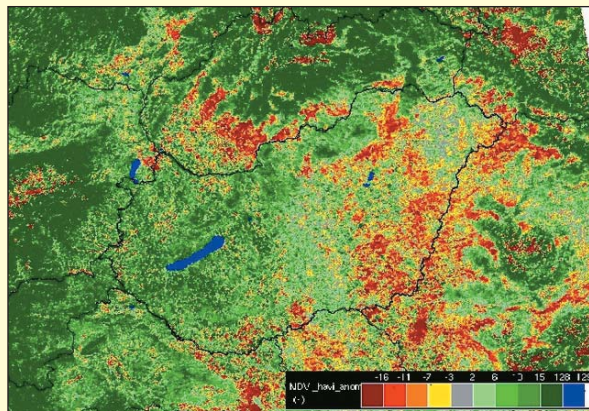
A mostani aszályra válaszul gyorsított ütemben megindult egy aszály-monitoring rendszer fejlesztése. A rendszer alapja az, hogy a felszín állapotát a természeti hatások oldaláról az időjárás határozza meg. Az időjárás állapotát a kistérségi riasztórendszer támogatására szolgáló időjárási analízisrend-

szert (az ún. MEANDER) segítségével 15 percenkénti frissítéssel az országot lefedve, finom területi bontásban ki tudjuk számítani. A MEANDER rendszer a felszíni, radar és műholdas méréseket dolgozza fel és ebből számítja ki minden pixel időjárási paraméterét (szél, hőmérséklet, nedvesség, stb.). A talajállapot monitoringrendszer ehhez hozzáveszi a meteorológiai műholdak által naponta mért növényzetborítottságot és az adott térség földhasználatát és talajtípusát. Ezen adatok felhasználásával a széles körben használt és nyitott forráskódú NOAA LSM modell segítségével kiszámolható a talajállapot: a talaj hőmérséklete, nedvessége, párolgása és még több más paraméter, órára kész pontossággal (3. ábra, 4. ábra).

A számítások alapját képezhetik a termésbecslésnek, az erdőtüz előrejelzésének, a sárlavinák és erózió által kitért területek behatárolásának. A következő években mindez napi probléma lesz. ❁

Egy extrémén száraz hónap: 2012. március

2012. március hónapban a lehullott csapadékösszeg országos átlagban 5 mm alatt maradt, sok helyen nem is esett. Ugyanakkor a hónap második felében több napon 24 fokot is elérte a 2 méteren mért levegőhőmérséklet napi maximuma. E szélsőségesen száraz idő a növényzet fejlődésében jelentősen megmutatkozott. A műholdas adatokon alapuló vegetációs indexérték a vizsgált terület növényborítottságáról nyújt információt. A 10 éves adatsor felhasználásával végzett megfigyelés jól mutatja március száraz időjárását.

A 2012. márciusi NDVI anomália képen jól megfigyelhető, hogy főleg Tiszántúl térségében a csapadékhány következtében a növényzet fejlődése jelentősen elmaradt az elmúlt évekhez képest. Szintén e műhold adataiból, az infravörös tartományban mért értékekből talajfelszín-hőmérsékletet tudunk meghatározni. Március 22-26. közötti időszakban a 10 cm-en mért léghőmérséklet elérte a 24-26 fokot. A műhold által mért talajfelszín-hőmérséklet 34 fok körüli értékeket mutatott. E meleg, napos időszak következtében tovább csökkent az addig is alacsony talajnedvesség mind a talaj felső, mind az alsóbb rétegeiben, amely szintén hozzájárult a növényzet lassúbb fejlődéséhez.

Dr. Kerényi Judit, Szenyán Ildikó

16. KWF-Tagung erdészeti gépkiállítás és vásár

Horvát Attila¹, Major Tamás¹, Prof. Dr. Rumpf János¹

Bevezetés

2012. június 13-16. közt rendezték Németországban a 16. KWF erdészeti gépkiállítást és vásárt. A négyévente ismétlődő rendezvénynek ezúttal a Baden-Württembergi Bopfingen térsége, illetve az ottani Állami Erdészeti Hivatal adott otthont. A kiállításnak magyar résztvevője is volt a CGP Instruments Kft. személyében.

A KWF-napok hagyományosan három elemből állt:

- gépkiállítás (KWF-Expo),
- terepi bemutatók (Fachexkursion), és
- szakmai konferencia (Fachkongress).

Gépkiállítás

Erdei környezetben, 100 hektáros területen, több mint 20 ország, több mint 400 kiállítója mutatta be az erdőgazdálkodáshoz kötődő legújabb fejlesztéseit. A kiállításon valamennyi erdészeti művelethez, munkafolyamathoz – beleértve a fa energetikai hasznosítását, a munkavédelmet és az információs és kommunikációs technológiát is – látható volt több különböző típusú gép, eszköz, illetve berendezés.

A kiállítás egyik nagy újdonsága az Unseld Technic által gyártott Bio-Masse-Presser BPM 2212 (1. ábra) és BPM 4585. A gép egy vontatott mobil aprító-

1. ábra. BPM 2212

bálázó, amely darus erőgéppel (2. ábra) üzemeltethető. Az aprító-bálázó elején található aprítóegységhez manipulátorkar segítségével mozgatták a faanyagot, majd az a behordóasztal és behúzóhenger közvetítésével jut a dobos

2. ábra. BPM 2212 darus erőgéppel (www.s-unseld.de)

aprítószerkezetbe. Az előállított aprítékot futószalag továbbítja a középen elhelyezkedő tömörítő egységbe. A bálá formájúra alakított biomasszát a szerkezet hátulján műanyaghállóval rögzítik. Az apríték így könnyen kezelhető, szállítható és tárolható. A tömörítésnek köszönhetően kisebb helyen elfér, és a hálós rögzítésből adódóan ki is tud száradni az apríték. Elsősorban vágástéri melléktermék (apadék) és energetikai ültetvényekből származó faanyag feldolgozására fejlesztették ki.

A MenSe cég által kifejlesztett Clearing Head (3. ábra) termékcsalád elektromos vezetékek, utak és vasutak nyom-

3. ábra. MenSe Clearing Head (www.mense.fi)

vonala mellett a fás növényzet nyírására, kivágására, ill. tisztítási munkálatok elvégzésére alkalmas. Az adapterek bármilyen hidraulikus rendszerrel rendelkező darus erőgépre felszerelhetők. Az egyedi fogkialakítású kések egymáson elcsúszva alternáló mozgást végeznek. A tisztítófejek két oldalán egy-egy vágóegység található. A termékcsalád paraméterei az 1. táblázatban láthatóak.

1. táblázat. MenSe Clearing Head termékcsalád műszaki adatai

Műszaki adatok	RP40	RP40L	RP80	RP80L
Tömeg [kg]	250	320	360	480
Vágási szélesség [cm]	100	200	120	230
Max. vágási átmérő [cm]	7	7	10	10

A MenSe cég által gyártott másik termék a Clearing Blade (4. ábra). Működését tekintve teljesen megegyezik a Clearing Headdel. Az adapter kisméretű harveszterfejekre (5. ábra) szerelhető fel. Első gyérítések alkalmával a nemkívánatos, ill. a fadöntést akadályozó vékony tőtmérőjű faegyedek, cserjék kivágása gyorsan és egyszerűen elvégezhető vele. Az adapter 70 kg tömegű, vágási szélessége 90 cm és maximálisan 6 cm átmérőjű faanyag kivágására alkalmas.

4. ábra. MenSe Clearing Blade

5. ábra. MSCB harveszterfejen

Járószervezeti újdonságokban is bővelkedett a kiállítás. Számos cég kínálta új fejlesztésű termékét. A fejlesztések közös célja a nagyobb járófelület kialakítása, ennek következtében a talajnyomás csökkentése, továbbá a vonóerő növelése, a terepjáróképesség és komfortos vezetés fokozása.

A Vochtrack járószervezet (6. ábra) különlegessége abban nyilvánul meg, hogy az ikerjárószervezettel rendelkező gépekre (harveszter, forwarder) könnyedén és gyorsan felszerelhető. A Vochtrack tulajdonképpen egy gumihevederes járószervezet, amely a bonyolult szerkezeti kialakítást redukálta egy fémvázaz két lánckerekes megold-

¹ NyME EMK EMKI, OEE Gépesítési Szakosztály

6. ábra. Voschtrack járószerkezet

dásra, csökkentve ezzel a meghibásodási lehetőségeket. A két kerékagyhöz közvetlenül csavarkötéssel csatlakoztathatóak a fémvázban található láncok, melyek a gumihevederrel vannak szoros kapcsolatban. Az Unitracks járószerkezet (7. ábra) a láncos és a hevederes ún. Bogi track-ok továbbfejlesztett változata. Felszerelhető-

7. ábra. Unitracks járószerkezet

ségük és alkalmazhatóságuk tekintetében teljesen megegyeznek az elődeikkel, az újdonságuk abban áll, hogy a járófelületük a gumiabroncsokéhoz hasonló, mind kialakításuk, mind anyaguk tekintetében. A gumis járófelületi megoldásnak köszönhetően kíméletesebb közelítés végezhető, kevésbé károsítja a talaj felső rétegét, az újulatot és az aljnövényzetet. A Street rubbers járószerkezet (8. ábra) járófelülete szintén gumiabroncs jellegű, azonban ezt a speciális kialakítású gumihevedert nem a gyári gumiabroncsokra kell felszerelni, hanem kerékagyként két-két egyedi kialakítású gumikerékre. A

8. ábra. Street rubbers járószerkezet

Ponsse cég (9. ábra) egyszerűen megoldotta a talajnyomás kérdéskörét. Az általuk gyártott forwarderek hátsó széles gumiabroncsait és kerékagyait úgy alakították ki, hogy szükség esetén további kerekek legyenek felszerelhetők, így a járószerkezet szélessége 90-100 cm-re is növelhető.

9. ábra. Ponsse szélesített járószerkezet

A kiállítás területén látható volt egy nagyon egyedi gépkonstrukció is. Egy Timberjack harvesztert építettek össze egy TST 400-as kötélpályával (10. ábra). A harveszter hátsó részén, a motor fölé épített tartószerkezeten egy kis gémkinyúlású hidraulikus vezérlésű daru található. A darukar végére erősítették a TST 400-as kötélpályát. A manipulátor kar segítségével a megfelelő helyre helyezik a kötélpálya főegységét, ezt követően felépítik a mobil kötélpályát. A teljes fát kötélpályával közelítik, a harveszter segítségével elvégzik a faanyag gallyazását, választékolását, darabolását és rakásolását. A faanyagot kihordóval közelítik a rakodóra, vagy teherautóval elszállítják. A kötélpálya leszerelését követően a főegységet a darukar segítségével megemelik és a harveszter után kapcsolható – speciálisan erre a célra kialakított – utánfutóra helyezik.

10. ábra. Timberjack harveszter TST 400 kötélpályával

Terepi bemutatók

A terepi bemutatók 28 helyszínen zajlottak, az egyes helyszínek között autóbussz szállította az érdeklődőket. Minden megállóhelyen 30-45 perces prezentációkat tartottak, melynek során először ismertették az adott technológiát, az alkalmazott gépeket, eszközöket, majd üzem közben mutatták be azokat. Részletes tájékoztatást kaptunk a gépek teljesítményéről, a költségekről, a technológia környezeti hatásairól (pl. talajra, állományra) az ergonomiai, és a munkabiztonsági kérdésekről. A helyszíneken a technológia részletes dokumentációját is kifüggesztették.

A bemutatók 4 fő tématerület köré csoportosultak. Ezek az erdősítés, a fiatalos ápolás, a fakitermelés és az idén kiemelt hangsúlyt kapó a munkavédelem, környezetvédelem, logisztika hármasa.

Ahogy a gépkiallításban túlsúlyban voltak a fahasználati gépek a fatermesztés gépeivel szemben, úgy a terepi bemutatókon is háttérbe szorult az erdősítés és fiatalosok ápolása, előzővel 1, utóbbival 2 helyszínen foglalkoztak. A másik két témának (a fakitermelés és a kiemelt témacsoport) közel azonos teret adtak.

A látottak közül két fakitermelési munkarendszert ismertettünk.

Egyik helyszínen bemutatásra került egy folyamatgépesített egyszemélyes teljesfás munkarendszer. Egy fiatal lucos állományban a gyérítés során a fakitermelés és a közelítés harwarderrel (11. ábra) történt. A tőtől elválasztott faegyedek a harwarder rakfelületére kerültek. A rakfelület telítődését követően a faanyagot kiközelítették az álló-

11. ábra. HSM harwarder Nisula harveszterfejjel

mány szélén várakozó teherautóra szerelt aprítógéphez. A harwarder gépkezelője az aprítógéphez közelítve rádió-távírányítással üzembe helyezte azt. Az aprításra kész aprítógép mellé állt a harwarderrel, majd a közelített teljesítményt a manipulátorkar segítségével az aprítógépbe adagolta (12. ábra). A

12. ábra. Rádió-távvezérlésű Jenz aprítógép

kész aprítékot konténerbe fújta. Az aprítógép vezérlése teljes mértékben a harwarder kezelője által valósult meg, anélkül, hogy ki kellett volna szállni a kezelőfülkéből. Az aprítás befejeztével kikapcsolta az aprítógépet és a harwarder folytatta a fakitermelést.

Egy másik helyszínen egy Timber Pro TL735-B típusú csörlővel felszerelt lánctalpas harveszterre alapozott munkarendszert mutattak be. Meredek hegyoldalon a bükkös állomány döntését motorfűrészszel végezték. A harveszter manipulátorkarjára szerelt csörlő kötelelt egy kisegítő munkás lehúzza a ki-döntött fához, majd rögzítette a kötelet a fa törésén. A gépkezelő felcsörlőzte a fát. A kisegítő munkás elvégezte a faanyag lekapcsolását, ez követően a harveszterfej segítségével megtörtént a teljes fa gallyazása, választékolása, darabolása és rakásolása (13. ábra). A választékolott faanyagot forwarderrel közleltették.

13. ábra. Timber Pro TL735-B munka közben

Beszámoló a Kuratórium für Waldarbeit und Forsttechnik (KWF) fórumairól és közgyűléséről

A négyévenként megrendezésre kerülő KWF-Tagung kiállításain és terepi bemutatón kívül az erdőgazdálkodás és az erdészeti technika tudományos és elméleti kérdéseivel foglalkozó fórumokat is szerveznek, külföldi szakemberek bevonásával. Az ottlétünk alatt általunk is meglátogatható idei fórumok fő témái a következők voltak:

- Az erdei munkák balesetveszélyének csökkentési lehetőségei.
- A nők szerepe az erdőgazdálkodásban.
- Újdonságok a balesetelhárítás és az egészségvédelem területén.

Csoportunk német nyelven beszélő tagjai főleg a hazánkban is felhasználható, új ismereteket ígérő előadásokat hallgatták meg. Az előadásokat követő hozzászólások és a vita a gyakorlati szakemberek véleményének megismerésére is lehetőséget nyújtott.

A fórumok fontosabb megállapításai, javaslatai

– A fadöntés során bekövetkezett halálos baleset példáján keresztül részletesen kiértékeltek az erdőtulajdonos, a fakereskedő, a kerületvezető erdész, a fakitermelési vállalkozó, az alvállalkozó és a fakitermelő munkás szerepét, feladatát és felelősségét a balesettel kapcsolatban. Különösen a vállalkozók felelősségét hangsúlyozták, vagyis hogy csak megfelelően és elégségesen képzett, kvalifikált, a szakmáját értő munkaerőt alkalmazzanak az összetett és veszélyes munkák végzésére.

– A nők erdőgazdálkodásban betöltött szerepét tágabban értelmezve főleg az erdőmérnöki hivatás általános gondolatai kerültek terítékre. A valamikori „álomhivatás” (a nőgyógyászok után a

második helyre tették a hivatások népszerűségi, megbecsültségi sorrendjében!), napjainkra alulfizetett, megterhelő munkakörre változott. Az irányító szakszemélyzet feladata radikálisan megváltozott a műszaki fejlesztések következtében. A szervezeti átalakítások egyre nagyobb feladatok ellátását követelik meg. Fokozatosan nőtt az általuk irányított erdőterület nagysága s ezzel a munkaterhelésük, melyen az informatikában bekövetkezett forradalmi változások eredményei sem könnyítettek sokat. Az olyan tartományok képviselői, ahol nem folyik erdőmérnök-képzés, neheztelték, hogy az újonnan felvett, frissen végzett szakembereik tájékozottsága főleg az egyetemet befogadó tartomány szakmai problémáira korlátozódik. A nők szerepe alapvetően az erdők természet- és környezetvédelmi szolgáltatásainak felértékelődésével fokozódik, mely területeken jobban tudják ellátni az adódó új feladatokat.

– A munkabiztonság fokozása főleg magasabb szintű gépesítéssel érhető el, de motormanuális szinten is fontos a megfelelő szakismeret, valamint a biztonsági intézkedések betartása és a védőfelszerelések előírás szerű alkalmazása. Alapvető jelentőségűnek tartják a szigorúbb és egyértelműbb törvények és rendeletek kidolgozását és azok betartásának ellenőrzését.

Csoportunk két tagja (a KWF jelenlegi elnökségi tanácsadója és felkért utódja) részt vett a KWF 16. Rendes Közgyűlésén is, ahol a szervezeti kérdések mellett a kutatóik, fejlesztő szakembereik elmúlt két évben elért eredményeit foglalták össze. Megemlékeztek a szervezet ötvenedik születésnapjáról is. A KWF taglétszáma mára elérte a 2300 főt.

Új belépők

Egri HCs: Dr. Szőke Miklósné erdőmérnök; **Bp. HM HCs:** Nagy Andor egyéb felsőfok; **Miskolci HCs:** Dr. Sárhegyi Zoltán egyéb felsőfok; **Kecskeméti HCs:** Szalontai Sándor egyéb felsőfok; **Vértesi HCs:** Benis Alexandra egyéb felsőfok; **Balassagyarmati HCs:** Bakay László erdőmérnök; **Rába-menti Erdőgazdálkodási és Vadgazdálkodási HCs:** Kemény Attila tanuló, **Vértesi Helyi Csoport:** Gulyás Lilla egyéb középfok; Szabó Éva egyéb felsőfok; Róth Viktória egyéb felsőfok; Győri Róbert egyéb felsőfok; Banka László József egyéb felsőfok; Szerezla Zsuzsanna egyéb felsőfok; **Szombathelyi Helyi Csoport:** Fekete Szabolcs erdőmérnök; Dr. Barkóczi Zsolt erdőmérnök; **Kaszói Helyi Csoport:** Vereczkey Márton erdőmérnök

Erdészeti szakkonferencia és erdész-találkozó Szászrégenben

2012. október 19-20-án került megrendezésre a szászrégeni Kerekerdő szállodában az EMT Erdészeti Szakosztálya, az ERTI (Erdészeti Tudományos Intézet) és az OEE Erdélyi Helyi Csoportjának közös szervezésében az ez évi, immár hagyományossá vált erdészeti szakkonferencia és erdész-találkozó, „AZ ERDŐGAZDÁLKODÓK SZEREPE A VÉDETT TERÜLETEK KEZELÉSÉBEN” témával.

A találkozó házigazdája a Gyergyói Erdőrendészeti Hivatal (erdészetvezető Dr. Melles Előd), és a hozzá tartozó Maros-szoros Natúrpark Igazgatóság (igazgató Laczkó Teréz) volt.

A rendezvény tanulmányi kirándulással kezdődött, **pénteken**, október 19-én. A résztvevők két program közül választhattak.

Az első autóbusszos kirándulás volt, Wass Albert nyomdokait követte, a végső nyugvóhelytől a születési helyéig. A program Holtmaroson kezdődött, ahol a református templomban meghallgattuk Bartha József református lelkész tájékoztatóját Wass Albert életéről és munkásságáról, és megkoszorúztuk az író templomban elhelyezett mellszobrát. Holtmarosról Marosvécsre mentünk, ahol a Kemény-kastély parkjában helyezték el Wass Albert hamvait. Itt tájékoztatót kaptunk a kastélyról, a Kemény családról, valamint Wass Albertől az idegenvezetőnkől, Laczkó Szentmisklósi Endre igazgató-tanártól.

Marosvécsről az Erdélyi Mezőség felé vettük utunkat.

Először megtekintettük a Feketelaki tájházat, ahol egy szoba Wass Albert emlékét idézi, a másik szoba meg a helyi hagyományokat mutatja be. A mezősegi Tóvidéken továbbhaladva megtekintettük Cegén a helyi református templomot és a Wass család kúriáját, de csak kívülről, mert nem látogatható. Cége területe a Wass család egyik birtoka volt, ahol több éven át élt az író.

Cegéről Szamosújvárra mentünk, ahol megebédeltünk a Téka Alapítvány étkezdéjében. Ebéd után Válaszút volt úti célunk, ahol Kallós Zoltán házában megnézhattuk Erdély legszebb népművészeti gyűjteményét. Szintén Válaszút-

ton megtekintettük kívülről a Bánffy család kastélyát, ahol Wass Albert született.

Az idegenvezetőnk, Laczkó Szentmisklósi Endre, a kirándulás folyamán végig értékes tájékoztatót tartott Wass Albert életéről, munkásságáról, valamint a Mezőségről mint önálló tájegységről. Sajnos erdészeti szempontból jelenleg kietlen térség ez a valaha erdős dombvidék.

Válaszútról Apahidón keresztül Szászrégenbe, a szálláshelyre vettük utunkat.

Egy élménygazdag kirándulásban volt része annak az 50 résztvevőnek, aki ezt a programot választotta.

A második programot választók fizikai erőnlétüket és kitartásukat teheték próbára a Maros-szoros alsó szakasza fölött örökdő Istenszéke megmászásával.

„Ott áll az Istenszéke magosan a Maros fölött. Egyik oldalán a sokágú Galonya, másik oldalán a Bisztra-patak, s mögötte a Kelemen csúcsai. Persze, ma már ott sem olyan a világ, mint akkor volt, midőn az Isten pibenni leült volt a begyek közé.”

Wass Albert

Szócs István és Birtalan István, a Maros-szoros Natúrpark munkatársai vezetésével Dédabisztráról indult fölfele a mintegy hatvanöt fős társaság. Az Istenszéke vezető gyalogút többnyire meredeken – felhagyott fás legelőről ta-

nuskodó –, böhöncökkel tarkított bükösön keresztül vezetett. A hegytető 1381 méter magas sziklaszirteiről belátni az Erdélyi-medencét és az azt körülvevő hegyláncokat. A gyönyörű idő és az odafent körben kibontakozó felejtetetlen színpompás őszi látvány, no meg a fölérkezőket váró finom szilvapalinka, a házigazdák által odafent készített gőzölgő *pityókástokány*, amit sörrel öblíthetett le a fáradt hegymászó, messzemenően kárpótolták a vállalkozó kedvűeket fáradalmaikért, és erőt biztosítottak a visszaúthoz is. Túravezetőinktől megavatott tájékoztatást kaptak a park területéről, erdeiről, növény- és állatvilágáról egyaránt.

Este a szálláshelyen a két program résztvevői közös vacsoránál oszthatták meg egymással élményeiket, benyomásaikat, baráti érzelmeiket. Ezekből jó sok lehetett, mert az utolsó nyugovóra térők még hajnali négykor is énekelték az ennek megfelelő nótákat.

Másnap, október 20-án, **szombaton**, mégis vasaltan, öltönyösen-nyakendően jelentek meg a résztvevők az előadásokon.

Szakács Sándor, az EMT Erdészeti Szakosztályának, és az OEE Erdélyi Helyi Csoportjának elnöke megnyitotta a konferenciát, majd Dr. Köllő Gábor kolozsvári egyetemi tanár, az EMT elnöke, köszöntötte a résztvevőket.

A konferenciát Dauner Márton, az ERTI munkatársa vezette le.

A következő előadások hangzottak el:

– Lomniczi Gergely (főtitkár, Országos Erdészeti Egyesület): **Az Országos Erdészeti Egyesület tagsági megújítása, a kedvezményrendszer kialakítása**

– Kádár Tibor-Sándor (Baróti Magánerdészeti): **Erdészeti politika és Natura 2000 hálózat Romániában**

– Both József (osztályvezető, Hargita Megyei Környezetvédelmi Ügynökség): **Természetvédelmi területek Hargita megyében**

– Czirok István (osztályvezető, NÉBIH Erdészeti Igazgatóság, Erdőtervezési és Természetvédelmi Osztály): **Erdőgazdálkodás és természetvédelem – szabályozók, eredmények, problémás területek**

– Szolnyik Csaba (természetvédelmi referens, NÉBIH Erdészeti Igazgatóság, Erdőtervezési és Természetvédelmi Osztály): **Natura 2000 szempontok érvényesülése az erdőgazdálkodásban**

– Dr. Takács László (SEFAG Somogyi Erdészeti Zrt.): **A Natura 2000-es állami erdőterületek kezelésének magyarországi tapasztalatai**

– Folcz Ádám, Frank Norbert, Mogyorósiné Keserű Lídia, Molnár Dénes, Thomas Heim (NyME): **Új módszer a kultúr fenyegek átalakításához**

– Dr. Melles Előd (erdészetvezető, Gyergyói Erdőrendészeti Hivatal), bemutatta Bodó Sándor: **Természetvédelem és erdőgazdálkodás a Maros-völgyében**

– Szabó Mária (erdészetvezető, Csík-szépvízi Magánerdészeti): **Vadgazdálkodás a védett és Natura 2000-es területeken**

– Sándor Alpár (erdészetvezető, LIBÁN Magánerdőgazdálkodási, Zeteleka): **A Zetelaki Libán Magánerdő-**

gazdálkodás szerepe a Madarasi élőhelyvédelmi területen

– Garamszegi István (erdészetvezető, EGERERDŐ Zrt. Egri Erdészeti): **A természetvédelem az emberi felhasználás hamis lelkiismerete.**

Az előadások többsége – ahogyan a címeiből is kitűnik – a Natura 2000-es területekkel foglalkozott, de a fő témához kapcsolódóan esett szó erdőértékszámításról és erdőművelési kutatásról is. A konferencia zárása előtt lehetőség nyílt vitára, hozzászólásokra. Különös értéke volt a szászrégeni rendezvénynek, hogy a magyar és román erdőgazdálkodásban dolgozók közös anyanyelvükön vitathatták meg problémáikat.

A konferencia zárása előtt közös döntés született arról, hogy a 2013-as szakkonferenciát Székelyudvarhelyen vagy környékén szervezzük meg.

A szászrégeni XII. szakkonferencián 120 személy vett részt, amelyből 80 helyi és 40 magyarországi.

Ismételt köszönet illeti a házigazdát a vendéglátásért, a tartalmas tanulmányi kirándulások megszervezéséért.

Az idén, bekalkulálva az anyaországi ünnepnapok munkaszünetét, két nap erdélyi kirándulással toldottuk meg a konferencia napokat.

Október 21-én, **vasárnap**, 50 személy részvételével tanulmányi kirándulást szerveztünk a Sajó vidékére. Első úti célunk Árok-alja volt, ahol a 18. században neobizánci stílusban épült Bethlen Kastély található 16 ha kastély-parkkal. A kastély ma a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem kezelésében van. Sajnos az épületen kívül nem sok látnivaló maradt.

Innen Cegőtelkére mentünk, ahol a cserhalmi csatát idéző emlékmű áll, amely ütközet 1068-ban volt.

Cegőtelkéről Somkerékre vitt az utunk, ahol megtekintettük Erdély egyik legszebb refomátus templomát, amely a 14. században épült. Itt a templom történetéről és a faluról tájékoztattott Felszegi Imre református lelkész akinek ebédre a vendégei voltunk.

Délután Beszterce város főterének megtekintése volt programban, valamint az evangélikus templom, amely 2008-ban tűzvész áldozata lett, ma felújítás alatt áll. Beszterce városból Szászrégen fele vettük utunkat. Harinán meglátogattuk a 13. században épült evangélikus templomot.

Hétfőn, október 22-én, 30 személy részvételével kirándulást szerveztünk a Maros-völgyétől Gyergyótólgyesig.

A Maros-völgyén haladva Szőcs István, a Maros-szoros Natúrpark munka-

társa tájékoztattott bennünket a tudni- és látnivalókról. Útközben megálltunk a Creanga tetőn, ahol a Borszéki Erdészeti Hivatal munkatársai, Dan Mihailă erdészetvezető, valamint Vajda Bálint erdészeti technikus bemutatták az erdészetet és az itt folyó erdőgazdálkodási tevékenységeket. Vajda Bálint, aki Borszék polgármestere volt 8 éven át, elkísért bennünket a fürdőváros meglátogatására.

Borszék város fürdőtelepét körbejárva Pethő Csongortól kaptunk részletes tájékoztatót a valamikor virágzó, majd lerobbant üdülőhelyről, amely azonban uniós pályázatoknak és a számos magánkezdemenyesedésnek köszönhetően föltámadni készül hamvaiból. Tavaly sípályákat is építettek, hogy télen is vonzóvá tegyék a festői fekvésű települést.

Wass Albert síremlék Marosvécsen

Következő úti célunk Gyergyótólgyes volt. Menetközben az út mentén megsejlemléhtünk az 1998-as nagy széldöntés nyomán lepusztult, mára már teljesen felújított erdős területeket. Gyergyótólgyesen meglátogattuk a volt határőr laktanyát, amelyben most pszichiátriai kórház és szanatórium működik, és az ezeréves határt. Itt tájékoztatót kaptunk Csibi László alpolgármestertől, valamint Bartis Zsoltól, az iskola igazgatójától. A lemenő nap sugarai ünnepi díszbe öltöztették tiszteletünkre ezt a vidéket, ahol ma már a magyar szó egyre kevesebb házban honos.

Azért lelkiekben és szellemiekben gazdagodva tértünk haza szálláshelyünkre aznap is, megerősödve a hasonló rendezvények hasznosságának, barátságépítő erejének hitében. Viszontlátásra 2013-ban Udvarhelyszéken!

Orbók Ilona, Molnár Dénes, Folcz Ádám

(További képek a belső borítón és a www.oec.hu/honlapon.)

A XVI. Erdők Hete rendezvényei

Az október első hetén tizenhatodik alkalommal megrendezett Erdők Hetén az idei évben 100 helyszínen és programon több tízezer látogató vett részt. A programkínálat gazdagságát érzékeltetik a következőkben ízelítőül csokorba gyűjtött beszámolók.

„Fedezd fel az erdőt az erdészekkel Lengyel-Annafürdőn!”

2012. október 16-án több mint 120 gyermek kacajától volt hangos az annafürdői erdő. Ezen a napon tartotta ugyanis a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. a XVI. Erdők Hete alkalmából szervezett programjait a lengyel-annafürdői Turisztikai és Természetismereti Központban. Gál László, a Zrt. Erdőművelési és közjóléti ágazatvezetője üdvözölte reggel az összegyűlteket, majd Szegedi Viktória, az Erdei Iskola vezetője ismertette a választható programokat. Bár az időjárás nem volt épp kegyes a kirándulókhoz, a gyermekek lelkesedését nem törhette le. Minden jelentkezett csoport részt vehetett terepi, és kézműves foglalkozásokon egyaránt, kipróbálhatta az Annafürdőn rejlő összes interaktív játékot, és bárki megkóstolhatta milyen finom ehető növényeket rejt az erdő ilyenkor, ősszel.

A túrák végeztével a megfáradt vándorokat frissen sült köményes kifli, és különböző gyógyteák várták az előzőleg berendezett Erdei büfében. A gyermekek kreativitását fejlesztő kézműves foglalkozásokon természetes anyagokból készültek különböző mesebeli és valóságos lények, virágcsokrok.

A terepi foglalkozásokon kiemelten foglalkoztak az erdő, mint védendő élőhely jelentőségével. A túravezetők igyekeztek rámutatni, miként ad az erdő munkát számos családnak, és hogy jelenik meg mindennapjainkban a fa, mint erdeinkből érkező sokszínű, természetes nyersanyag.

Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

Erdősongás az „Erdők Hetén” a Mecsekerdőnél

A XVI. Erdők Hete rendezvénysorozat idei jelmondata, miszerint „Fedezd fel az erdőt az erdészszel!” a Mecsekerdő Zrt. által szervezett programok mindegyikén megvalósult. Bár, ez nem jelenti azt, hogy minden esetben az erdőt járták a gyerekek, volt, amikor elég volt nekik az Európában is egyedülálló hangzást nyújtó pécsi Kodály Központban meghallgatni egy ifjúsági koncertet, amely az erdő, a természet témája köré szerveződött.

Október 1-6. között erdészek vezetésével mintegy 330 általános iskolás vett részt Pécs-Árpádtetőn, az erdei iskolában a Mókusz Suli Erdészeti Erdei Iskola terepi programjain.

Játékos természetismereti vetélkedőre hívták október 2-án a pécsi Szent István térre a Mókusz Suli oktatói a 3-4. osztályosok és az 5-6. osztályosok 4 fős csapatait. A fák között felállított akadálypályán az eső ellenére több mint kétszázan bizonyították tudásukat. Ezzel egy időben a 7-8. osztályosok számára erdészek tartottak 30 perces vetítéses előadást és eszmecsere „Ültess fát és használd fát” címmel.

A legnagyobb látogatottságot a Mecsekerdő Erdősongás c. programja érte el október 4-én a pécsi Kodály Központban. A Dél-Dunántúli Filharmonia Ifjúsági Bérlet sorozatának 5. előadásán mintegy ötezer gyermek ismerte meg az erdő témakörében – erdő, madarak, vadászat, természet – született klasszikus műveket, emellett megtekinthette a Mecsekerdő Zrt. erre az alkalomra készült rövidfilmjét a felelős erdőgazdálkodás-

ról. Mind a filmet, mind a koncerteket érdeklődve hallgatta a közönség.

Október 10-én rendezték meg Alsó-kövesden és Nagymátén a hagyományosnak számító „Fekete István nyomában” című természetismereti, terepi akadályversenyt az író életéről, az erdő-mező növényeiről, állatairól általános iskolásoknak. A Duna-Dráva Nemzeti Park társrendezője a Mecsekerdő Zrt. volt. A mintegy félszáz diák Baranyából, Somogyból, sőt Veszprém megyéből érkezett.

A Mecsekerdő Zrt. másik erdei iskolája, a sasréti Kikerics október 13-án és 14-én várta az Almamelléki Állami Erdei Vasúttal az Erdők Hete látogatóit. A kisvasutazás mellett a családok játékos programokon vehettek részt a XVI. Er-

dők Hete jelmondata jegyében: szakvezetési tanösvénytúra, fasúly-tippelő és mozdonytoló verseny, kézműves játszóház, íjászbemutató és oktatás szerepelt a kínálatban.

Mecsekerdő Zrt.

XVI. Erdők Hete a NEFAG Zrt.-nél

A XVI. Erdők Hete rendezvénysorozat keretein belül a NEFAG Zrt. **9 helyszínen 13 programot szervezett, melyen összesen 1210 fő vett részt.** Több iskola, óvodás csoport látogatott ki a Széchenyi Ökoturisztikai Parkerdőbe, illetve az Erdei Művelődés Háza és Iskolába, Pusztavacsra, Monorra, Tiszaigarra.

A Kacsai Óvodások is kilátogattak a NEFAG Zrt. Erdei Művelődés Há-

za és Iskolájába, ahol izgalmas, mókás, délelőttöt tölthettek el a szüleikkel, és óvó nénikkel együtt. A Bagolyvár Vadasparkot fedezték fel először, megették az ott lakókat, majd pedig a bátrabbak lovagolhattak is egy kört. A közel 100 fős csapat ezután a hatalmas játszótérre indult. Míg a kicsik felfedezték a különböző játékokat, addig a „nagyok” fakorongot csiszoltak, melyre erdészcsillagot pecsételtek, amit nyakláncként haza is vihetek a délelőtti foglalkozás végén.

Monoron az erdészet előtt az erdők gyümölcsseit kóstolhatták meg az arra járók, illetve megismerkedhettek az erdészek munkájával. Közben megtudhatták mennyit is nő az erdő az országban, illetve a térségben egy másodperc alatt.

Pusztavacson a hely iskolások látogattak ki a Parkerdőbe, ahol túrán vettek részt Nagy András vezetésével, illetve különböző ügyességi játékokat próbálhattak ki.

Szombaton az Állatok Világnapja és a Bagolyvár Vadaspark 5. születésnapja alkalmából nagyszabású rendezvényt tartottunk Szolnokon. Közel 500-an látogattak ki. A jelmezbe bújt gyerkőcök, illetve akik a természet kincseiből készítek felismerhető állatkát, akár a helyszínen is, ingyen léphettek be a Vadasparkba. Öt állomásos túrán vettek részt, ahol megismerkedtek az állatokkal, növényekkel, az erdészek munkájával. Ha ezt sikeresen teljesítették, lufiból hajtogatott állatfigurát kaptak ajándékba, továbbá kutya agility bemutatón is részt vehettek. A Bartók Béla Zeneiskola növendékei erdei hangversenyt tartottak a NEFAG Zrt. székházának előterében.

NEFAG Zrt.

Erdők Hete Nyíregyházán – akadályverseny, rajzpályázat, erdei túra

A XVI. Erdők Hete országos program-sorozathoz kapcsolódva Nyíregyházán is több rendezvény várta az érdeklődőket októberben. A Pál Miklós Erdészeti Erdei Iskola és a Nyíregyházi Erdészet nemcsak a gyerekeket, hanem a családokat is hasznos és érdekes programokkal várta. Tölgyfa Gáborné Bereczki Edit, az erdei iskola vezetője számolt be a rendezvényekről:

Nyíregyházi felső tagozatos általános iskolás diákok számára hirdettük meg a „Kiből lesz erdész?” című vetélkedőt. Nyolc tanintézményből 25 csapat küldte vissza az előzetes feladatlá-

pot, a gárdák közül a 7 legjobban szereplő került be a döntőbe. A Sóstói-erdőben megrendezett akadályversenyen nyolc állomás volt, ahol elméleti és ügyességi feladatokat kellett megoldaniuk a gyerekeknek. A többi között növényeket és állatokat kellett felismerniük, de számot adtak például erdészeti ismereteikről is. A legjobbnak az Arany János Gimnázium és Általános Iskola Diákotthon és Gyerekek

Átmeneti Otthona Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézményének Ómajtényi Bendegúz, Szikszai Diána, Zelei Bálint összetételű csapata bizonyult. A második helyet a Mórincz Zsigmond Általános Iskola triója (Demeter Áron, Lipcsei Péter, Török Endre) szerezte meg. A harmadik helyezett csapat tagjai a Kodály Zoltán Általános Iskolából kerültek ki: Balogh Csege, Éberhardt Eszter és Máté Tóth Zsófia.

Kányádi Sándor: „Világga ment a nyár” című meséjének ábrázolása volt a feladat az óvodások számára meghirdetett rajzpályázaton. Összesen 104 pályamunka érkezett, közülük választotta ki a zsűri a legszebb 33-at: ezek készítői vettek részt az erdei iskolában megrendezett eredményhirdetésen. A rajzversenyt a hat éves Orgován Vanessza (Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda) nyerte, megelőzve Horváth Szimonettát (Sója Miklós Görögkatolikus Óvoda) és Oláh Petrát (Gyermekkert Óvoda). Lévai Luca (Eszterlánc Északi Óvoda Nyitnikék Tagintézmény) különdíjat vehetett át.

A programsorozat részeként családi túra is volt a Sóstói-erdőben. Szokolovszki Géza, a Nyíregyházi Erdészet erdőgondnoka kalauzolta az érdeklődőket. A résztvevők hallhattak a megyeszékhely tüdejének számító erdő természeti értékeiről, és tájékozódhattak az aktuális őszi munkákról is.

Összességként elmondható, hogy az Erdők Hete rendezvényei nagyon sok nyíregyházi megmozgattak, sokan fedezték fel az erdőt az erdészek-

kel. Például a már hagyományos NYÍR-ERDŐ napon résztvevők létszáma megközelítette az 1000 főt – vont rövid mérleget Tölgyfa Gáborné Bereczki Edit.

Nyírerdő Zrt.

A somogyi erdők felfedezése

Somogyban is jelentős események zajlottak a XVI. Erdők Hete során. A SEFAG Zrt. központi nyitórendezvénye a „Fedezd fel a somogyi állami erdőket az erdészekkel” címet viselte. Három helyszínen, a megyei könyvtárban, az Agórán és a nyugdíjasok klubjában, azonos időpontban, közel kétszázötven alsó tagozatos gyermek ismerkedett Európa természeti örökségével, az erdei munkahelyekkel és a fa energetikában betöltött szerepével. A tájékoztató előadásokat interaktív feladatokkal, vetélkedőkkel tették izgalmassá.

A SEFAG mind a nyolc erdészeténél, több helyszínen is megszervezték a „Fedezd fel az erdőt az erdészekkel!” vetélkedőt, és az erdészek tanösvény túrára

is vezették a tanulókat. Természetesen részt vett a programokban a szia gyi Madárlátta Suli, valamint a Mesztegnői Erdei Vasút is.

A legnagyobb létszámot – példás társadalmi összefogással – a záró eseményt tartó Barcsi Erdészet és a Dráva Völgye Középiskola tudta mozgósítani. A kétnapos rendezvényen – együttműködve a Duna Dráva Nemzeti Parkkal és a Vízügyi Igazgatósággal – a helyi és a környékbeli iskolák több mint kilencszáz tanulója számára szervezték meg programjaikat.

Összességében – az időjárás által nem mindig „támogatott” sefagos rendezvényeken – több mint kétezer gyermek ismerkedett az erdő életével, az erdészek munkájával. 🌿

SEFAG Zrt.

Konferencia a Tolnai-dombságért

„Az erdő beszélt hozzám, mert az erdő beszél abhoz, aki ismeri: jeleket ad, üzen, kitárja magát, csak meg kell érteni. De abhoz, hogy értbessük, ismer-nünk kell fáit, bokrait, fűveit, virágait, gombáit, állatait. Csak ez a tudás boz-za közel az embert az erdőhöz...”

/ Fekete István /

Október 18-án került megrendezésre a Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt. és a Duna-Dráva Nemzeti Park társszervezé-sében, a Tolnai-dombság természeti ér-tékeit bemutató V. Dél-Dunántúli Zöld Szigetei Konferencia. A mint-egy száz regisztrált résztvevőt számláló rendezvénynek a Gyulaj Zrt. lengyel-annafür-dői Turisztikai és Természe-tismereti Központja adott ott-hont. Az előadók, és a közön-ség sorai között számos kivá-ló szaktekinetlyt köszönhet-tünk.

Az összegyűlteket Lőrincz Andrea, Lengyel község pol-gármestere köszöntötte első-ként. A Gyulaj Zrt. részéről Gó-bölös Péter vezérigazgató nyitóbeszédé-nek gondolatai remek alapot teremtettek a plenáris ülés előadásaihoz, és a prog-ramzáró kerekasztalbeszélgetéshez:

„...A magyar természetvédelem meg-születése, szervezeti kialakulása erdész szakemberek nevéhez fűződik. A 20. szá-zad első felének meghatározó erdészpoli-tikusa Kaán Károly, a selmecbányai Bá-nyászati és Erdészeti Akadémián végzett erdőmérnök már 1914-ben természetvé-delmi kormánybiztosi megbízást kapott, de az első világháború miatt, törekvéseit nem tudta érvényre juttatni. Majd 1931-ben jelent meg a „Természetvédelem és a természeti emlékek” című átfogó műve. Kitaró erőfeszítéseinek eredményeként 1935-ben elfogadásra került a magyar természetvédelem jogi alapjait megteremtő 1935. évi IV. törvény cikk „Az erdőről és a természetvédelemről”. A törvény alapján megalakult Országos Természetvédelmi Tanács első elnökévé is Kaán Károlyt neveztek ki. Múltán tartjuk őt a magyar természetvédelem megalapítójának.

A második világháború utáni magyar természetvédelem intézményrendszere (benne a nemzeti parkok hálózatával) Rakonczay Zoltán erdőmérnök – egyik kedvenc professzorom – szakmai irá-nyításával és munkálkodásának ered-ményeként alakult ki.

A nemzeti parkok szakemberei kö-zött számos erdész dolgozik.

Az erdőhöz, mint speciális művelési ághoz sajátos gazdálkodási forma tarto-zik, ahol az állam az erdők fennmaradá-sához fűződő kiemelkedő társadalmi érdek miatt, szigorú szabályozást alkal-maz. Az erdőgazdálkodás szabályozá-sának egyre markánsabb eleme a ter-mészetvédelmi követelmények és elvá-rások érvényesítése is.

A nemzeti park fontos partner, mint a természetvédelmi kezelésért felelős szerv, a körzeti erdőtervek készítésekor.

Ma már alkalmazzuk a természetes-ségi állapot fogalmát, melyet egy hatfo-kozatú skála reprezentál a faültetvény-től a természetes erdőig. Elsődleges cél-ja az erdők természetesség szerinti osz-tályozásán keresztül a szabályozás dif-ferenciálása. Természetvédelmi szem-pontból a természetes és természetsze-rű kategóriába eső erdők tekinthetők kedvező helyzetűnek.

Egyetértve számos erdész szakember véleményével, magam is vallom: a védett erdők szinte túlbecsülhetetlen eszmei ér-tékük mellett fakészletükben nem elha-nyagolható materiális értéket is hordo-znak. Bár a laikus civil természetvédők számára a fakitermelés szitokszó, a motor-fűrészt pedig az ördög találmánya, meg-győződésem, hogy a védett erdőkben ke-ltezhető fanövedék egy részét hasznosítani kell és ez a természetvédelmi célok veszé-lyeztetése nélkül lehetséges is. Különösen alátámasztja ezt a nem őshonos fajokból álló erdők átalakításának feladata (ahol ez lehetséges), de mellette szólnak a munka-helyteremtés és vidékfejlesztés szempont-jai és – e tekintetben ne legyünk szemér-mesek – az ezen tevékenységből száma-zó lehetséges anyagi haszon.

A védett erdők kezelése során, a konkrét helyi termőhelyi és állományvi-szonyok figyelembe vételével alkalma-

zott erdőművelési módszerek fejleszté-se, finomítása az erdőgazdálkodó és természetvédő közös feladata, melynek megoldásában sokat segíthet a mai konzultációnk is.

A jelentős természeti értékekkel nem rendelkező területeken, természetvé-delmi korlátozásokat támasztani nem szabad, ott hagyni kell a gazdasági, kör-nyezetvédelmi, közjóléti érdekek érvé-nyesülését...

Dr. Kevey Balázs a plenáris ülés első előadójaként felhívta a figyelmet azokra a kutatási lehetőségekre, amelyeket a

Tolnai-dombság területe a mai napig rejt magában. Ezt az állítást, a további, Termé-szettudomány szekcióban el-hangzó beszámolók mind megerősítették. Gál László, a Zrt. Erdőművelési és közjóléti ágazatvezetője bemutatta a természetszerű erdőgazdál-kodás lehetséges módjait, kí-sérleti területeit a Gyulaj Zrt. közjóléti rendeltetésű erdei-ben.

„A Natura 2000-es terüle-tek valóban Zöld Szigetek...” mondta Kovács László, igen találóan. Előadásá-val e területek jelenlegi állapotát mutat-ta be, és kicsiny területük miatt sérülé-kenységükre hívta fel a figyelmet.

Délben az annafürdői fák alatt terít-tet asztal várta a megfáradt hallgatósá-got. A délutáni előadásokat két szek-cióra bontották: Természetudomány szekcióra, és Természet és társadalom szekcióra. Ezeket követte kiegészítés-képpen a Póster szekció, melynek da-rabjait az épület felső galériájában állí-tották ki.

Az előadásokról elmondható, hogy témaválasztás tekintetében rendkívül sokszínűek voltak, jó volt látni a fiatal tehetségek megmutakozását egy-egy kutatásban. Kiváló szervezésre utalt, hogy a határozott kezdési időpontok le-hetőséget adtak az áthallgatásra a szek-ciók között.

„Amíg, – igen helyesen – műveletle-nek bélyegzik, aki nem ismeri József At-tila költészetét, vagy Beethoven zenéjét, elsiklanak a legközönségesebb erdei fákat vagy rovarok ismeretének hiánya felett. Pedig ezek a lények az embert is befoga-dó természet integráns részei.” Agócsy Pál, 1981 malacológus kutató.

Fóris Dóra

Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

XXX. Fakitermelő Világbajnokság

A Fakitermelési Munkakultúra Alapítvány 2012. március végén kezdte meg a felkészülést a 30. Fakitermelő Világbajnokságra. A magyar válogatott vezetőjének Kántor Jánost (Lexim Kft.), edzőjének Kontra Lászlót (nyugdíjas) nevezte ki 2012. augusztus 27-ig az alapítvány kuratóriumi elnöke. Sopronban, a már megszokott Fáber-réti Motorfűrész Tanpályán májusig folytak a válogatók. Ekkorra alakult ki az idei Magyar Fakitermelő Válogatott: **Bakó László** (Érsekvadkert), **Juhász István** (Ráckeve) és **Rittlinger Róbert** (Somberek). Ifjúsági (24 éven aluli) versenyzőként **Répás Tamás** (Porva) kapott bizalmat.

A csapat felkészülését, majd a világbajnokságra való kijutását és versenyzőikkel való felszerelését főszponzorként az **Andreas Stihl Kft.** támogatta. Támogatásban részesítette a felkészítést végző Fakitermelési Munkakultúra Alapítványt a SEFAG Zrt., a HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt., a Zalaerdő Zrt., az Ipoly Erdő Zrt., a Bakonyerdő Zrt., a Ráckevei Erdészet és a Lexim Kft.

A válogatott intenzív felkészülést végzett a világbajnokságot megelőző hetekben a soproni tanpályán. Mivel a döntés versenyszámot (6 év után) ismét az erdőben rendezték a beloruszok, helyszínt kellett keresnünk ennek gyakorlatához. Erdeifenyő véghasználatra lett volna szüksége a csapatnak augusztus első felében, erre azonban Sopron környékén – a természetvédelmi korlátozások miatt – nem volt lehetőség. Így a csapat Ausztriában kapott döntési lehetőséget. Külön köszönet ezért az Esterházy Forstbetrieb-nek.

A magyar csapat 2012. augusztus 22-23-án, beült kisbusszal utazott Belorussziába.

2006 óta az **IALC** (International Association Logging Championships = Fakitermelő Versenyek Nemzetközi Szövetsége) elnöksége végzi a versenyekkel kapcsolatos szervezőmunka egy részét. Ez a tagdíjak beszedését, a jelentkezések fogadását, a szabályzat és kiértékelés kidolgozását, az anyagi háttér egy részének biztosítását, a bírók kiképzésének ellenőrzését, a verseny szakmai felügyeletét, az érme biztosítását és bizonyos protokolláris feladatok végrehajtását jelenti. Továbbra is a rendező ország feladata a résztvevők (kb. 200 ember) teljes ellátása, a helyszínek, az infrastruktúra, a logisztika

Balról: Rittlinger Róbert, Juhász István, Répás Tamás, Bakó László

biztosítása, és minden egyéb, a versenyhez kapcsolódó feladat elvégzése.

A XXX. Fakitermelő Világbajnokságon Ecuador és Japán mellett 26 európai ország csapata vett részt. Politikai okból hiányoztak a svédek és a dánok. A háromfős felnőtt csapat mellett 23 ország indított ifjúsági (24 év alatti) versenyzőt.

Augusztus 23-án (csütörtökön) kezdődött a hivatalos program. Délután és este ellenőrizte az IALC műszaki bizottsága (jelen sorok írójának közreműködésével) a motorfűrészeket. Ez arra irányul, hogy ne lehessen „tuningolt”, átalakított motorfűrészekkel versenyezni, hanem csak ún. „gyári szériagépekkel”, amit az ellenőrzés után a gépre ragasztott matricával igazolt az IALC. Délután került sor az IALC közgyűlésére. Ugyancsak délután történt meg a rajtszámok sorsolása és az edzőgyűlés. Ezen a napon tekinthették meg a versenyzők a sorsolás szerint nekik jutott döntendő fákat.

Augusztus 24-én (pénteken) délelőtt kirándulásokon vehettek részt a versenyzők és a regisztrált szurkolók, délután pedig Logoisk erdejében és a Raubichi sportcentrumban megkezdődtek a versenyszámok. Este 6-kor került sor az ünnepélyes megnyitóra, amelyet „kultúrműsor” és önkéntes körtánc követett.

Augusztus 25-én (szombaton) egész nap folytatódott a verseny. Este már eredményhirdetést tartottak Raubichiben a *döntés*, a *szerezés*, a *kombinált darabolás* és a *lánckímélő darabolás* versenyszámokból.

Augusztus 26-án (vasárnap) délelőtt

versenyen kívül bonyolították az „Országstaféta” nevű váltószámot. Délután került sor az addigi eredmények összesítése szerinti fordított sorrendben a *gallyazás* versenyszámra, amin négyszerével indították a versenyzőket. Este eredményhirdetést tartottak a *gallyazás*, az *egyéni összetett* és a *csapat*, valamint a *staféta* versenyszámokból. A napot és a versenyt (fűlsiketítően hangos zenekar közreműködésével) „sátorudvarban” megtartott bankett zárta.

A csapatok augusztus 27-én utaztak el Belorussziából.

A **verseny** „újdonsága” volt, hogy az elmúlt két bajnokságon alkalmazott oszlopdöntés helyett ismét erdőben rendezték meg a döntést. A szinte terpesz nélküli, 28-32 cm mellmagassági átmérőjű erdeifenyők meg is szórták a mezőnyt. Míg két éve, Horvátországban négyen is 659 pontot értek el az oszlopdöntésben, most 654 ponttal meg lehetett nyerni az erdőben végzett döntést. Ez két éve csak a 9. helyhez lett volna elég.

A szerelés idén szinte mindenkinek lassabban ment, mint két éve. A győztes ideje megfelel a 6 évvel ezelőttinek. Kombinált darabolásban, a német Marco Trabert révén 200 ponttal új világcsúcs született. Neki mindkét rönkjén 1 mm-nél kisebb lépcsővel sikerült összehoznia a két vágást. A belorusz Anatolij Andron viszont csak azzal szorult a 2. helyre, hogy neki az egyik lépcsője meghaladta az 1 mm-t.

Lánckímélő darabolásban a horvát Siniša Varga beállította a 251 pontos világcsúcsot, őt két belorusz versenyző, majd a magyar Bakó László követte.

A gallyazást – a szerelés elvesztése miatti minden dühét beleadva – hiba nélküli munkával, és szenzáció (14 sec alatti) világcúcs-idejével nyerte a német Gerhard Briechele. Megjegyzendő, hogy ugyancsak 466 pontot regisztráltak a belorusz ifjúsági versenyzőnél.

Pontszámegyenlőség alakult ki az egyéni összetett verseny élén is. Az egyaránt 1645 pontot elérő Aleksandr Sokolov (orosz) és Jukka Perämäki (finn) versenyző közül előbbinek 4 cm-rel pontosabb volt a döntése, ezért az övé lett az összetett egyéni arany.

A csapatversenyben csak a dobogó 3. fokára sikerült feljutnia a belorusz együttesnek (4780 pont). Nem sokkal előzte meg őket az utóbbi hat versenyen az 5-14. helyek között ingázó orosz csapat (4785 pont). Meglepetésre, de megérdemelten nyertek a finnek (4806 pont). Róluk már korábban leírtuk, hogy a harveszterek elterjedése óta alig vannak motorfűrészsel dolgozó fakitermelők, ezért az un. „régi motorosok” szerepelnek a válogatottban. Ifjúsági versenyzőt nem is hoztak, és a felnőttek közül Vesa Kurkki 1998 óta, Jukka Perämäki 1994 óta szerepel a finn válogatottban. Edzőjük a többszörös világbajnok Hannu Kilki. A sokévi tapasztalat lenne hát a győzelem receptje? A további csapatok helyezéseiben nincs túl nagy meglepetés. A most 4. helyezést elért olaszok 8 éve általában a mezőny elején keresendők. Öröndetes a magyarok 5. helye, 2006 óta folyamatos a fejlődésük. A hollandok (6.), a németek (7.), az észtek (8.) és az osztrákok (9.) általában erős csapattal rendelkeznek, és – kisebb kisiklásoktól eltekintve – még a jelenleginél is jobb eredményre képesek.

A Magyar Fakitermelő Válogatott tehát **az előkelő 5. helyen végzett** a csapatversenyben. A magyarok fejlődését az is mutatja, hogy (4690 ponttal) minden eddiginél magasabb összpontszámot értek el versenyzőink, és 1984 óta nem volt ilyen kis pontszámkülönbség (116 pont) a magyarok és a győztes csapat között. Mindezt úgy érte el a magyar csapat, hogy összesen 120 büntetőpontot (ebből 100-at a gallyazásban) is összeszedett. De óva intünk a „*mi lett volna, ha*” típusú gondolkodástól, mert pl. a győztes finnek is összekapartak maguknak 60 büntetőpontot, a 7 ponttal mögöttünk végzett hollandok pedig 140-et. A magyar versenyzők átlagosan az edzéseken elért pontszámaik 96,9 %-át hozták a versenyen.

Répás Tamás világbajnok fakitermelő

Juhász István volt a legeredményesebb versenyzőnk. A döntésnél hibátlan tuskót produkált, fája mégis 25 cm-rel tért el a célkarótól. Talány, hogy ennek oka a visszaült fa ékelésében vagy másban keresendő. 11 másodperces szerelésével csak 2 ponttal maradt le a dobogóról. Darabolásai jók voltak, de – mint azt már többször megírtuk – mások is jók, a győzelemhez kiváló (és szerencsés) eredmények kellenek. A gallyazása is a legjobban sikerült a magyarok közül, annak ellenére, hogy bemértek nála egy 5 mm-nél magasabb ágcsontot. Egyéni összetettben **a világ 5. legjobb fakitermelőjének** bizonyult.

Rittlinger Róbert ezen a versenyen kissé halványabb volt a tőle elvárhatónál. A 34 cm-es döntési pontossága mellett sajnos tuskóhibát is vétett, ugyanis egyik oldalon 3 mm-rel keskenyebb lett a törési léce az optimálisnál. A négy és két évvel korábban elért bronzérme után, szerelésben (mindössze 4 ponttal lemaradva a győztestől) most csak a 10. helyen végzett. Sovány vigasz, hogy a két évvel ezelőtti eredményével most megnyerte volna a szerelést. A többi versenyszámban jó erős, illetve átlagos eredményt hozott, így egyéni összetettben a 24. helyezésig jutott.

Bakó László újoncként indult a felnőttek között, habár két éve, ifjúsági versenyzőként már megismerkedett a világbajnokság légkörével. Apró tuskóhibával, de jól döntött, azonban helytelen eltávolodást állapítottak meg nála a belorusz bírók, mert szerintük versenyzőnk átlépte a dőlő fa tengelyvonalának képzeletbeli meghosszabbítását. Az ékelést ugyanis a fa bal oldalán fe-

jezte be, majd a jobb oldali biztonsági zónába távozott. Ilyen valóban volt a régebbi szabályzatokban, de ma már nincs. Helytelen az eltávolodás, ha a fa földre ütdésekor a versenyző nincs a biztonsági zónák valamelyikében. Ő azonban ott volt. A háromtagú zsűri két tagja (egyikük jelen sorok írója) úgy ítélte meg, hogy jogtalan a büntetés. A harmadik (svájci) tag azonban ekkor előállt a „szokásos” kérdéssel: Hol van az írásbeli óvás? Nem volt, mivel óvás benyújtása nélkül is nyilvánvaló volt a tévedés. Óvás híján minden maradt a régiiben. Szerelése és kombinált darabolása gyenge közepesen sikerült. **A lánckímélő darabolásnál** viszont csak a 2 másodperccel hosszabb időfelhasználása miatt szorult a **4. helyre**. Igaz, hogy mögötte még öt versenyző volt ugyanolyan „precíz”, mint ő. Ez a 4. helyezés azonban a felnőtt csapaton belül a legjobb eredmény. A gallyazásnál viszont csonk, korai start (?) és lépéshiba miatt összesen 60 büntetőpontot kapott, ami egyáltalán nem volt jellemző rá az edzések során.

Répás Tamás ifjúsági versenyzőnk igazi meglepetést okozott. Döntése ugyan nagyon rosszul sikerült (47 cm-es pontosság, 6,5°-kal magasabb hajkszög és 5 mm-rel szélesebb léce), de utána minden versenyszámban a 23 fős ifjúsági mezőny első felében végzett. **Lánckímélő darabolásban** maga mögé utasította az egész mezőnyt, és **aranyérmet szerzett**. Magyar versenyző utoljára – Roznik László döntésben elért győzelme révén – 1986-ban kapott aranyérmet, lánckímélő darabolásban pedig 1972-ben volt utoljára aranyunk, amit Péntek Imre szerzett. Minden dicséretet megérdemel tehát a bakonyi kis faluból, Porváról érkezett Répás Tamás, aki négy versenyszámban is bőven felülmúlta edzéseredményeit.

A fakitermeléssel hivatásszerűen foglalkozó, motorfűrészsel dolgozó szakemberek számára, a motorfűrészek tömeges megjelenése (1960-as évek eleje) óta rendeznek versenyeket. A ma már „Fakitermelő Világbajnokság” néven futó versengések közül 1970-ben Magyarország rendezte az elsőt, Visegrádon. A Belorussziában rendezett verseny a 30. volt ebben a sorban. 42 év alatt sokat változott a verseny, de a lényege változatlan maradt: az egyéni szakmai tudás összemérése biztonságosan, de minél gyorsabban. Ez utóbbi azonban semmiképpen nem mehet az előző két szempont rovására.

Dr. Gólya János

Nagy emberek látogatása az egrieknél

Közel 70 éves fennállása ótaerdőgazdaságunk – mai nevén Egererdő Zrt. – területén sok nevezetes ember, köztük néhány nagy formátumú egyén megfordult. Nevezzük őket összefoglalóan nagy embereknek. A látogatások célállomása az esetek többségében a szilvásvárad Szalajka-völgy volt.

1966-ban Magyarországra érkezett Malinovszkij marsall (a képen elől fekete pantallóban), akkor a Szovjetunió honvédelmi minisztere. A fénykép (1. kép) a ferihegyi fogadásról készült, ahol jelen voltak a magyar tábornoki kar magas képviselői, köztük elsősorban Czinege Lajos honvédelmi miniszter (Malinovszkij mellett jobbra), a kormányt Fehér Lajos, miniszterelnök-helyettes képviselte (feketében hátul).

1. kép. Malinovszkij a Ferihegyen

Malinovszkij neve a győzelmes sztálingrádi csatával vált ismertté, majd a 2. Ukrán Front parancsnokaként Magyarország megszállását, Budapest hosszan tartó ostromát irányítja. Mint kiváló hadvezérnek komoly szerepe volt a náci Németország haderejének szinte teljes megsemmisítésében. Emellett három nyelven beszélő, nagy műveltségű ember volt, aki ráadásul kitűnően sakkozott. Mi magyarok azonban rossz szájjal gondolunk rá, mert neki köszönhető sok ártatlan ember elhurcolása és szenvedése a „málenkij robot” táboraiiban.

Magyarországi tartózkodása alatt ellátogatott Heves megyébe, ezt ajánlották neki, mert a szilvásvárad pisztrángos alkalmas volt arra, hogy egyik szenvedélyének, a horgászatnak hódoljon.

Amikor megérkezett Egerbe, a pártbizottságon azonnal térképet kért a térségről. Mint korábbi kiemelkedő hadvezér, tudni akarta, hogy melyik útvonalon fognak eljutni a célállomásra, a Szalajka-völgybe. Ismertették az útitervet: Felsőtárkány érintésével a Bányahegy-úton feljutnak a Bükk-fennsíkra, bemutatják a „kövekről” feltárolt gyönyörű panorámát, majd leereszkednek a Szalajkába. A marsall erre azt mondta, felesleges ez a nagy kerülő, van egy rövidebb út Szarvaskő, Belpátfalva irányában, arra kell menni. A szervezők között nagy zavar támadt, erre nem számítottak, a tervezett útvonal már végig le volt biztosítva, rendőri járművek álltak az út teljes hosszán.

A kisebb bonyodalom után megérkeztek Szilvásváradra, a pisztrángoshoz. Az ott történeteket már Simon Karcsi bácsi, a kiváló halászmester elbeszéléséből ismerjük. A hadvezért bevezették a halászat bekerített telepére, ahol a kiépített halnevelő medencék sorakoztak, tavanként különböző korú pisztrángok hemzsegték nagy vehemenciával az oxigéndús vízben. Amikor a magas vendég kezébe akarták adni a horgászbobot, haragra gerjedt, és dühödten így reagált: „akváriumban nem horgászom”. Ezután mindenkit hátraparancsolt, egyetlen embert kért maga mellé kísérőnek a halásztatól, és kivo-

nult a Szalajka-patak zuhatagos részeihez, ahol kedvére pecázhatott. Nem sok mindent fogott, mégis nagy megelégedettséggel távozott Szilvásváradról.

Egy másik híres személyiség szilvásvárad kirándulása már bennem is hagyott – nem túl boldogító – maradandó emlékeket. 1976-ban az akkor Magyarországon tartózkodó Kalevi Sorsa szintén egyik úticéljának jelölte Szilvásváradot. Ő a '70-es, '80-as években háromszor volt Finnország miniszterelnöke, hozzánk a finn Szociáldemokrata Párt elnökeként érkezett. A magyar vendéglátók azzal akartak kedveskedni a magasrangú személyiségnek, hogy egy szalajkai különlegességet iktattak a küldöttség programjába, a pisztrángsütést nyárson szabad tűzön. Akkor már megvolt a Villanegra vendégház, ennek közelében alakították ki a tűzrakó helyet padokkal, asztallal, esőbeállóval.

A kitűzött nap reggelén esett az eső, ezért az akkori igazgató, Adamkó József felhívta a pártközpontot azzal a javaslatlival, hogy a szomorú idő miatt inkább a Villanegra épületében tartsanak fogadást, ahol a szakácsok elkészítik a kívánt jobbnál jobb ételleket, elsősorban a „pisztráng Szalajka-módra” helyi különlegességet. A válasz az volt, hogy a magas szinten eldöntött programot nem lehet változtatni, meg kell oldani a problémát. Én, aki akkor az Építészvezetőség főnöke voltam, ekkor léptem be az események sorába. Adamkó kiadta a feladatot Kovács Jenő főmérnöknek, aki engem azon a szombat reggelen behívatott és felvázolta a tennivalókat. Egy olyan sátrat kellett megépíteni közvetlenül a tűz mellett, amelyben elfér a teljes küldöttség a vendéglátókkal együtt, a fővendég pedig hosszú nyárson megsütheti a pisztrángot esőtől védve. Megnehezítette a dolgomat, hogy szabad szombat volt, és a delegáció érkezéséig mindössze néhány óra állt rendelkezésemre. Nagy rohanással összegyűjtöttem az ácsbrigádot, tehergépkocsi-vezetőt, raktárost, volt, akit a piacon sikerült elkapnom, amint egy zsák krumplit tolt kerékpárjával. Egy órán belül már a helyszínen voltunk a teherautóra rakott összes kellékkal együtt.

Akkor még nem léteztek a ma használatos könnyű szerkezetes sátrak, földbe ásott oszlopokra kellett egy ácsszerkezetet készíteni, ami a sátrat tartotta. Rohammunkával délre elkészült a nagy „mű”, de az élet iróniája, hogy amikor a vendégek fogadására minden készen állt, a felhők eloszlottak, és a sátorra semmi szükség nem volt. Ekkor érkezett oda egy magas rangú rendőrtiszt, aki az útvonal és a helyszín biztosításáért felelt, és a következő párbeszéd zajlott közöttünk: „Elkészültek, Wágner elvtárs? Igen, készen vagyunk. Na, akkor amilyen gyorsan csak lehet, tűnjenek el a helyszínről, de Szilvás felé az út le van zárva, csak a Bükkön át, kerülővel mehetnek vissza”. Ezek a kedves szavak tették számomra emlékezetessé Kalevi Sorsa látogatását. Én mindenesetre embereimet megjutalmaztam.

Az 1985-ös emlékezetes egri vándorgyűlés közgyűlésén készült az itt bemutatott fotó (2. kép) a város sportcsarnokában. Középen Tömpe István, aki az 50-es években hét évig állt az erdészársadalom élén, és akinek nevéhez sok – az erdészek javát szolgáló – intézkedés kötődött. Ő egy igazi káder volt, megjárta a Rákosi-kor börtöneit, szabadulása után azonban nagy hatalom összpontosult kezében. Hamarosan létrehozták vezetésével az FM Erdészeti Főigazgatóságot, 1954-től létrejött az Országos Erdészeti Főigazgatóság, amely már közvetlenül a Kormány alá tartozott, ennek első főigazgatója volt Tömpe István.

2. kép. Az egri vándorgyűlésen

Tömpe vezetésével indult újra az 1950-ben betiltott Erdészeti Lapok, neki köszönhető, hogy 1953-ban már kineveztek két diplomást igazgatónak, egyikük éppen apám, Wágner Lajos, aki három évig az Egri (Nyugatbükki) Erdőgazdaság igazgatója volt. '53 után már az erdészetvezetők között is találunk mérnököket az erdészetek élén. Ekkor indulnak el a nagyszabású erdősítési programok, és elkezdődött az erdőgazdaságok nagyléptékű műszaki fejlesztése.

Tömpe István többször járt az egrieknél, vadászott a Mátrában, a Bükkben. Akik ismerték, szigorú, következetes embernek tartották, volt, aki nagyképűnek mondta. Apám, akinek három évig felettese volt, általában kritikus megjegyzésekkel illette a korábbi káderigazgatókat – ha ő megszólalt, annak súlya volt –, Tömpéről mindig tisztelettel és elismeréssel szólt.

1956 végén Tömpe István megvált a főigazgatói széktől, belügyminiszter-helyettesé, később a Rádió és Televízió elnökekévé nevezték ki, ő azonban mindvégig tartotta a kapcsolatot az erdészekkel, még nyugdíjas korában is lejött Egerbe. A fotón két oldalt Sós Gábor államtitkár és Királyi Ernő, az Erdészeti és Faipari Hivatal vezetője, fent (jobb oldalt) Madas András korábbi miniszterhelyettes látható.

Tömpét dr. Balassa Gyula váltja a főigazgatói poszton, őrá már megoszlanak a kortársak véleményei. Az mindenképpen javára írandó, hogy 1956 után megvédte embereit a politikai támadásoktól, emelte az erdészet rangját. Nagy vadász volt, ezért elsősorban a vadászat támogatása állt nála a középpontban, az ő idejében épültek kitűnő vadászházak az országban. Gyakoriak voltak a vadászházakban rendezett vadászvacsorák nagy vendégséggel, színésznőkkel, mint azt Fila József, a mátrai igazgató írja visszaemlékezéseiben. Fila József – aki 1958-63 években a Mátrai Állami Erdőgazdaság igazgatója volt – többször összetűzésbe keveredett Balassával, mert puritán életvitele, takarékos életmódja, ami gazdagsága vezetésében is megnyilvánult, nem volt összeegyeztethető főnöke nagyvilági stílusával. Adamkó József, aki 19 évig

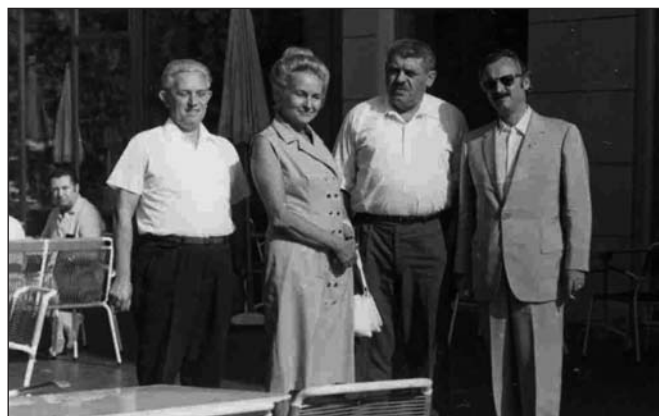

3. kép. Balassa Gyula Szilvásváradon

(1958-77) volt Egerben igazgató, Filához hasonló beállítottságú volt, ezért Balassa főigazgatóhoz való viszonya szintén nem volt felhőtlen. Talán ezzel is magyarázható, hogy az egrieknél ebben az időben nem épült vadászház, miközben más gazdaságoknál szebbnél szebb vadászatot, vendéglátást szolgáló házak valósulnak meg. A főigazgató nem volt gyakori vendég sem a Mátrában, sem az egrieknél. Egy esetről tudunk, amikor Szilvásváradon megjelent, erről bemutatok egy fotót (3. kép) gyűjteményemből.

A képen leghátul (szemben) Balassa Gyula, középen Hangyál Tibor, kissé hátrább Fila József (a legalacsonyabb személy), a vasúti kocs mellett (balról) Boros László és Simon László vasutasok, Schmotzer Alajos – Schmotzer András apja – vasútüzem-vezető. A felvétel 1963-ban készülhetett, amikor Fila átadja igazgatói posztját Hangyál Tibornak. Filánál akkor telt be a pohár, amikor a Csikójárás-Kisnánai terület átadását kívánták tőle egy „elit” vadásztársaság megalakítása céljából, és Gödöllőre távozott. Az őt követő Hangyál Tibor engedett az elvárásnak, létrehozták a legmagasabb személyekből álló társaságot, egy éven belül azonban kipattant az ún. Ónody-ügy, amelyről egy korábbi írásomban már beszámoltam.

Az OEF harmadik főigazgatója Földes László, akivel Adamkó József, a Nyuga-bükki Állami Erdőgazdaság igazgatója már szinte baráti jó kapcsolatot tartott.

4. kép. Adamkó József Földes László társaságában

A 4. képen (balról): Adamkó József, Marinovics Endréné (Budapest Erdőrendezőség), aki több nyelven beszél, Földes László, Sárkány Pál, a Mezőgazdasági Kiadó igazgatója.

Csupán szimbolikus jelentősége van annak, hogy a Nyugatbükken Földes idejében épül a Villanegra vadászház, az új építészű vadászházak közül akkoriban az országban a legkisebb.

Az 1974-es egri vándorgyűlésen készült a következő fotó (5. kép) a szilvásvárad Szalajka-völgyben, amikor egy magas rangú személyekből álló csapat dr. Dimény Imre miniszter vezetésével körutat tett a frissen elkészült szabadtéri Erdei Múzeumban. Diményt 1967-ben nevezték ki az akkor megalakult Mezőgazdasági és Élelmezési Minisztérium élére, ennek rendelik alá az erdészetet Lénárd Lajos miniszterhelyettes vezetésével. Véget ért ezzel egy olyan időszak, amelyet mindmáig az „erdészet aranykorának” neveznek, az Országos Erdészeti Főigazgatóság eredményekben, sikerekben gazdag korszaka, és tulajdonképpen ezzel kezdődött a magyar erdészet rangjának hosszan tartó – Madas András szavával élve – „szürkülése”. Az utóbbi években ebben már a kedvező változás jelei mutatkoznak.

A minisztériumon belül Lénárd Lajos miniszterhelyetteshez tartozott az erdészet, dr. Sali Emil főosztályvezető (Dimény mellett jobbra) vitte az Erdőrendezési Főosztályt.

5. kép. Dimény Imre az Erdei Múzeumban

A kép baloldalán a kimagasló férfi dr. Madas András, az erdészeti szaktekintély, akinek tervhivatali idejében fontos szerepe volt az erdőgazdálkodás fejlesztéséhez szükséges pénzek biztosításában. Dimény miniszter fontosnak tartotta, hogy a minisztérium vezetésében erdész szakember is legyen, ezért 1972-ben Madast miniszterhelyettesnek nevezte ki. A több nyelven beszélő Madasnak nemzetközi tekintélye, külföldi elismertsége jelentős volt, belföldi hatásköre viszont nem túl sok. A felvétel idejében ő töltötte be az Országos Erdészeti Egyesület elnöki tisztét.

A fotón Madas és Dimény között látjuk dr. Kovács Jenő akkori főmérnököt (későbbi vezérigazgató), őt tekinthetjük a szabadtéri Erdei Múzeum szellemi megalapozójának, a kivitelezés elindítójának, aki ezen a vándorgyűlésen kapta meg a Bedő Albert-díjat.

A múzeum létrehozásában hárman vették ki tevékenyen részüket: Simon Károly (a fotón jobb szélén), korábban halászmester, majd az egész Szalajka-völgy felelőse, mellesleg csontfaragványairól vált ismertté, Goldbach Károly kiváló erdész ember, korábban hármaskúti erdész, majd Szilvásváradon műszaki vezető, szintén csontfaragó művész, végül Schmotzer András (a képen leghátul), akkor művelési műszaki vezető Szilvásváradon, később a cég vezérigazgatója, két cikluson át az OEE elnöke.

A vándorgyűlés színfoltja volt, amikor Madas András elnök felavatta az Erdei Múzeumot.

A fényképen a mögöttes sorban láthatóak (balról): Antal Pál, az Erdőgazdaság párttitkára, Szalai István a Megyei Tanács elnökhelyettese, Vaskó Mihály, megyei első titkár, Adamkó József igazgató, Schmotzer András, Simon Károly.

Nagy esemény volt az Egri Erdőgazdaság életében az 1984-es szilvásváradai fogathajtó világbajnokság, ahol nagy emberek, hírességek egész sora megjelent. Közülük csupán néhányat említek: Fülöp herceg, az angol királynő férje, Váncsa Jenő Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi miniszter, Czinege Lajos honvédelmi miniszter, Buda István, az OTSH elnöke, Papócsi László miniszterhelyettes és még sokan. A nagyságok részére külön VIP-sátort építettek, ahol ezeket az embereket fogadták, és megkülönböztetett vendéglátásban részesítették.

Egy valakit külön szeretnék megemlíteni, aki nagy tudásával és az ezzel párosuló szerénységével tűnt ki a nagyok sorából. Ez az ember – akit Faluvégi Lajosnak hívnak – megjelent a szilvásváradai versenyen, de jövetelét nem jelentette be, napszemüvegben, sildes sapkában elvegyült a közönség sorában. Egy valaki aztán felismerte, és akkor felvezetették a dísztribünre, megadták neki a kellő tiszteletet.

Faluvégi Lajos, akit ez a kis epizód mindennél jobban jel-

6. kép. Faluvégi Lajos a Gépjavitó Üzemben

lemez, gyakran megfordult az Erdőgazdaság területén. Pénzügyminiszter volt, majd 1981 és 1986 között miniszterelnök-helyettes, és a Terhivatal elnöke. Mátraderecskei születése, a későbbiekben a PM Aranyszarvas Vadásztársaság (Bükk-fennsík) elnöki tisztsége idekötötte a térséghez, az Erdőgazdaságot lehetőségei szerint támogatta. A fotó (6. kép.) abból az alkalomból készült, amikor a Felnémeten újonnan felépült üzemekbe látogatott, és dr. Szőke Miklós (jobbról a második) a Gépjavitó Üzem vezetője – kiváló szakember – bemutatta az új létesítményt.

Itt kell szót ejtenem egy – már a legújabb időszakban történt – nevezetes eseményről. 1996-ban Schmotzer András vezérigazgató – akkor egyben az Országos Erdészeti Egyesület elnöke – meghívta Göncz Árpád köztársasági elnököt egy látogatásra. Ez alkalmat adott arra, hogy a vezérigazgató beszámoljon az EGERERDŐ Rt. életéről, egyben felhívja az ország figyelmét az erdészek terveire és gondjaira.

7. kép. Göncz Árpád a gyöngyösi Parkettagyárban

A fotón (7. kép) a vendégek és kísérőik a Parkettagyárba érkeznek. Középen Göncz Árpád, tőle balra Schmotzer András, jobbra Szabó Gyula Gyöngyös polgármestere, a háttérben László Ferenc a Parkettagyár igazgatója (sötét öltönyben), Fekes Dénes vezérigazgató-helyettes (erdész egyenruhában).

Göncz Árpád volt az Erdőgazdaság történetében a legmagasabb közbizalmi méltóság, aki ellátogatott hozzánk. Azzal vívta ki az itteniek szimpátiáját, hogy nemes egyszerűséggel és nagy figyelemmel érdeklődött az erdészeti szakszolgálatot foglalkoztató kérdések iránt.

Wágner Tibor
ny. erdőmérnök

Az erdészeti szakoktatás a 150 éves Erdészeti Lapokban, 1. rész

Dr. Folcz Tóbiás – NyME Róth Gyula Gyakorló Szakközépiskola, igazgatóhelyettes

Az Erdészeti Lapok az elmúlt másfél évszázadban kétségtelenül a legolvasottabb erdészeti szaklap volt. A vele párhuzamosan, rövidebb-hosszabb ideig működő más szaklapok közül mindig ez volt a legnépszerűbb, a legalkalmasabb arra, hogy az erdészársadalom a nyilvánosságnak szánt mondandóit közlétegye. Minden bizonnyal ennek köszönheti hosszú fennmaradását. A lap stílusa, arculata erre mindig is alkalmas volt, még azokban az időkben is, amikor a parancsuralmi rendszer idején a véleménynyilvánítás nem tartozott a kívánatos dolgok közé. Ekkor a folyóirat (*Az erdő* címen) a tudományos közleményeknek adott nagyobb teret, a szakmai társas élet nyilvános véleménycseréje háttérbe szorult, vagy a tudományosság árnyékában meghúzódva kapott helyet.

Az eddigiek alapján érthető, hogy a lapban mindig azok a témák kerültek előtérbe, amelyek az erdészársadalmat a leginkább érdekelték. Az indulás időszakában az egyik ilyen feszítő kérdés az volt, hogy már 54 éve működő erdészeti felsőoktatás mellett a szakképzett erdőőrök, vadőrök oktatása nem volt megoldott. A folyóirat szakoktatási témájú cikkeinek 1883-ig ez volt a leggyakrabban visszatérő témája.

A kezdet kezdetén, az 1862. februári számban már ezt olvashatjuk:

» Nem rég az „Augem. Forst-und Jagdzeitung” magyar osztrák határról kelt levelet közölt, melynek czime így hangzik: Zur Charakteristik der forstlichen Zustände in Oesterreich und Ungarn. „az Osztrák és magyarhoni erdészeti viszonyok jellegzéséhez”, és melyből mi a honunkat illető helyeket a következőkben tisztelt olvasó közönségünk tudomására juttatjuk; még pedig ez úttal minden megjegyzés nélkül; utalván egyrészt „az erdészeti magyar irodalom ügyében” néhány hó előtt a Vadász és Versenylapokban közölt cikkeinkre, másrészt meg olvasóink saját bölcs ítéletére. A nevezett cikk reánk vonatkozó része tehát így szól:

„Erdőgondárok nevelésére célzó iskolákat akartak állítani, ezekre pedig Magyarországnak okvetlen szüksége van, ha nem akar csupa erdőcsőszöket

tisztviselőkül fogadni, vagy olyakat külszországból hozatni. Többszöri felszólítások dacára azonban a nagy erdőbirtokosok egyike sem vette e nekik magyar nyelven megküldött felhívást tekintetbe. Most arról beszélnek, hogy a magyar gazdasági egyesület Pesten erdészeti osztályt akar alakítani. Ki fog ebbe belépni? Természetesen csak magyarok, miután ezek az idegen elemet mindenütt kizárni törekednek. Léteznek-e azonban magyar erdészek? Azaz olyanok, kik képesek az erdészeti érdekeket a földbirtokosok irányában úgy képviselni, hogy ezek azokról helyes fogalmat nyerjenek? E kérdésre csak nemmel lehet felelnünk, mert a mily kevéssé biztosítja egy fecske megjelenése a tavaszt, ép oly kevéssé fogja azon kevés elszörva élő magyar nemzetiségű erdőgazda az erdészeti notabilitásokat képviselhetni. Magyarország erdőgazdái közül ugyan igen derék erőkre akadunk, ezek azonban csupa idegenekből állanak, kik mint olyanok rossz szemmel nézetnek.»

Az elmarasztaló, egyáltalán nem magyarbarát vélemény jól tükrözi a kor feszítő ellentéteit és bár jóslata szerencsére nem vált valóra, abban jó információi voltak a levélírónak, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület valóban tett erőfeszítéseket az erdészeti szakképzésért. Az alábbi idézetet a lap a Magyar Gazdasági Egyesület 1883. áprilisi választmányi ülésnek jegyzőkönyvéből meríti:

» Felolvastatott ennél fogva a nm. m. kir. Helytartó Tanács f. ó. febr. 25-én 9300 sz. a. kelt következő leirata:

„Megelégedéssel s méltánnyalással fogadta ezen királyi Helytartó Tanács az Egyesület f. é. jan. 28-ára kelt jelentésében a gazdasági iskolák rendezésére vonatkozó alapos javaslatát, s midőn abhoz képest az ország különböző gazdasági vidékein –ugyanazok viszonyainak megfelelő öt gazdasági tanodának annak idején leendő felállítását az e téren legfontosabb teendőik sorába iktatja – úgy nem késik ez alkalommal megtenni a kellő lépéseket, melyek által a már mostan létre hozható gazdasági tanodák minél előbb megnyitathassanak.

Erre nézve egyik **gazdasági és erdészeti tanoda** helyéül már az e részben a közelebbi időszak alatt is folyt tárgyalások nyomán kitűzött, s mostan az Egyesület által is indokoltan ajánlott Debreczen sz. kir. várost ezen kir. Helytartó Tanács mind helyzeténél, mind egyéb minden ide vágó viszonyainál, s e czélra tett nemes ajánlatánál fogva legalkalmasabbnak találván, az erre nézve még szükséges előkészületek iránt megfelelőleg intézkedett.

A másik tanoda székhelyéül alkalmasnak tetsző Székesfehérvár sz. kir. Város, és Késhely mezőváros.»

Ne feledjük, hogy a magánbirtokon a mezőgazdasági és erdészeti művelés egymással párhuzamosan működött, egy kézben volt, ezért természetesnek mondható az igény olyan szakemberek képzésére, akik mindkettőben megfelelően jártasak. A gondolat népszerűségét jelzi, hogy más városok is jelentkeztek, hogy helyszínt adjanak a leendő gazdasági és erdészeti tanodáknak, például a felvidékről Igló és Eperjes.

A jelzett tanodák egyike sem működött tartósan. A leírásokból az sejtethető, hogy a helyt adó városok „önzetlen” ajánlkozásukért túl sok ellenszolgáltatást szerettek volna kapni. Mivel ez a képzési forma nem hozott megoldást, a képzett erdőőrök iránti igény tovább fokozódott, mindaddig, míg 1883-ban Szeged-Királyhalmán megnyílt az első erdőőri szakiskola, majd nem sokkal ezt követve további három tanintézet (Temesvár-Vadászterdő, 1885; Liptóújvár, 1886; Görgényzentimre, 1893.) állt az erdőőri képzés szolgálatába.

Időközben több cikk foglalkozik a Selmeci Akadémián folyó képzéssről, és a rendszerint Budán zajló erdészeti államvizsgák adataiból kiderül, hogy a selmeci erdőüzt-jelöltek száma folyamatosan növekszik a konkurens Máriabrunni (Bécs közelében) és más külhoni intézményekből érkező vizsgázókhoz képest.

Ennek ellenére elterjedt a hír, mely szerint a Máriabrunni tanintézet 1867-es akadémiai rangra emelése a selmeci tanintézet megszüntetését vonja magával. Az ebben a kérdésben az Egyesület által a nemzeti Helytartótanácsához inté-

A szeged-királyhalmi erdőőri szakiskola ismertetője. *)

Írta: Földes János, magyar királyi erdész.

Ezen intézet csak 1883. évi októberhóban nyitattván meg, a kezdet nehézségeivel küzdeni kénytelen.

A nehézségek legyőzését még bajosabbá tették a következő körülmények:

zett felterjesztésére az Egyesület a következő választ kapta:

„A selmeczi erdészeti akadémiának további főnállása érdekében m. é. augusztus 30-án 256. sz. a. kelt föltérjesztésére f. é. január 15-én 19460. sz. a. kelt kegyelmes udvari rendelet alapján az egyetemek válaszoltatik, hogy a maria-brunni erdészeti tanintézet szervezése tekintetében a szükséges tárgyalások fogantatba tételtek ugyan, mindazonáltal ez aggályra okot nem szolgáltathat, mivel az erdészeti tantárgyak előadásának a selmeczi akadémián leendő beszüntetése egyáltalában nem céloztatik. - Kelt Budán, a magy. kir. Helytartótanácsától 1866-ik év január hó 24-én.»

Végző megnyugvást az 1875. decem-berében megjelent írás adott:

„A máriabrunni erdészeti-tanintézet, a jövő tanévtől kezdve Bécsbe tétel-
tik át, illetőleg az ott lévő földművelési felső tanintézetbe (Hochschule für Bodencultur) olvad be.»

A szakoktatás kialakulásának és kezdeti fejlődésének korában sokat foglalkozott a folyóirat a külföldi intézmények működésével, elsősorban a német és osztrák mintákkal, de mellettük Európa, sőt a világ minden területének erdészeti szakképzésével. Olvashatunk több német intézet tanterveiről, de betekinthetünk a skót, francia, svájci, finn, kanadai, japán és kínai erdészsképzésbe. Ezt a mintakeresés – ha csökkenő mértékben is – napjainkig megmarad a Lapokban.

A kezdetektől fogva gondot jelentett a gazdaságoknál letöltendő gyakorlatok kérdése, mert a kis- és középbirtokok nem jeleskedtek sem a szakemberek alkalmazásában, sem azok gyakorlati idejének letöltéséhez nyújtott segítségben. E téren inkább a nagybirtokok voltak élenjárók:

„...Az erdészeti szakosztály részéről tett azon felszólításra, hogy nagybirtokosaink rendes személyzettel ellátott erdőgazdaságaikat nyitnák meg az ország minél több részén a végre, hogy azokban az élelmezési költségek méltányos megtérítése mellett egy évig körülmények szerint több időre is erdészeti gyakorlók felfogadtathassanak: ed-

digelő gróf Zichy nep. János lengyeltóti, gr. Schönborn Ervin munkácsi uradalma és gróf Festetics György úr ő méltósága részéről küldetett be ajánlat illető erdőgazdaságaikban gyakorlók felfogadtatása iránt...» (1886. szeptember)

A fontosabbnak tűnő hírek mellett találhatunk utalásokat a selmeczi diákélet nehézségeiről, vagy éppen „pikantériáiról” is. Plenzner Frigyes az Ifjúsági kör akkori elnöke írta A főiskolai hallgatók két sóbaja címmel a szakmai társadalom segítségét kérve Selmec városot célzó kritikáját:

„Alig van, ki ne ismerné azokat a mostoha természeti s közlekedési viszonyokat, melyek a magyar erdészet bölcsőjét, a tagjait nevelő egyetlen magyar erdészeti főiskoláját a modern haladás színvonaláról mélyen leszorítják. Vajon nem lehetne-e ezen segíteni? Nem lehetne ezt a helyet a szaktudás elsajátítására fennálló sok-sok szép intézmény mellett, a kor igényeit legalább részben kielégítő diákvárossá átalakítani, hol a hallgatóság a sok szellemi mellett megtalálja a kellemes fizikait is, megtalálja a barátságos és egészséges lakást, a tiszta egészséges táplálkozást? Sajnos, ez a kérdés mindeddig felelet nélkül maradt s a benne rejlő eszme megvalósítására nem volt eddig vállalkozó-képesség sem a város vezetőségében, sem a polgárságban. Nem is lehetett, hiszen a kor már annyira túlhaladta Selmeczbányát, hogy azt többé utólag nem lehetett, vagy legalább is emberfeletti...»

A felszólalás eredményeként alakult meg szakmai összefogással az akadémiai menza intézménye.

Ebben az időben már több alapítvány (köztük a Bedő és Eszterházy Alapítványok is) évről évre hirdetik ösztöndíjaikat, hogy lehetőséget adjanak a szegény sorsú, de arra érdemes fiataloknak a tanulásra.

Az érem másik oldalán az 1910. júniusi számban a következők olvashatók:

„Az erdészeti főiskolát bezárták.

Az erdészeti főiskola ifjúsága a Selmeczbányán elfajult választási mozgalmakban élénk részt vett, annyira,

hogy a főiskolát május hó 31-én bezárták, – reméljük, hogy csak rövid időre!»

Selmecbánya alkalmatlansága okán az akadémia máshol való elhelyezése több ízben is felmerült, amely ellen a város természetesen küzdött és időnként erőfeszítéseket, vagy legalább ígéreteket tett. Utoljára 1918 áprilisában Roth Gyula tollából olvashatjuk:

„Az Országos Erdészeti Egyesület múlt évi közgyűlése tudvalevőleg ismét foglalkozott az erdészeti főiskola székhelyének kérdésével és egyhangúlag elfogadta az igazgató választmány javaslatát, amely elsősorban kiemeli, hogy „feltétlenül fenn kell tartani továbbra is azt a régóta elfoglalt álláspontot, hogy az erdészeti főiskola Selmeczbányáról, mint az erdészeti szakoktatásra minden tekintetben alkalmatlan helyről, minél előbb elvitessék.”»

Itt jegyzem meg, hogy ugyanez a kérdés később Sopron vonatkozásában is többször felmerült. A javaslattevők leggyakrabban a rangosabbnak vélt budapesti elhelyezést szorgalmazták. (Magam is egykori soproni diák lévén, örülök, hogy ezek a kezdeményezések kudarcot vallottak.)

1929-ig az akadémián végzett hallgatók, illetve a szakiskolák végzős növendékei állami vizsgabizottság előtt tehetek államvizsgát, illetve erdőőri, vadőri szakvizsgát. Az erdőőri vizsgák rendszerint Budán (később Budapesten), a szakvizsgák egy időben több vidéki városban zajlottak. A Lap rendszeresen közli a vizsgákról szóló hirdetményeket s azok eredményeit is. Az oktatók, vizsgáztató számára ma is tanulságos Illés Nándor beszámolója az 1864. évi erdészet államvizsgákról:

„A múlt évi erdészeti államvizsga, mely október 10- és 11-én tartatott meg Budán, az eddigi államvizsgák között a leggyászosabb eredményű volt. E megdöbbentő eredményt azonban nem lehet egyedül a vizsgáltak készületlenségének felelni...»

... A vizsgáló bizottmány talán túl szigorú is volt, s türelmét hamar elveszte, sőt egyik tagjának bánásmódja, illedelmességi foglaimainkkal is ellenkezett.

Harmincz negyven éves tapasztalással és tanulmányokkal fűrcsán esbetik ugyan egy kezdő néha igen hiányos előadását hallgatni, de azon megbosszankodni a vizsgáló részéről gyöngegség. A vizsgánál inkább a szakképzettséget, mint a magasabb tudományosságot kell tekintetbe venni, mert sok jó erdész van, ki rosszul definiál de igen helyesen kezel...»

Frissen induló rovatunkban az Egyesület weboldalán működő kategorizált hírfolyamból tükrözzük nyomtatásban is, közérdeklődésre számot tartó, rövidebb, hosszabb híryananyagokat, mindazok számára, akik valamilyen oknál fogva nem érik el, vagy nem látogatják az OEE honlapját. Esetleg a mindig gyorsan változó, új és újabb tartalmakkal frissülő hírek naprakész nyomon követéséről maradtak le. Bízunk abban is, hogy ezzel a kis válogatott „web-köstolóval” még több tagtársat, olvasót bízathatunk arra, hogy naponta nyissa meg – a világhálót böngészve – a www.oee.hu oldalt.

Nagy László – OEE

Wagner Károly-emléktábla avatása Aknasugatagon

Példamutató együttműködés Wagner szülőhelyén

Emlékkövet avattak és kétnyelvű emléktáblát helyeztek el magyarországi és romániai erdészek Aknasugatagon, Wagner Károly szülőfalujában. Az ünnepség a bányászhimnusz magyar és román nyelvű éneklésével kezdődött, majd Aknasugatag polgármestere köszöntötte a résztvevőket. Wagner Károly életútjának ismertetése után **Kiss László**, az Országos Erdészeti Egyesület alelnöke tartott avató beszédet, amelyben utalt Wagner Károly magyar erdészeti szaknyelvet megteremtő munkásságára, nemzeteket és országokat összekötő szakmai tevékenységére.

„Leírhatatlanul nagy a mi veszteségünk. Szomorú volt a mi karácsonyunk 1879-ben és bizonyára vigasz nélküli a mi újévünk is; mert kidőlt közülünk a hazafiságban előljáró, ítéletben elfogulatlan, tanácsban bölcs és gazdag vezér!” Így búcsúztatta Bedő Albert az Országos Erdészeti Egyesület szaklapjának, az Erdészeti Lapoknak 1880. januári számában Wagner Károlyt. Azon Erdészeti Lapok hasábjain, amelynek címlapján 18 éven keresztül ott állt a Wagner Károly név, aki az idén már 150 esztendő lapunknak nem csak alapítója, tulajdonosa, majd szerkesztője, de fáradhatatlan munkatársa is volt – mondta beszédében az alelnök.

A romániai kollégák nevében szólt az emlékkő felállításának ügyét felkaroló **Sajerli Mihály** korábbi máramarosi erdőigazgató, majd az emlékkőnél koszorút helyezett el **Adrian Danci**, a máramarosi erdőigazgató helyettese. Az Országos Erdészeti Egyesület tölgylevelekből készült koszorúját **Kovács Gábor** nyugalmazott vezérigazgató, az esemény fő szervezője és **Lomniczi Gergely** főtitkár helyezték el az aknasugatagi erdőigazgatóság pihenőházának udvarán felállított táblához. A gyönyörű vörösfenyők alatt álló követ mind a helyi katolikus plébános, mind az ortodox parókus megáldotta.

A szeptemberi esemény példaértékű folytatása a dr. Pethő József elnöksége alatt 2010-ben meghirdetett Wagner Károly-évnek, és a tavalyi kárpátaljai emlékkő-avatásnak, ahol idén tavasszal ismét magyar küldöttség helyezett el koszorút.

Az eseményen részt vett **Szalacsi Árpád**, a Nyírerdő Zrt. vezérigazgatója, és számos nyírségi erdész kolléga. Romániai részről a fő szervező **Sajerli Mihály** mellett külön köszönet illeti **Balogh Sándort**, a ROMSILVA korábbi vezérigazgató-helyettesét. Az aknasugatagi Wagner Károly-emlékkő és a máramarosi erdők a jövőben méltó célpontjai lesznek a szakmai és szakmatörténeti tanulmányutaknak, látogatásoknak.

Honlap hivatkozás: <http://www.oee.hu/hirek/egyesuleti-hirek/Aknasugatag>

A 22 magyar állami erdőgazdaság finanszírozásával készült el a devecseri kápolna

Átadás és avatás a vörösiszap katasztrófa évfordulóján

Átadták a vörösiszap-katasztrófa második évfordulóján **Devecserben** az ökumenikus kápolnát, amelyet a **22 magyar állami erdőgazdaság finanszírozásával, Makovecz Imre** tervei alapján építettek a helyi lakóparkban.

Kovács Zoltán, Veszprém megyei kormány megbízott avató beszédében kiemelte: egy évvel a katasztrófa után sikerült elérni, hogy mindenkinek tető legyen a feje felett, és felszámolták a károkat, két évvel a tragédia után pedig újabb fontos emléket emeltek. Úgy fogalmazott, hogy a templom arany tűben végződő, 13 méteres tornya azokról az áldozatokról fohászkodik az éghez, akiket elsodort a vörös áradat.

Az új lakóparkban emelt szentélyben **Kun Éva** képzőművész alkotása kapott helyet. Ez egy tisztáson álló bárányt ábrázol, amely egy vörös kígyó fejét tapossa. A kormány megbízott hangsúlyozta: a kápolna emléket állít annak, hogy az újjáépítésben és a helyreállításban a kormány, az önkormányzatok, az egyházak, a karitatív szervezetek és magánszemélyek a világon egyedülálló módon fogtak össze. Hozzátette, hogy Makovecz Imre az utolsó munkáját Devecsernek ajánlotta, **s az erdészetek teremtették meg a lehetőséget az újjászületés kápolnájának megépítéséhez**. A kápolna megépítésének költsége **30 millió forintot** tett ki.

Toldi Tamás (Fidesz-KDNP), Devecser polgármestere közölte, hogy a lakópark – amely a Makovecz park nevet kapta – a kápolnával vált teljessé. Kiemelte, hogy a kápolna emléket állít a városban a katasztrófa után tapasztalt példátlan összefogásnak.

Baranyay László, a Magyar Fejlesztési Bank elnök-vezérigazgatója a 22 állami erdőgazdaság nevében testi-lelki megújulást kívánt az érintetteknek az átélt szenvedések után, s azt mondta: a kápolna Isten hajlékaként a gondokon való felül-emelkedést, a túlélést és a reménységet szimbolizálja.

Az újjászületés kápolnáját **Márfi Gyula** érsek szentelte fel, és **Róna Tamás**, az Alföld régió főrabijja, **Polgárdi Sándor**, a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye esperese és **Steinbach József**, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke áldotta meg. A kápolna átadása után több száz emlékező indult el gyerlyakkal a lakóparkból. A fáklyás menet útja az elbontott házak helyén létesített emlékparkban ér véget, a Rotary Háznál.

A Magyar Alumíniumtermelő és Kereskedelmi (Mal) Zrt. Ajka melletti tározójából **2010. október 4-én** kiömlő vörösiszap három települést öntött el: Kolontárt, Devecsert és Somlóvásárhelyet. A katasztrófa következtében tíz ember meghalt, több mint kétszázan megsérültek, több száz ház lakhatatlanná vált.

Honlap hivatkozás: http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/devecser_kapolna

Az erdészekről is megemlékezett Áder János a rátóti emlékparkban tartott ünnepi beszédében

A köztársasági elnök Deák emlékfái alatt emlékezett az aradi vértanúkra

Rátót, ez a vasi falu, az egyetlen település hazánkban, ahol az 1849. október 6-án kivégzett szabadságharcos főtiszteknek, mind a 13 aradi vértanúnak van emlékhelye. Tölgyfákkal, amelyeket a helyiek szerint Deák Ferenc ültetett 1860 körül. A „haza bölcse” Vörösmarty Mihály árváinak gyámjaként gyakran járt ide, hiszen Vörösmarty Ilona, a később miniszterelnökké lett Széll Kálmán földbirtokoshoz ide, Rátóra jött férjhez. Október 6-án délelőtt ott, az aradiak emlékparkjában vett részt a nemzeti gyásznapi emlékünnepeken **Áder János**, Magyarország köztársasági elnöke.

„Szerencsés az a nemzet, amelynek legendáriuma olyan gazdag, mint a miénk, magyaroké. Szerencsés, mert történeteink velünk élnek. Szájról szájra szállnak. Ránk köszönnek. Megállíthatnak, a rácsodálkozás erejével gondolkodásra késztetnek. Beavatnak. És múltunkból sok mindent újra átélhetővé tesznek.” – kezdte az aradi vértanúkra emlékező ünnepi beszédét Áder János köztársasági elnök. *”Rátóra érkezve ezt érzi az ember. Az Aradi Emlékparkba lépve pedig különösen. A legenda itt elevenedik meg a szemünk előtt. 13 tölgy tövében 13 szimbolikus sírkő. Rajtuk 13 név. Az aradi vértanúké. Amikor e tölgyekre nézünk, látva a még élő lombok büszke méltóságát, lelki szemeink előtt egy legendás történet képzeletbeli filmkockái is életre kelnek. Látjuk Deák Ferencet, amint óvatos kézzel 13 facsemetét ültet az aradi 13-ak emlékére.”* – folytatta.

„Igen, tisztelt Hölgyeim és Uraim, Deák emlékeztetni akart. Jelet hagyni a jelenben, és üzenni közös jövőnknek. Ezért ültetett tölgyfákat. Mert a tölgy az istenek fája. Mely már csemeteként is csillagot formázva öt levelével, égi jelként üzen az örökkévalóságnak. Az életerő, a rendületlen kitartás és az elődök tiszteletének jelképe. **Nem véletlen, hogy azok az erdészek is, akik e parkot rendbe hozták, s akik a legtöbbet tudnak a fákról, épp a tölgycsemetét tekintik erdészcsillagként saját jelképüknek.** E tölgyeket pedig, melyekkel Deák állított emléket, erős, élettel teli fákká nevelte az idő. Hiába telt el másfél évszázadnyi idő ültetésük óta, sok közülük ma is él. Ezek a fák dús lombkoronájukkal ma is éppoly büszkén kapaszkodnak az égbe, mint ahogy erős és mély gyökérzetükkel kapaszkodnak kiszakíthatatlanul az anyaföldre. Abogy az aradi 13-ak is kiszakíthatatlanok emlékeztetünkől. – emlékezett meg az emlékparkot rendbe hozó és ma is fenntartó magyar erdészekről a köztársasági elnök.

Az ünnepségen részt vett **Baranyay László**, a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. elnök-vezérigazgatója is, aki felszólalásában kiemelte az erdészek áldozatos munkáját az emlékpark megépítéséért.

Honlap hivatkozás: http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/ader_ratot

Fazekas Sándor szakmai elismeréseket adott át október 23-a alkalmából

Emlékfa kitüntetést kapott Fritsch Ottó és Dr. Bácsatyai László, elismerő oklevél Kristó István Lászlónak

A világtörténelemben páratlan ez a szabadságharc, minden dicsőséget megérdemelnek fiataljaink. Honvédségünk, munkásságunk, földműves népünk példát mutatott az együttes hazaszeretetre – idézte **Mindszenty József** szavait a vidékfejlesztési miniszter az október 23-a alkalmából tartott ünnepségen. Ennek keretében szakmai munkát elismerő kitüntéseket adott át Fazekas Sándor.

Életfa Emlékplakett Ezüst fokozatát adományozta **Fritsch Ottó** erdőmérnöknek, nyugalmazott erdőfelügyelőnek, méhészmesternek a budapesti és a főváros környéki erdőkért kifejtett tevékenysége, illetve a magyar méz elismertetése érdekében végzett munkájáért.

Életfa Emlékplakett Bronz fokozatát adományozta **Dr. Bácsatyai Lászlónak**, a Nyugat-magyarországi Egyetem Geoinformatikai Kar egyetemi tanárának, a geodézia és a távérzékelés területén hosszú időn át végzett oktatói, kutatói tevékenységéért.

Emellett **Miniszeri Elismerő Oklevelet** kapott **Kristó István László**, a VM ASZK Mátra Erdészeti, Mezőgazdasági és Vadgazdálkodási Szakképző Iskola és Kollégium erdőmérnök-tanára, az erdészeti szakoktatás területén végzett három évtizedes munkájáért, illetve „Kétmilliomodik hektár magyar erdő” ágazati sajtódíjjal korábban kitüntetett **Mangel Gyöngyi Klára**, az MTVA Kossuth Rádió szerkesztő-műsorvezetője, társadalom-ökológiai témákat feldolgozó, kimagasló színvonalú újságírói tevékenységéért.

A díjazottaknak ezúton gratulálunk!

Honlap hivatkozás: http://www.oee.hu/hirek/agazati-szakmai/kituntetes_fritsch

Tisztelt Olvasó, Kedves Tagtársak!

Azzal a kéréssel fordulunk hozzátok, hogy amennyiben birtokotokban lenne valamilyen írott dokumentum, fotó, esetleg egyéb tárgyi emlék az 1926-ban megalakult, majd a II. világháború után megszűnt Magyar Erdészeti Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesületével (MEV-ME) kapcsolatban – és amennyiben számotokra ez nem okozna gondot – bocsássátok az OEE rendelkezésére. Az eredeti fotókat, dokumentumokat, tárgyi emlékeket vagy az azokról készített digitalizált másolatokat tartalmazó elektronikus eszközhordozót kérjük, hogy az Egyesület könyvtárának vezetője részére az alábbi címre juttassátok el:

Országos Erdészeti Egyesület
1021 Budapest,
Budakeszi út 91.

Ha a fotókról, vagy egyéb dokumentumokról digitalizált másolatot e-mailben kívántok küldeni, kérjük azt

Dr. Sárvári János könyvtárvezető részére a
megosz@mail.datanet.hu,

illetve **Schweighardt Ottó** tagtársunk részére az
s.otto57@freemail.hu

postafiók címekre tegyék meg.

Köszönettel.

Dr. Sárvári János a könyvtár őre

Mátay Ibolya Ilona (1929-2012)

Született 1929. október 14-én Felsőgallán, ahol apja MÁV kocsienőr volt, de Ibolya 12 éves korában – miután Kiskunhalasra helyezték – tüdőbajban elhunyt. Ekkor rátört a nyomorúság a kis családra (4 árva maradt), de a nagybácsik segítségével ott elvégezte elemi iskoláit, majd kitűnő eredményei alapján felvették a községi MÁV árvaházba, és ott érettségizett. Félt is a nagyvárostól, ezért, bár felvételt nyert 1950-ben a Műegyetem építésmérnöki karára, ő átkérte magát a Soproni Karra, beíratkák az erdészeti szakára. Itt nagyon szegényen, lyukas cipőben, váson télikabátban, de mindettől nem megtörve viszonylag jó eredménnyel végezte el az egyetemet 1954-ben, és nyert erdőmérnöki diplomát.

Szíve azonban végig az építészetért dobogott, s csakhamar az Erdőterv-nél kötött ki, ahol a Pandula Zoltán vezette magasépítési osztályon dolgozott mint építész-tervező. Több szakági épületet, munkásszállást, iskolát tervezett, míg vadászházból akkor még csak egy jutott neki. Ennek mintája azonban felkeltette az Erdészeti Főigazgatóság figyelmét és később más vadászházak tervezését is rábízták, ami az itt dolgozó építész diplomával rendelkezők irigységét is felébresztette. Ennek is köszönhetően a tizenkét vadászház befejezése után a magasépítési osztályra kerülő új vezető már nem tartott igényt munkájára.

Így jutott a Széchenyi utcába a Környezetvédelmi Tervezési osztályra, ahol megtervezte a Visegrád környéki szórakozó erdészeti parkot, mely máig is üzemel. Hamarosan azonban nyugdíjba vonult és ott már csak régi munkáinak dicsőségéből nyert morzsákat. Nála tíz évvel idősebb férjét az Erdőterv-nél ismerte meg, vele boldog házasságban éltek ez évig, mikor egy lakásban szenvedett felső combtöréssel a János Kórházba vitték, ott 4 osztályt járatk vele, és a negyedikben négy nap múlva eltávozott végleg közülünk. Így ért véget egy tehetség élete.

Dr. Kassay László

Rubin-Tiszteletdiplomás erdőmérnök

Mátay Ibolya 1959-től 1966-ig tervezett vadászházakat, melyek munkálataira egykor így emlékezett vissza.

Mátay Ibolya: Pályám emlékezete

1954-től az Erdőterv Magasépítési Osztályán tervező mérnöki beosztásban dolgoztam. Célul tűztem ki, hogy minden erőmmel azon leszek, hogy az erdészeti építkezések, lakások, irodaházak stb. minőségét emeljem az adott lehetőségek között. Ezen a hullámhosszon kapcsolódtunk össze Balassa Gyulával (erdészeti főigazgató, miniszterhelyettes), aki számtalanszor elmondotta, ha panaszsoltam a kintiek értetlenségét, hogy küldetést, úttörő munkát teljesítünk.

Hamvaskői Vadászház

Így kezdődött. Megbetegedett az épület tervezője. Nem tudtak megoldani egy belső lépcsőátalakítást. Ez létkérdésnek bizonyult, mivel Fock Jenő családjával együtt itt szeretett tartózkodni. Balassa Gyula is megjelent a helyszíni szemlén, engem küldtek a dolog rendezésére. Megtörtént. Mind ezideig nem volt kapcsolat sem a vadászattal, sem a vadászháztervezésekkel. A helyszínen találkoztam az erdőmérnök úttervező kollégával, aki szomorúan közölte, hogy ők itt nem kaphatnak sem szállást, sem kosztot. Fegyverviselési engedélyük sincs. Ezen elgondolkodtam...

Bugaci Vadászház

Talán mert szép idő volt, ismét népes kísérettel érkezünk Bugacra. Talán a sok növekvő apró fenyő, a szamárkóró lila színe, a sárga homok tette, beleszerettem ebbe a tájba. Észrevette Balassa Gyula a helyszín rám tett hatását. Kérdezte: Te mit építenél ide?

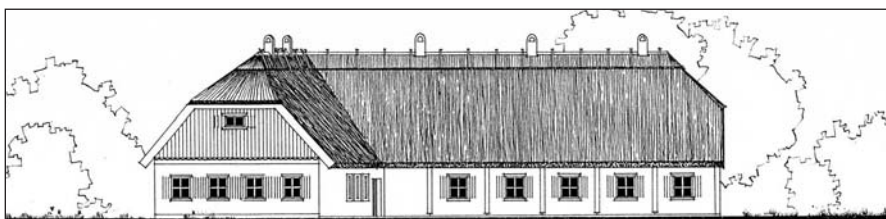
Vastag falú, vályog, vagy vegyes falú, nádfedeles, fatornácos, rusztikus vadászházat. Egyetértek! – mondta az elképezlésre. A későbbiekben is mindenben támogatott, ez kellett is, mert az erdőgazdasági kivitelezők mindenestől lázálomnak találták a vegyes falat és a nádtetőt. Megtagadták a munkát. Majd Balassa utasítására folytatták az építkezést, úgy, ahogy én kértem. Megszállottság kellett ahhoz, hogy szembeszálljunk a tudatlansággal. Szerencsére találtam egyéb művészi segítséget is a bútor és kovácsoltvas munkához, mesterfokon, jóformán ingyen. Végül, mikor elkészült az épület, a legnagyobb ellenzők élvezve a sikert, belátták, hogy igazam volt. A semleges építések elfogadták, és dicsérték Bugacot.

Sarkadremetei Vadászház

Nem tartozik a kedvenc házaim közé. A helykiválasztás, jóváhagyás ment a maga útján. Egy emlékem mégis van. Valami oknál fogva Balassa Gyula és az Erdőgazdaság igazgatója között valamiféle harag keveredett. Ezt az igazgató panasolta nekem nagy bánattal. Egyébként ilyen szerető vendéglátásban soha sehol nem volt sem azelőtt, sem azután részem. Ahogy alkalom kínálkozott, kértem Balassa Gyulát enyhüljön meg a barátja iránt. Legközelebbi kiszállásunk alkalmából kibékültek. Ilyen is volt. Egyébként az épület helyének kijelölése után Balassa Gyula látogatása az építkezésen öletszerű volt. A szükséges helyszíni munkákat stb. tőle függetlenül intéztem.

Kaszópusztai-Őriszentpéter

Ez egy egyszeri nagy kirándulás, több kocsival, titkárokkal, szokásos kísérelével, két napra engem is meghívott Somogy, Zala szép tájaira. Tervezőirodánk elé felvonultunk. Szólnom kellett igazgatómnak, Nyírády Lajosnak, hogy kikkel és hová megyek. Lejött üdvözölni Balassa Gyulát, aki pár szó után: indulás, mondta, s becsapta kocsija ajtaját. Othagyta az ámuló igazgatómat. Ez valóban kirándulás volt, munka nélküli kötetlen beszélgetések, finom ételek, este táború Kazópusztán, éneklés. Semmi vadászat. Másnap Őriszentpéterre értünk, maga a táj is elbűvölt. Majd bementünk egy fából készült vadászházba, ahol valódi gyertyák világítottak, és estebédre volt megterítve egy hosszú asztal. Fehér köpenyes, fejkendő asszonyok tüsténkedtek, mint a mesében. A csúcs pedig az volt, hogy Balassa engem ültetett az asztalfőre s ő mellettem foglalt helyet. Én a kis tervező meghatódtam ettől. Még aznap este visszautazott a kis társaság Budapestre. A kisebb vadászházak sikerein felbuzdulva Balassa Gyula nagyobb méretekben kezdett gondolkodni. Így született meg a Telki kormányvadászház ötlete, amihez nekem már nem volt semmi közöm. Elkészülte után kivitettem a helyszínre. Kíváncsi volt a véleményemre. Na, hogy tetszik? Őszinte voltam. Sehoggy. Felbőszítettem. Válasza az volt, persze, mert nem én terveztem. Ezzel ért véget több évi együttműködésünk. Az általam megjelenített vadászházak, szerény és népies formáit elfogadta, azokat magának ismerte el. Így Európában a magyar specifikus vadászház hatást megőrizte. Tervezői munkám során, mivel közvetlenül Balassa et-től kaptam a megbízásokat az engedélyezést, jóváhagyást, szinte mindenki ellenséggemmé vált, igazgatótól a tervező kollégáimig. Balassa láta elkeseredettségemet, mi bajom, faggatott. Elpanaszoltam Ne legyek szomorú, ő nagyon meg van elégedve a munkámmal. Köszönöm, de én együtt élek az irigységgel és a gyűlölettel. El kellett viselnem."

A bugaci vadászház terrajza

Emlékkonferencia Selmecebányán

Lomniczi Gergely – OEE, főtítkár

Az Erdészeti Lapok 150 éves évfordulójára emlékezett az Országos Erdészeti Egyesület küldöttsége a Lapok alapításának helyszínén, Selmecebányán. Az Elnökség és a Szerkesztőbizottság jelenlegi tagjain kívül a programon részt vettek az Egyesület korábbi elnökei, főtítkárai, korábbi főszerkesztők és szerkesztőbizottsági elnökök, egyesületi tiszteletbeli tagok, valamint a pártoló tagi tanács képviselői.

OEE küldöttség a Joerges nyomda előtt

A mintegy negyvenfős küldöttség október 12-én délután részt vett az Akadémisták Selmeceben programsorozat városi ünnepségén, ahol a hagyományoknak megfelelően a Selmecei Akadémia jogutód intézményeinek képviselői előtt emlékeztek az Akadémia alapítására. Az alapító Mária Terézia császárnő „jelenlétében” tartott ceremóniának az idén külön rangot adott az alapítás **250. évfordulójára** való emlékezés. A régi városháza előtti ünnepség után a résztvevők a különböző karok diákjainak menetét követve szalamanderben vonultak az akadémiai épületekhez. A Bányászati Palota előtt az Akadémia alapításának 250 éves évfordulójára emlékeztető márványtáblát avattak, majd az utódintézmények vezetői beszédben köszöntötték a résztvevőket. Az Erdészeti Palotában az esemény erdész résztvevői megkoszorúzták a soproni diákok által Selmecebányára tolt rönköt.

Az Erdészeti Lapok jubileumi ünnepsége október 13-án, szombaton a Bányászati Palotában kezdődött a tavaly helyreállított magyar nyelvű emléktábla előtti főhajtással. Itt **dr. Varga Tamás**, a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdészeti Múzeumának igazgatója röviden bemutatta az Akadémiai Örökség Programot, melynek keretében a Múzeum az Akadémisták Selmeceben program magyar koordinátora volt. Szintén a Bányászati Palotában tekintették meg a résztvevők a soproni múzeum gyűjteményéből összeállított földmérési kiállítást, amely az egykori Akadémián használt műszereket mutatta be.

Az Erdészeti Lapok emlékkonferenciára a **Kémiai Palota** nagy előadótermében került sor, ahol a soproni diákokkal kiegészült mintegy 70 fős hallgatóság az eredeti akadémiai padokban foglalt helyet. **Zambó Péter** elnök köszöntője és **Haraszi Gyula** szerkesztőbizottsági elnök összefoglaló előadása után az emlékkonferencia keretében a Lapok történetében meghatározó szerepet játszó szakemberek mutatták be az elmúlt időszak eseményeit. Visszaemlékezett **dr. Solymos Rezső**, Az Erdő 1980-1989 közötti szerkesztőbizottsági elnöke, **dr. Szikra Dezső**, az Erdészeti Lapok 1998-2006 közötti szerkesztőbizottsági elnöke, és **Pápai Gábor**, az 1990-2012 közötti időszak SZB elnöke és főszerkesztője.

Dr. Sárvári János, a Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár őre a Lapok könyvtári elhelyezésének bemutatása mellett az első, Selmecebányán nyomtatott évfolyamokat is bemutatta a hallgatóságnak. Így a 150 évvel ezelőtt Selmecebányán nyomtatott eredeti lapszámok járhattak ismét az akadémiai városban. Kiemelte a

Emlékkonferencia a Kémia Palotában

szabadon kereshető digitális archívum megteremtésének jelentőségét.

A Lapok digitális archívumát és a megújult egyesületi honlapot, azok látogatottságát ismertette **Nagy László** újonnan hivatalba lépett főszerkesztő. **Lomniczi Gergely** főtítkár az Erdészeti Lapok kiadásának fedezetét, tényszerű adatait mutatta be röviden. Az anyagi fedezet előteremtésének mindenkor fontosságára emlékeztetett hozzászólásában **Schmotzer András** korábbi elnök.

Az emlékkonferenciát **dr. Király Pál** felbecsülhetetlen értékű, meglepetésnek tartogatott adománya zárta méltó módon. Az 1971-1985 közötti időszak főtítkára az Országos Erdészeti Egyesület eredeti alapszabályát, az Erdészeti Lapok megvásárlásának 1872-es okiratát, a Lapok betiltásáról szóló 1950-es minisztériumi értesítést és „Az Erdő” indításának engedélyezését igazoló okiratot adta át Zambó Péter elnöknek. A Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtárba kerülő eredeti dokumentumokat, és megőrzésük kalandos történetét a honlapon és az Erdészeti Lapok következő számában részletesen bemutatjuk.

Az így, meglepetéssel végződő emlékülés után **Prof. Dr. Bartha Dénes** és **Prof. Dr. Oroszi Sándor** vezetésével rövid sétát tett a küldöttség Selmecebányán. Első megállóként az Erdészeti Palota átadásának 120. évfordulójára emlékeztünk. A Botanikus Kertben felkerestük a Wagner-ligetet, ahol Dr. Oroszi Sándor és Haraszi Gyula SZB elnök fényképeken és tervekben bemutatta azt a már elkészült Wagner-emlékkövet, melynek felállítását sajnos még nem engedélyezték ezen a helyszínen.

A városi séta leginkább várt állomása az első Erdészeti Lapok nyomtatásának helyszíne, a tulajdonos **Joerges Ágostról** elnevezett, **Joerges Nyomda** volt. A később a legendás nyomdász özvegye és fia által vezetett Szentháromság-téri nyomda épületénél a soproni hallgatók koszorút helyeztek el.

A selmecebányai emlékkonferenciával megvalósultak a jubileumi év tervezett programjai és célkitűzései, **az emlékvé zárására az év végi Közgyűlésen** kerül majd sor. Az egyszerre jó hangulatú, méltóságteljes és ismeretbővítő selmecei rendezvény méltó emléket állított a **150. jubileumát ünneplő Erdészeti Lapok** számára, és bizalommal tölt el a Lapok jövőjével kapcsolatban.

(A selmecebányai rendezvényről képgaléria az **Egyesületi események** webalbumban érhető el az oee.hu honlapon.)

Kép: **Antli István**,

Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.

A Foltán-kereszt a Börzsönyben

Nagy László – OEE

„Nekem ne lenne bazám?” – tette fel egykor hétről-hétre a kérdést a tévénezőknek Szabados Tamás természetfilmes operatőr, méltatlanul háttérbe szoruló hazai kincseinket bemutató legendás kisfilmsorozata. Ki ne tudna erre a költőinek szánt kérdésre jobb választ adni, mint a hazai erdők mélyén rejtőző, számos történelmi, földrajzi, természeti értéket ismerő és munkája során megőrző, időnként azt bemutató erdész.

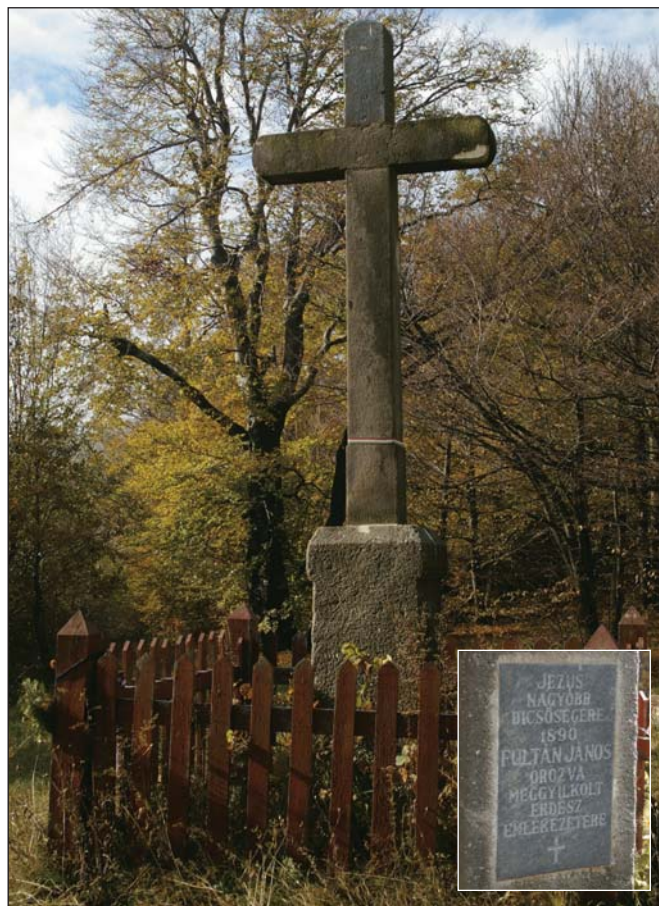
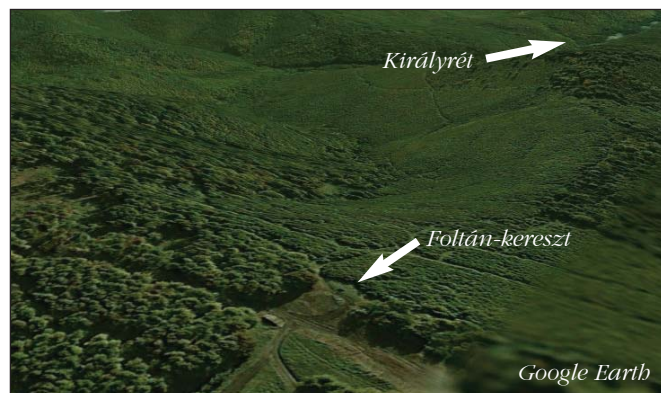
Új rovatunkban megjelenő cikkeink erdeink természeti, gazdasági értékein túl, e másfajta, rejtőzködőbb dimenzió értékei közt igyekszik az olvasót kalauzolni.

A fővárostól alig félszáz kilométerre már-már háborítatlan erdőség borítja hazánk egyetlen vulkáni eredetű középhegységi hegykatlanával is dicsekedő Börzsöny hegység meredeken felszökkenő gerinceit, árnyas és szűk völgyeit. A bükkösök, gyertyános- és kocsánytalan tölgyesek mélyén számos országos fontosságú történelmi értékünk rejlik. Drégely hírneves várától kezdve, az egykor e vadregényes erdőtájat behálózó keskenynyomtávú iparvasutak műszaki emlékein át, sok féle lenyomatot hagytak az átvonuló évszázadok.

Ezeket túl azonban az egyes itt élt vagy dolgozott emberek egyéni élete is máig emlékeztet a múltra és példaként szolgálhat a jelennek és a jövőnek. Hallgatag öreg fák tövében, csendes hegyi kaszálókon, utak kereszteződésében ezekre az egyéni sorsokra emlékeztető szimbólumokra bukkanhatunk. Ezek az egyszerűségükben is különleges kulturális tájértékek létrejöttüktől kezdve közös szellemi örökségünket jelentik és mondanivalójuk túlnyúlik a befogadó táj alkotta földrajzi kereteken.

Ilyen erdei emlékhely áll a Börzsöny hegység Csóványos felől lefutó Három-hárs gerincének évszázadok óta erdészeti rakodónak használt kis hegyi réten. A gyertyánokkal, bükkökkel keretezett kaszáló délkeleti végében, fakerítéssel körbekerített, több méter magas impozáns kőkereszt áll, melyet a hegységet ismerők vagy a térképeket böngészők Foltán-keresztként tartanak számon. A szláv csengésű elnevezés a helyi hagyomány szerint a közeli hegylábi településen – Szokolán – egykor élt család nevét hordozza.

A vulkáni porkőzet anyagból faragott kereszt mérete meglepően nagyra tűnik. Vajon kinek az emlékeztetere és kik állították? A választ a helyi történelmi hagyományokon és az itt élő, több féle változatban ismert legendákon túl, maga a kereszt adja meg, melyen néhány év óta – éppen az erdészeknek köszönhetően – ismét olvashatóak a XIX. század végi állításakor felvésett felirat betűi.

„Jézus nagyobb dicsőségére – 1890 – Foltán János orozva meggyilkolt erdész emlékeztetere.”

Körülnézve e békés tájon nem gondolnánk, hogy milyen tragédia és egyben milyen önfeláldozó hivatásszeretet és elhivatott szakmai kötelességteljesítés helyszínén állunk. Pedig az 1880-as évek vége felé, egy viharos éjszakán az uradalom erdőőre, bizonyos Foltán (Foltán) János hírül vette, hogy az eddig is rendszeresen a készleteket dézsmáló fatolvajok újra a területén fognak járni. Lesben állva vigyázta a rakodón lévő faanyagot, majd az így rajtakapott két tolvajjal szóváltásba keveredett, minek következtében az erdészt fejszével agyonverték. A holttestét a zsványok a völgyben csordogáló patak köves medrébe rejtették, de az uradalom vadásza, az erdőőr kutyájának segítségével, rábukkantak a már régen kihűlt tetemre. Később a csendőrök hamar beazonosították és megtalálták a tetteseket.

Az önfeláldozás szép példájának emlékére előbb fakeresztet állítottak a rakodón, majd 1890. július 6-án, nagyobb erdei ünnepség keretén belül, Klecker Jakab diósjenői uradalmi főerdész kezdeményezésére, impozáns kőkeresztet szenteltek fel. Ez emlékeztet ma is minden Börzsöny járó és itt dolgozó erdészt ennek a hivatásnak - ma sem kisebbedő - mindennapi kihívásaira, ugyanúgy, ahogy a hazai erdeinkben rejtetten megbújó többi hasonló erdei emlékhely is teszi. És, hogy e kis emlékhelyek máig tapintható erővel rendelkeznek, legjobban az a kis emléktáblácska bizonyítja, melyet egy Börzsönt járó turista emlékére tettek fel a Foltán-keresztet védő fakerítés oszlopára turistatársai.

(További képek és letölthető anyagok a www.erdesztelapok.hu-n találhatóak.)

Erdők Hete programok erdőgazdaságainknál

Októberi lapszámunkban beszámoltunk róla, hogy az Országos Erdészeti Egyesület szeptember végén, Napkoron nyitotta meg a 2012-es év Erdők Hete rendezvénysorozatát. A hivatalosan október első hetére időzített programok több mint száz helyszínen, sok ezer gyermek és kísérő felnőtt résztvevővel zajlottak le. A nagyrészt az állami erdészeti társaságok által szervezett és azok erdészeti erdei iskoláihoz, ökoturisztikai létesítményeihez kapcsolódó rendezvények – kihasználva az őszi erdőjáró időszakot – szinte egész hónapban lehetőséget adtak mindenkinek, hogy az erdészekkel kézen fogva fedezze fel a magyar erdőket.

(Lásd beszámoló cikkanyagainkat a Lapok 354. oldalán)

Nagy László

(Fotók: Gyulaj Zrt, NEFAG, Mecsekerdő Zrt, SEFAG, Nyírerdő Zrt.)

Más nem versenyezhet vele! Válasszon világbajnok fűrészt!

A STIHL motorfűrészek mindegyike kedveli a kihívásokat és a legkeményebb helyzetekben is megállják helyüket. Erejüket és megbízhatóságukat minden alkalommal megmutatják a Timbersports fakitermelő világbajnokságon is. Teljesítményükkel más nem versenyezhet. Döntsön Ön is a STIHL mellett, ha igazi minőségre vadászik!

→ **stihl.hu**
Látogasson el
megújult honlapunkra!

STIHL MS 660

BUSINESS
5x
Superbrands
108 109 110 111 112

ANDREAS STIHL KFT. 2051 Biatorbágy-Budapark, Paul Hartmann u. 4.
Telefon: (06-23) 418-054 · Fax: (06-23) 418-106
www.stihl.hu · E-mail: info@stihl.hu

STIHL®